

ΕΘΝΙΚΟ & ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΛΟΓΙΑΣ & ΓΕΩΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

NATIONAL & KAPODISTRIAN UNIVERSITY OF ATHENS
SCHOOL OF SCIENCES
DEPARTMENT OF GEOLOGY & GEOENVIRONMENT

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ & ΚΡΙΣΕΩΝ

POST GRADUATE PROGRAM
ENVIRONMENTAL, DISASTER & CRISES MANAGEMENT STRATEGIES

Μεταπτυχιακή Διατριβή Ειδίκευσης

Master Thesis

Η συμβολή των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων στην Τοπική Ανάπτυξη μιας περιοχής. Μελέτη περίπτωσης η Περιφέρεια Θεσσαλίας

The Contribution of European Programs to the Local Development of an Area. Case study
of Region of Thessaly

ΝΑΤΑΛΙΑ ΤΖΕΛΛΟΥ / NATALIA TZELLOU

A.M. / R.N. : 17218

Ειδικές Εκδόσεις / Special Publications:

No. 2019143

Αθήνα, Ιούνιος 2019

Athens, June 2019

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ & ΚΡΙΣΕΩΝ

POST GRADUATE PROGRAM
ENVIRONMENTAL, DISASTER & CRISES MANAGEMENT STRATEGIES

Μεταπτυχιακή Διατριβή Ειδίκευσης

Master Thesis

Η συμβολή των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων στην Τοπική Ανάπτυξη μιας περιοχής. Μελέτη περίπτωσης η Περιφέρεια Θεσσαλίας

The Contribution of European Programs to the Local Development of an Area. Case study
of Region of Thessaly

ΝΑΤΑΛΙΑ ΤΖΕΛΛΟΥ / NATALIA TZELLOU

A.M. / R.N. : 17218

Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή:

Δρ. Ι. Ψυχάρης,
Καθηγ. ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΠΑΝ/ΜΙΟΥ

Δρ. Α. Παπαδασκαλόπουλος,
Καθηγ. ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΠΑΝ/ΜΙΟΥ

Δρ. Α. Τασόπουλος,
Καθηγ. ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΠΑΝ/ΜΙΟΥ

Εξειδικευμένη Επιστημονική Καθοδήγηση:

Χ. Πάλλης
Δρ. Οικονομολόγος

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα.....	ii
Περίληψη.....	iv
Abstract.....	v
Ευχαριστίες.....	vi
Κατάλογος Πινάκων.....	vii
Κατάλογος Γραφημάτων.....	viii
Κατάλογος χαρτών.....	ix
Πίνακας συντομεύσεων – Ακρωνύμια.....	x
Εισαγωγή.....	13
Κεφάλαιο 1. Το Περιφερειακό Πρόβλημα.....	15
Κεφάλαιο 2. Ιστορική Εξέλιξη των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων.....	18
2.1. ΜΟΠ και Α΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (1986-1993).....	18
2.2. Β΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (1994-1999).....	19
2.3. Γ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (2000-2006).....	19
2.4. ΕΠΤΑ – Εδικό Πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης (1998-2004).....	21
2.5. ΕΣΠΑ 2007-2013.....	21
2.6. Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας.....	23
2.7. Κοινοτικές Πρωτοβουλίες.....	26
Κεφάλαιο 3. Ευρωπαϊκή Αναπτυξιακή Στρατηγική.....	27
Κεφάλαιο 4. ΕΣΠΑ 2014-2020.....	31
Κεφάλαιο 5. Επιχειρησιακά Προγράμματα.....	34
5.1. Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα.....	34
5.2. Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ).....	36
Κεφάλαιο 6. Το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Θεσσαλίας.....	40
6.1. ΠΕΠ Θεσσαλίας.....	40
6.2. Καταγραφή προβλημάτων της Περιφέρειας.....	40
6.3. Αναπτυξιακές ανάγκες της Περιφέρειας.....	42
6.4. Αναπτυξιακό Όραμα.....	42
6.5. Διαμόρφωση αναπτυξιακής Στρατηγικής.....	42
6.6. Στρατηγικός Στόχος Ανάπτυξης.....	43
6.7. Αναπτυξιακοί Στόχοι – Προτεραιότητας.....	43
6.8. Στρατηγική του ΠΕΠ.....	44
6.9. Διάρθρωση του Προγράμματος.....	44
6.10. Ωφελούμενοι.....	47
Κεφάλαιο 7. Συνοπτικός απολογισμός του ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020 για τα έτη 2015 έως και 2017.....	49
7.1. Συνοπτικός απολογισμός ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020 του έτους 2015.....	49
7.2. Συνοπτικός απολογισμός ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020 του έτους 2016.....	51

7.3. Συνοπτικός απολογισμός του ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020 του έτους 2017	52
--	----

Κεφάλαιο 8. Σχεδιασμός Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) που αφορούν σε Στρατηγικές Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) των Δήμων Βόλου – Λάρισας και Καρδίτσας – Τρικάλων..... 61

8.1. Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης Δήμων Βόλου και Λάρισας	63
8.1.1. Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης Δήμου Βόλου	64
8.1.2. Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης Δήμου Λαρισαίων	72
8.2. Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης Δήμων Καρδίτσας και Τρικκαίων	78
8.2.1. Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης Δήμου Καρδίτσας	78
8.2.2. Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης Δήμου Τρικκαίων.....	86

Κεφάλαιο 9. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Επισιτιστικής και Βασικής Υλικής Συνδρομής (Ε.Π. ΕΒΥΣ) του Ταμείου Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους (ΤΕΒΑ) 92

9.1. Ε.Π. ΕΒΥΣ Περιφέρειας Θεσσαλίας.....	93
---	----

Κεφάλαιο 10. Συνοπτικός απολογισμός υλοποίησης του ΕΠ Θεσσαλίας 2007 – 2013..... 96

10.1. Υλοποίηση του Προγράμματος ανά Άξονα Προτεραιότητας	98
---	----

Συμπεράσματα..... 101

Βιβλιογραφία 103

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία πραγματεύεται τη συμβολή των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων στην τοπική ανάπτυξη μιας περιοχής και πιο συγκεκριμένα στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, η αποτελεί τη μελέτη περίπτωσης.

Εκπονείται στο πλαίσιο του Μεταπτυχιακού Προγράμματος σπουδών «Στρατηγικές Διαχείρισης Περιβάλλοντος, Καταστροφών και Κρίσεων», της 3^{ης} ειδίκευσης με θέμα «Στρατηγικές Αειφόρου Ανάπτυξης στην Αυτοδιοίκηση», της Σχολής Θετικών Επιστημών, του Τμήματος Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Πιο συγκεκριμένα, αρχικά παρουσιάζεται το πρόβλημα των περιφερειακών ανισοτήτων και τα αίτιά του και δίδεται ο ορισμός της ανάπτυξης.

Στη συνέχεια περιγράφεται η ιστορική εξέλιξη των ευρωπαϊκών προγραμμάτων από την 1^η ημέρα ένταξης της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, γίνεται αναφορά στην πολιτική του ΟΗΕ, τους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης για μία εναρμονισμένη, ισόρροπη και βιώσιμη ανάπτυξη, σε όλες τις περιφέρειες των χωρών της και αναλύονται τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία και οι 11 Θεματικοί Στόχοι που θα υποστηριχθούν από τα ΕΔΕΤ.

Επιπρόσθετα παρουσιάζεται το Εταιρικό Σύμφωνο του Πλαισίου Ανάπτυξης – ΕΣΠΑ 2014-2020, με το αναπτυξιακό του όραμα, τις χρηματοδοτικές του προτεραιότητες και τους 8 κλάδους, στους οποίους δίνεται προτεραιότητα σε εθνικό επίπεδο.

Η διπλωματική εργασία ολοκληρώνεται με τη μελέτη περίπτωσης, την Περιφέρεια Θεσσαλίας. Αναλύεται το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΠΕΠ) Θεσσαλίας, γίνεται αναφορά στα προβλήματα της Περιφέρειας, τις αναπτυξιακές της ανάγκες, το αναπτυξιακό όραμα και τη αναπτυξιακή στρατηγική του ΠΕΠ, τους στόχους και τους 6 άξονες, στους οποίους διαρθρώνεται. Επίσης παραθέτονται απολογιστικά στοιχεία του ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020, για τα έτη 2015 έως και 2017 και γίνεται εκτενής αναφορά στη Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης των τεσσάρων μεγαλύτερων δήμων της Θεσσαλίας, το Πρόγραμμα Επισιτιστικής και Βασικής Υλικής Συνδρομής από το Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας για τους Απόρους (ΤΕΒΑ/FEAD). ενώ παρέχονται συνοπτικά απολογιστικά στοιχεία των πεπραγμένων του Επιχειρησιακού Προγράμματος Θεσσαλίας 2007-2013, του ΕΣΠΑ 2007-2013.

Η εκπόνηση της παρούσας εργασίας, στηρίζεται κατά κύριο λόγο σε έρευνα της ελληνικής και ξένης βιβλιογραφίας και την αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο και στους ιστότοπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΕΣΠΑ 2014-2020, οι οποίοι αποτέλεσαν τη σημαντικότερη μέθοδο συλλογής των δεδομένων που τη στοιχειοθετούν.

Λέξεις κλειδιά : Ευρωπαϊκή Ένωση, Κοινωνικό Πλαίσιο Στήριξης, Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης, Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία, Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, Τομεακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, Άξονας Προτεραιότητας, Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Περιφέρεια Θεσσαλίας, Περιφερειακή Ενότητα, Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Επισιτιστικής και Βασικής Υλικής Συνδρομής

Abstract

The present dissertation is concerned with the contribution of European Programs in the local development of a region and more specifically the Region of Thessaly which is the specific case-study at hand.

It has been carried in the context of the postgraduate studies, MSc in “Environmental, Disasters and Crises Management Strategies” of the 3rd department in “Sustainable Development Strategies in Local Government” of the Faculty of Geology and Geoenvironment of the School of Sciences of the National and Kapodistrian University of Athens.

More specifically, to begin with, the dissertation presents the problem of the regional inequalities and the causes of this problem while the definition of progress is given.

Continuing, there is a description of the historical development of the European programs from day one of the integration of Greece within the European Union and a reference to the policy of the United Nations, the goals of the European Union for a harmonized, well-balanced and sustainable development, in all the regions of its countries. There is also an analysis of the European Structural and Investment Funds and the 11 thematic objectives that will be supported by the E.S.I.F.

In addition there is a presentation of the National Strategic Reference Framework (NSRF 2014-2020 partnership agreement) together with its vision of growth, its funding priorities and the 8 sectors where priority is placed on a national level.

The present dissertation is completed with the case study, the region of Thessaly. The Regional Operational Program (ROP) of Thessaly, there are references to the problems of the Region and the developmental needs, the vision of growth and the development strategies of the ROP its main objectives and the 6 principal axes upon which it is structured. Accounting data of Regional Operational Program of Thessaly 2014-2020, for the years 2015, 2016 and 2017, is also cited. At the same time there is a extended reference to the Strategy of Sustainable Urban Development of the 4 major municipalities of Thessaly, the program for food and basic material assistance from the Fund for European Aid to the most deprived (FEAD), while accounting data of the activity of the Operational Program of Thessaly 2007-2013, is briefly provided.

The development of the present dissertation is based primarily on the research of the Greek and foreign bibliography and the search for information through the Internet and the European Union websites as well as the sites of ESIF 2014-2020, which were the most important method of collecting the relevant data.

Key words: European Union, Community Support Framework, National Strategic Reference Framework, European Structural and Investment Funds, European Social Funds, Regional Operational Program, Priority Axis, Local Authorities, Region of Thessaly, Regional Unit, Sustainable Urban Development, Operational Program for food and basic material assistance

Ευχαριστίες

Με το πέρας της διπλωματικής μου εργασίας, θα ήθελα να ευχαριστήσω από καρδιάς, αρχικά τον Διευθυντή του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Στρατηγικές Διαχείρισης Περιβάλλοντος Καταστροφών και Κρίσεων», Δρ. Ευθύμη Λέκκα, για την πολύτιμη συνεργασία του και υποστήριξή του και τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Χρήστο Πάλλη για την άριστη συνεργασία μας και την καθοδήγηση και υποστήριξή του κατά τη διάρκεια εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας.

Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω την αδελφούλα μου Θάλεια και τους γονείς μου Καίτη και Θωμά, για τη συμπαράστασή τους καθ' όλη τη διάρκεια παρακολούθησης των μεταπτυχιακών σπουδών μου στο Ε.Κ.Π.Α..

Επιπλέον τους καλούς μου φίλους Ζωή, Τόλη και Σούλα, για την υποστήριξή τους, τους συμφοιτητές μου, Θανάση, Γιώργο, Κώστα, Παναγιώτη, Αλεξάνδρα, Πέρρυ, Ραχήλ και Τζένη, καθώς και τις συντοπίτισσες συμφοιτήτριες και συναδέλφισσές μου Ελένη και Μαρία, για την όμορφη φιλία και αλληλοϋποστήριξη που αναπτύχθηκε ανάμεσά μας.

Τέλος, ευχαριστώ πολύ τον διευθυντή μου στην υπηρεσία μου κ. Βάϊο Ανυφαντή, για την ηθική του υποστήριξη σε αυτή μου την προσπάθεια και τις γνώσεις που μου μετέδωσε και την Ζωή Γιουρούκη και τους συναδέλφους της στο Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης της Περιφέρειας Θεσσαλίας, που με προθυμία μου παρείχαν στοιχεία και πληροφορίες που τους ζήτησα, για την εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας.

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1-1.	Κατά κεφαλή Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν ανά περιφέρεια (Πηγή : ΤΕΙ Κεντρικής Μακεδονίας Σέρρες (II)).....	17
Πίνακας 2-1 :	Πίνακας συγχρηματοδοτούμενων αναπτυξιακών προγραμμάτων στην Ελλάδα 1986 – 2006, σύμφωνα με τις αρχικές εγκριτικές αποφάσεις, του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών (Πηγή : Προγράμματα 1986 – 1999)	20
Πίνακας 5-1.	Πίνακας κατανομής των χρηματικών πόρων της προγραμματικής περιόδου 2014-2020, ανά Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (Πηγή : ΕΣΠΑ 2014-2020 III, 2016)	36
Πίνακας 5-2.	Επιφάνεια ελληνικών εδαφών (Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ, 2019)	39
Πίνακας 7-1 :	Αριθμός πράξεων ανά Θεματικό Στόχο και Ταμείο (Πηγή : Περιφέρεια Θεσσαλίας (XI), 2019).....	52
Πίνακας 8-1.	Πίνακας κατανομής πόρων του ΒΑΑ, ανά ΑΠ του ΠΕΠ Θεσσαλίας (Δήμος Λαρισαίων, 2016)	63
Πίνακας 8-2.	Έργα και δράσεις της Στρατηγικής ΒΑΑ του Δήμου Βόλου (Πηγή : Δήμος Βόλου, 2017)	69
Πίνακας 8-3.	Έργα και δράσεις Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης Δήμου Λαρισαίων (Πηγή : Δήμος Λαρισαίων (II), 2017)	76
Πίνακας 8-4.	Έργα Δήμου Λαρισαίων που καλύπτονται κατά ένα μέρος από ίδιους πόρους του Δήμου (Δήμος Λαρισαίων (II), 2017).....	77
Πίνακας 8-5.	Τελικός υπό έγκριση πίνακας των έργων και δράσεων της Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης του Δήμου Καρδίτσας (Πηγή : Δήμος Καρδίτσας (II), 2019)	82
Πίνακας 8-6.	Πίνακας των υπό έγκριση έργων του ΣΒΑΑ του Δήμου Τρικκαίων (Πηγή : Δήμος Τρικκαίων (II), 2019).....	90
Πίνακας 9-1	Πίνακας κατανομής προϋπολογισμού 2015-2016, ανά κοινωνική σύμπραξη, ανά κατηγορία συνδρομής (Πηγή : Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, 2015).....	94
Πίνακας 9-2.	Πίνακας κατανομής προϋπολογισμού 2018-2019, ανά κοινωνική σύμπραξη, ανά κατηγορία συνδρομής (Πηγή : Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, 2017)	94
Πίνακας 9-3.	Πίνακας ωφελουμένων, ανά κοινωνική σύμπραξη.....	95

Κατάλογος Γραφημάτων

Γράφημα 1-1. Η τομεακή ειδικευση της παραγωγής στις Περιφέρειες της Ελλάδας, με τον τριτογενή τομέα να υπερέχει σημαντικά του πρωτογενή και δευτερογενή τομέα της οικονομίας. (Πηγή : ΤΕΙ Κεντρικής Μακεδονίας Σέρρες (II)).....	16
Γράφημα 3-1. Καταμερισμός του προτεινόμενου προϋπολογισμού της ΕΕ για την περίοδο 2014-2020 (Πηγή : Ευρωπαϊκή Επιτροπή I).....	29
Γράφημα 7-1: Ενταγμένα έργα του ΠΕΠ Θεσσαλίας, ανά Θεματικό Στόχο, έως 31/12/2016 (Πηγή : Περιφέρεια Θεσσαλίας (X), 2017)	52
Γράφημα 7-2 : Συνολική πορεία υλοποίησης του Προγράμματος ΕΣΠΑ 2014-2020 στην Περιφέρεια Θεσσαλίας έως και το 2017 (Πηγή : Περιφέρεια Θεσσαλίας (XI), 2019).....	54
Γράφημα 7-3. Διαχρονική απορρόφηση της Δημόσιας Δαπάνης (Εθνικής και Κοινοτικής), σε πανελλαδικό επίπεδο. Η Κοινοτική συνδρομή το Γ' εξάμηνο του 2018, ανέρχεται στο ποσό των 3.041 εκ. €, ενώ η Δημόσια δαπάνη ανέρχεται στο ποσό των 3.404 εκ. €. (Πηγή : ΑΝΑΠΤΥΞΗ.gov.gr)	55
Γράφημα 7-4. Πίνακας κατανομής ανά περιφέρεια, των πληρωμών της δημόσιας δαπάνης του ΕΣΠΑ 2014-2020 (2 ^ο τρίμηνο 2019) (Πηγή : ΑΝΑΠΤΥΞΗ.gov.gr)	56
Γράφημα 7-5. Τριμηνιαία παρουσίαση πληρωμών της δημόσιας δαπάνης του ΕΣΠΑ 2014-2020, στην Περιφέρεια Θεσσαλίας. (Πηγή : ΑΝΑΠΤΥΞΗ.gov.gr)...	57
Γράφημα 7-6. Περιφέρεια Θεσσαλίας ανά Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (2 ^ο τρίμηνο 2019) (Πηγή : ΑΝΑΠΤΥΞΗ.gov.gr).....	58
Γράφημα 7-7. Περιφέρεια Θεσσαλίας ανά Θεματικό Στόχο (2 ^ο τρίμηνο 2019) (Πηγή : ΑΝΑΠΤΥΞΗ.gov.gr)	59
Γράφημα 7-8. Περιφέρεια Θεσσαλίας ανά Ταμείο (2 ^ο τρίμηνο 2019) (Πηγή : ΑΝΑΠΤΥΞΗ.gov.gr)	60

Κατάλογος χαρτών

Χάρτης 2-1.	Χάρτης διασυνοριακής συνεργασίας (Πηγή : INTERREG IV).....	24
Χάρτης 2-2.	Χάρτης διακρατικής Συνεργασίας (INTERREG IV).....	25
Χάρτης 3-1.	Χάρτης με τις διαφορές ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ των Περιφερειών των κρατών της Ε.Ε. (Πηγή : Ευρωπαϊκή Επιτροπή I).....	28
Χάρτης 5-1.	Χάρτης της Ελλάδας στην οποία διακρίνεται η Περιφέρεια Θεσσαλίας (Πηγή : ANAΠTYΞH.gov.gr).....	38
Χάρτης 8-1.	Η αστική περιοχή της πόλης του Βόλου και η Περιοχή Παρέμβασης (Πηγή : Δήμος Βόλου, 2017).....	64
Χάρτης 8-2.	Η αστική περιοχή της πόλης του Βόλου και η Περιοχή Παρέμβασης (Πηγή : Δήμος Βόλου, 2017).....	65
Χάρτης 8-3.	Περιοχή παρέμβασης στην πόλη της Λάρισας, του Δήμου Λάρισας (Πηγή : Δήμος Λαρισαίων (II), 2017).....	73
Χάρτης 8-4.	Χάρτης μεταβολών ορίων οικισμού Καρδίτσας (Πηγή : Δήμος Καρδίτσας (I), 2018)	79
Χάρτης 8-5.	Χάρτης της πόλης της Καρδίτσας (Πηγή : Δήμος Καρδίτσας (I), 2018) ..	80
Χάρτης 8-6.	Χάρτης του ΥΠΕΧΩΔΕ, του οικισμού των Τρικάλων, με τις πολεοδομικές ενότητες/γειτονιές – χρήσεις γης οικισμού – ΖΟΕ (Πηγή : Δήμος Τρικκαίων (I), 2018)	87

Πίνακας συντομεύσεων – Ακρωνύμια

Α.Ε.Π.	Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν
Α.Δ.Α.	Αριθμός Διαδικτυακής Ανάρτησης
Α.Π.	Άξονας Προτεραιότητας
Α.Σ.Α.	Αστικά Στερεά Απόβλητα
Β.Α.Α.	Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη
Δ.Α.	Διαχειριστική Αρχή
Δ.Δ.	Δημόσια Δαπάνη
ΔΕ.Δ.-Μ.	Διευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφορών
Ε.Γ.Τ.Α.Α.	Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Ανάπτυξης
Ε.Γ.Τ.Π.Ε.	Τμήμα Προσανατολισμού Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων
Ε.Δ.Ε.Τ.	Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
Ε.Ε.Σ.	Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία
Ε.Κ.Τ.	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΛ.ΣΤΑΤ.	Ελληνική Στατιστική Αρχή
Ε.Ο.Κ.	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
Ε.Π.Αν.Ε.Κ.	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία

Ε.Π. Ε.Β.Υ.Σ.	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Επισιτιστικής και Βασικής Υλικής Συνδρομής
Ε.Π.	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ε.Π.Τ.Α.	Ειδικό Πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Ε.Σ.Π.Α.	Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης
Ε.Τ.Θ.Α.	Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας
Ε.Τ.Π.Α.	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
Θ.Σ.	Θεματικός Στόχος
Κ.Π.Σ.	Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης
Μ.Μ.Ε.	Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις
Μ.Ο.Π.	Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα
Μ.Π.Β.	Μηχανισμός Προενταξιακής Βοήθειας
Ο.Η.Ε.	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
Ο.Π.Α.Α.Χ.	Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου
Ο.Τ.Α.	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Ο.Χ.Ε.	Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις
Π.Α.Α.	Πρόγραμμα «Αγροτική Ανάπτυξη»
Π.Δ.Ε.	Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων
Π.Ε.	Περιφερειακή Ενότητα
Π.Ε.Π.	Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα

Π.Ε.Π.Θ.	Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Θεσσαλίας
Π.Π.	Περιοχή Παρέμβασης
Σ.Ε.Κ.	Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας
Σ.Ε.Σ.	Σύμφωνο Εταιρικής Σχέσης
Σ.Σ.	Στόχος Στρατηγικής
Τ.Α.	Τοπική Αυτοδιοίκηση
Τ.Α.Π.ΤΟ.Κ.	Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων
Τ.Ε.Β.Α.	Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους
Τ.Π.Ε.	Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών
Τ.Σ.	Ταμείο Συνοχής
Υ.ΜΕ.ΠΕΡ.Α.Α.	Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη
Φ.Ε.Κ.	Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως
Χ.Μ.Π.Α.	Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας

Εισαγωγή

Βασικός σκοπός της εργασίας αυτής, είναι η ανάπτυξη της συμβολής των ευρωπαϊκών προγραμμάτων στην τοπική ανάπτυξη και πιο συγκεκριμένα στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, η οποία στη εργασία αυτή, θα αποτελέσει τη μελέτη περίπτωσης και η καταγραφή προτάσεων έργων και δράσεων, με βάση τους αναπτυξιακούς στόχους του ΠΕΠ Θεσσαλίας.

Η εργασία δομείται σε δέκα βασικά κεφάλαια ως εξής :

Στο 1ο κεφάλαιο παρουσιάζεται το πρόβλημα των περιφερειακών ανισοτήτων και τα αίτιά του.

Στο 2ο κεφάλαιο παρουσιάζεται η ιστορική εξέλιξη των ευρωπαϊκών προγραμμάτων από την 1^η ημέρα ένταξης της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στο 3^ο κεφάλαιο δίδεται ο ορισμός της ανάπτυξης, γίνεται αναφορά στην πολιτική του ΟΗΕ, τους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης για μία εναρμονισμένη, ισόρροπη και βιώσιμη ανάπτυξη, σε όλες τις περιφέρειες των χωρών της, αναλύονται τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία και τέλος αναφέρονται οι 11 Θεματικοί Στόχοι που θα υποστηριχθούν από τα ΕΔΕΤ.

Στο 4^ο κεφάλαιο παρουσιάζεται το Εταιρικό Σύμφωνο του Πλαισίου Ανάπτυξης – ΕΣΠΑ 2014-2020, το αναπτυξιακό του όραμα, οι χρηματοδοτικές του προτεραιότητες, οι 8 κλάδοι στους οποίους δίνεται προτεραιότητα σε εθνικό επίπεδο και τέλος γίνεται αναφορά στις Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις και άλλα ευρωπαϊκά προγράμματα.

Στο 5^ο κεφάλαιο περιγράφονται τα Τομεακά και τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα.

Στο 6^ο κεφάλαιο αναλύεται το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΠΕΠ) Θεσσαλίας, γίνεται αναφορά στα προβλήματα της Περιφέρειας, τις αναπτυξιακές ανάγκες της, το αναπτυξιακό όραμα και τη αναπτυξιακή στρατηγική του ΠΕΠ, τους στόχους και τους 6 άξονες, στους οποίους διαρθρώνεται.

Στο 7^ο κεφάλαιο αναφέρονται συνοπτικά τα απολογιστικά στοιχεία του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Θεσσαλίας 2014-2020, για τα έτη 2015, 2016 και 2017, με βάση τις συνοπτικές απολογιστικές εκθέσεις της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του ΕΠ Περιφέρειας Θεσσαλίας.

Στο 8^ο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στις ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ0 και αναλύονται οι Στρατηγικές Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης των τεσσάρων μεγάλων Δήμων της Περιφέρειας Θεσσαλίας, Βόλου, Λάρισας, Καρδίτσας και Τρικκαίων.

Στο 9^ο κεφάλαιο περιγράφεται το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Επισιτιστικής και Βασικής Υλικής Συνδρομής (ΕΠ Ι) του Ταμείου Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους (ΤΕΒΑ), που υλοποιείται από τους Δήμους της Περιφέρειας Θεσσαλίας.

Στο 10^ο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Θεσσαλίας 2007-2013, το οποίο υλοποιήθηκε στο πλαίσιο υλοποίησης του ΕΣΠΑ 2007-2013 και συνοπτικός απολογισμός των πεπραγμένων ανά άξονα προτεραιότητας, βάσει της Τελικής Έκθεσης Υλοποίησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας-Ηπείρου», που συντάχθηκε από τη Διαχειριστική Αρχή του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

Στο τέλος, αναφέρονται συμπεράσματα της παρούσας εργασίας.

Η εργασία ολοκληρώνεται με τη βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε για τη σύνταξή της.

Κεφάλαιο 1.

Το Περιφερειακό Πρόβλημα

Το πρόβλημα των περιφερειακών ανισοτήτων απασχολεί την οικονομική επιστήμη τις τελευταίες δεκαετίες. Τα τελευταία όμως 30 περίπου χρόνια για την αντιμετώπιση του προβλήματος συγκροτήθηκαν επιμέρους οικονομικοί κλάδοι, όπως η αστική και περιφερειακή ανάπτυξη και η περιφερειακή πολιτική. (Πετράκος, Ψυχάρης, 2004)

Το περιφερειακό πρόβλημα είναι η χωρική ασυμμετρία κατά την ανάπτυξη μιας χώρας ή ενός γεωγραφικού χώρου με συνέπεια την περιφερειακή οικονομική και κοινωνική ανισορροπία. Η οικονομική ανάπτυξη επιβάλλεται να συμπεριλάβει και τον όρο “ισόρροπη ανάπτυξη”, δηλαδή την ανάπτυξη που βοηθά τις περιφέρειες, που βρίσκονται σε δυσχερέστερη θέση από κάποιες άλλες, να βελτιώσουν τους δείκτες με ρυθμό μεγαλύτερο εκείνου των αναπτυσσόμενων.

Το **περιφερειακό πρόβλημα** αναφέρεται σε τρεις περιπτώσεις:

1. Στην άνιση ανάπτυξη που υπάρχει μεταξύ των χωρών σε όλον τον κόσμο (π.χ. των δυτικών και των χωρών του “τρίτου κόσμου”).
2. Στην άνιση ανάπτυξη που υπάρχει σε ενότητες ή οικονομικές ενώσεις χωρών (π.χ. μεταξύ των κρατών - μελών της Ε.Ε.).
3. Στην άνιση ανάπτυξη στις περιφέρειες μιας χώρας (π.χ. έντονες κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες μεταξύ περιφερειών ή μεταξύ αστικών και μη αστικών περιοχών).

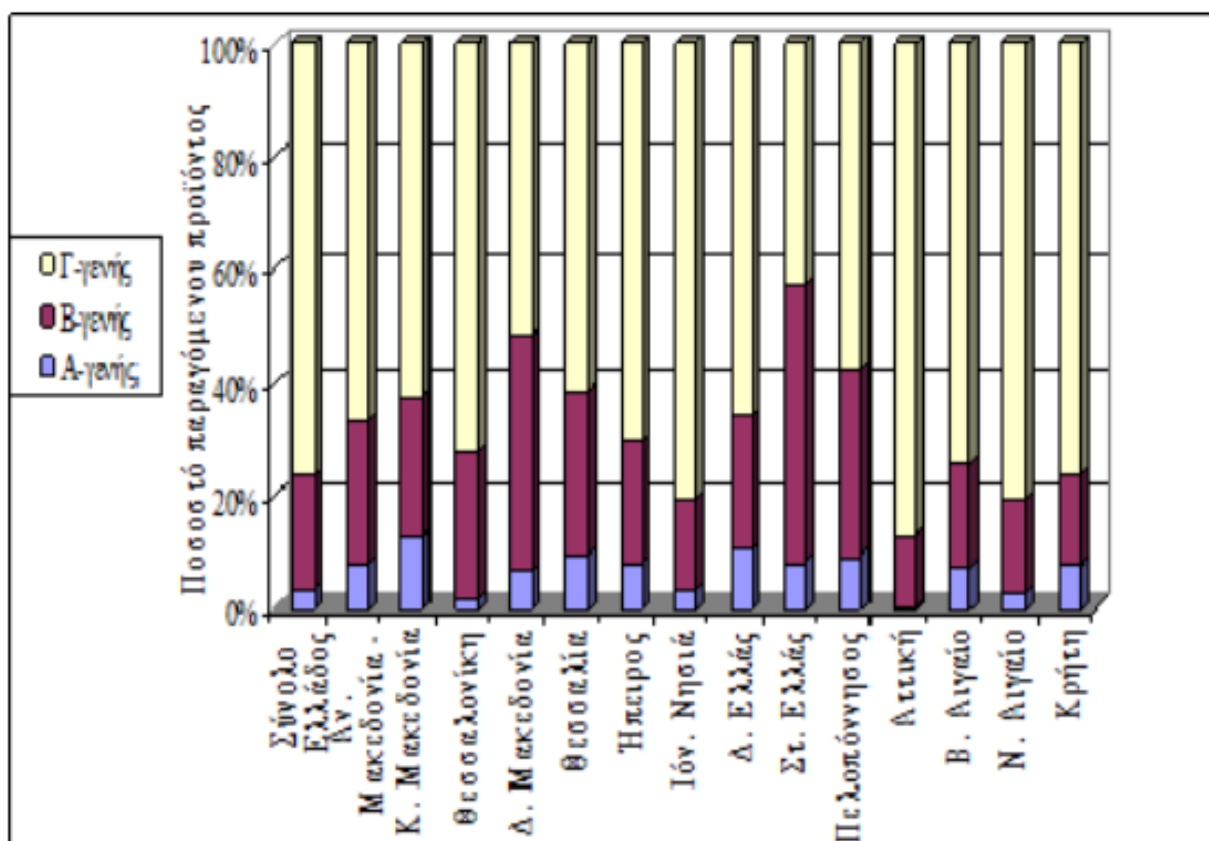
Τα **αίτια** των περιφερειακών ανισοτήτων, μπορεί να είναι :

1. Γεωγραφικοί και περιβαλλοντικοί παράγοντες, όπως οι συνθήκες του φυσικού περιβάλλοντος σε συνδυασμό με τις κλιματολογικές συνθήκες που δημιουργούν συγκριτικά πλεονεκτήματα, οι γεωγραφικές αποστάσεις ή η γεωγραφική απομόνωση και η μικρή προσιτότητα που οδηγεί σε μεγάλο μεταφορικό κόστος
2. Η δομή της οικονομίας των περιφερειών, όπως οι οικονομίες με μονοκλαδική δομή που παρακμάζουν εύκολα όταν οι συνθήκες ζήτησης του παραγόμενου προϊόντος μεταβληθούν με τα χρόνια, για διάφορους λόγους (πχ. Θεσσαλία με την καλλιέργεια βαμβακιού, καπνού και περιοχές της Δ. Μακεδονίας με τη γουνοποιία).
3. Η χαμηλή κινητικότητα της εργασίας και του κεφαλαίου. Τα διαφορετικά επίπεδα ανάπτυξης των περιφερειών που έχουν ως αποτέλεσμα την ύπαρξη διαφορών στους μισθούς και στο κεφάλαιο. Οι διαφορές αυτές προκαλούν κινητικότητα που επιδιώκουν τη μεγιστοποίηση των αμοιβών. Επίσης η κινητικότητα της εργασίας είναι μεγαλύτερη από ότι η κινητικότητα του κεφαλαίου, κάτι που ευνοεί τις ανεπτυγμένες περιφέρειες
4. Θεσμικοί και πολιτικοί παράγοντες όπως η συγκέντρωση των υπηρεσιών ή οργανισμών σε μεγάλα αστικά κέντρα που ενισχύουν τις τάσεις υπερσυγκέντρωσης του πληθυσμού. Ως μειονεκτήματα μπορούν να ληφθούν οι αποφάσεις που

λαμβάνονται, οι οποίες πολλές φορές δεν έχουν σαφή εικόνα της φύσης και του χαρακτήρα του προβλήματος που καλούνται να επιλύσουν.

- Εξωτερικές οικονομίες που αποτελούν βασικό παράγοντα προσέλκυσης οικονομικών δραστηριοτήτων προς τα μεγάλα αστικά κέντρα (π.χ. αναπτυσσόμενα συστήματα μεταφορών, επικοινωνιών, ειδικευμένο προσωπικό, κλπ.) (ΤΕΙ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΣΕΡΡΕΣ Ι)

Οι κυριότεροι λόγοι για την άσκηση περιφερειακής πολιτικής είναι οι Οικονομικοί, οι Κοινωνικοπολιτικοί και οι Περιβαλλοντικοί λόγοι.

Γράφημα 1-1. Η τομεακή ειδικευση της παραγωγής στις Περιφέρειες της Ελλάδας, με τον τριτογενή τομέα να υπερέχει σημαντικά του πρωτογενή και δευτερογενή τομέα της οικονομίας. (Πηγή : ΤΕΙ Κεντρικής Μακεδονίας Σέρρες (II))

Πίνακας 1-1. Κατά κεφαλή Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν ανά περιφέρεια (Πηγή : ΤΕΙ Κεντρικής Μακεδονίας Σέρρες (II))

Πίνακας 2: Κατά κεφαλή Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν ανά περιφέρεια

(Σε τρέχουσες τιμές. Σε ευρώ)

Περιφέρειες	Έτη	2010*	2011*	Μεταβολή (%)
Σύνολο Ελλάδος		19.918	18.747	-5,9%
Ανατ. Μακεδονία - Θράκη		14.768	13.338	-9,7%
Κεντρική Μακεδονία		15.569	14.611	-6,2%
Δυτική Μακεδονία		18.379	18.760	2,1%
Θεσσαλία		14.377	13.251	-7,8%
Ήπειρος		14.089	12.957	-8,0%
Ιόνια Νησιά		19.273	17.676	-8,3%
Δυτική Ελλάς		14.948	13.946	-6,7%
Στερεά Ελλάς		17.940	16.913	-5,7%
Πελοπόννησος		15.968	15.166	-5,0%
Αττική		26.610	25.224	-5,2%
Βόρειο Αιγαίο		15.695	14.765	-5,9%
Νότιο Αιγαίο		22.446	20.896	-6,9%
Κρήτη		17.335	16.225	-6,4%

Κεφάλαιο 2.

Ιστορική Εξέλιξη των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων

2.1. ΜΟΠ και Α΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (1986-1993)

Οι κοινοτικοί πόροι άρχισαν να εισρέουν στις Ελληνικές Περιφέρειες, οι οποίες επωφελήθηκαν σημαντικά, από τον 1^ο χρόνο ένταξης της χώρας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ), το 1981 . Σταθμός, για τις παρεμβάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτέλεσαν τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (ΜΟΠ) που ξεκίνησαν το 1986 και ολοκληρώθηκαν το 1993, αποτέλεσαν σταθμό για τις παρεμβάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Με τα ΜΟΠ, τέθηκε για πρώτη φορά ως στόχος υλοποίησης η προσπάθεια για την ανάπτυξη των λιγότερο ανεπτυγμένων Περιφερειών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, με τη βοήθεια πολυετών επιχειρησιακών προγραμμάτων. Στην Ελλάδα καταρτίστηκαν 7 Ολοκληρωμένα Μεσογειακά Προγράμματα: Κρήτης, Μακεδονίας και Θράκης, Δυτικής Ελλάδας και Πελοποννήσου, Νήσων Αιγαίου Πελάγους, Ανατολικής Κεντρικής Ελλάδος, Αττικής και ένα θεματικό, το Μ.Ο.Π. Πληροφορικής. Η αρχική περίοδος εφαρμογής των ΜΟΠ ήταν από το έτος 1984 έως το 1989, η οποία επεκτάθηκε έως το 1993. (Πάλλης, 2017) «Τα ΜΟΠ περιελάμβαναν, μεταξύ άλλων, χρηματοδότηση για την υποστήριξη των ανθρώπινων πόρων μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (Ε.Κ.Τ.) στο πλαίσιο του πολυετούς προγραμματισμού.» (ΕΥΕ ΕΚΤ)

Κατά το χρονικό διάστημα 1989-1993, η Ελλάδα ενισχύθηκε με την εφαρμογή του Α΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (ΚΠΣ), όπου το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο χρηματοδοτεί ενέργειες που συμβάλλουν στην "προώθηση των Ανθρώπινων Πόρων", ενώ καλείται να συνδράμει με ενίσχυση των ακόλουθων ενεργειών:

- επαγγελματικής κατάρτισης
- καινοτόμου χαρακτήρα σχετικά με το περιεχόμενο, τη μεθοδολογία και την οργάνωση της επαγγελματικής κατάρτισης με σκοπό την ανάπτυξη της απασχόλησης
- επαγγελματικού προσανατολισμού και παροχής συμβουλών σε μακροχρόνια άνεργους για τη διευκόλυνση εξεύρεσης εργασίας

Κατά την αναπτυξιακή στρατηγική που εφαρμόστηκε στην Ελλάδα από το 1984 μέχρι το 1993 και καλύπτει τα ΜΟΠ, αλλά και το Α΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, υπήρξε μεγάλη διασπορά των διαθέσιμων πόρων σε μικρά έργα υποδομής σε ολόκληρη τη χώρα. Με την πολιτική αυτή στηρίχτηκε η οικονομική δραστηριότητα και διευκολύνθηκε η βελτίωση του επιπέδου ζωής τόσο στις αγροτικές, όσο και στις περιμετρικές περιοχές. Αναβάθμισε το επαρχιακό δίκτυο μεταφορών και ενίσχυσε τον εκσυγχρονισμό των μικρών γεωργικών επιχειρήσεων και την ίδρυση ξενοδοχείων μικρού και μεσαίου μεγέθους σε πολλές περιοχές.

Από το έτος 1988 και μετά, με την υιοθέτηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, αποφασίστηκε η ριζική μεταρρύθμιση της λειτουργίας των Διαρθρωτικών Ταμείων, για τον περιορισμό των περιφερειακών ανισοτήτων. Η μεταρρύθμιση προέβλεπε τη σταδιακή αύξηση των πόρων των διαρθρωτικών ταμείων, οι οποίοι την περίοδο 1987-1993 διπλασιάστηκαν. Επίσης προέβλεπε ότι ο προγραμματισμός και η υλοποίηση των δράσεων και των προγραμμάτων μοιράζεται ανάμεσα στις εθνικές και περιφερειακές αρχές της χώρας και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Τότε εγκαινιάσθηκε και ο θεσμός των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης. (Πάλλης, 2017)

2.2. Β΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (1994-1999)

Την περίοδο 1994-1999 του Β΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (Β΄Κ.Π.Σ.), δόθηκε μεγαλύτερη έμφαση σε έργα υποδομής εθνικής σημασίας, που ενισχύουν την εξωστρέφεια της οικονομίας και τη γενικότερη διασύνδεση της χώρας με το εξωτερικό. Επίσης δόθηκε προτεραιότητα στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης με κύριο στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, την αναβάθμιση του περιβάλλοντος και τη δημιουργία καλύτερων συνθηκών διαβίωσης στα αστικά κέντρα, ενώ δεν εγκαταλείφθηκε η εφαρμογή μέτρων ισόρροπης ανάπτυξης της χώρας.

Ένα κύριο χαρακτηριστικό της χρονικής αυτής περιόδου, ήταν η προετοιμασία της χώρας για την ένταξη στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση και η κατασκευή μεγάλων έργων υποδομής, όπως οδικοί άξονες (ΠΑΘΕ και Εγνατία Οδός), λιμενικά έργα, εκσυγχρονισμός του Ελληνικού Σιδηροδρομικού Δικτύου, ΜΕΤΡΟ της Αθήνας, ενεργειακά έργα (αιολικά πάρκα, φυσικό αέριο), τηλεπικοινωνίες, νοσοκομεία, κ.ο.κ.

Κατά την περίοδο εφαρμογής του Β΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, βελτιώθηκε η Ελληνική οικονομία και τα μέτρα για την επίτευξη μακροοικονομικής σταθερότητας και διαρθρωτικών αλλαγών καθώς και η συμβολή του ίδιου του Β΄ Κ.Π.Σ., δημιούργησαν τις προϋποθέσεις για μεγαλύτερη απόδοση της αναπτυξιακής προσπάθειας της χώρας η οποία συνεχίστηκε και κατά την περίοδο 2000-2006.

Με την εφαρμογή του Β΄ Κ.Π.Σ. προέκυψε μία σειρά προβλημάτων και δυσλειτουργιών που αφορούσαν τους μηχανισμούς διαχείρισης και υλοποίησης, οι οποίοι δεν ήταν επαρκείς για να αντιμετωπίσουν το αυξημένο μέγεθος των παρεμβάσεων. (Πάλλης, 2017)

2.3. Γ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (2000-2006)

Το Γ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (2000-2006), αποτέλεσε το μεγαλύτερο αναπτυξιακό πρόγραμμα και το τρίτο κατά σειρά οικονομικό "πακέτο" με το οποίο ενισχύθηκε η χώρα. Σχεδιάστηκε από την Ελλάδα και υλοποιήθηκε με την συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αφορούσε όλους τους πολίτες και όλους τους τομείς της καθημερινής ζωής. Είχε ως

στόχο την ενίσχυση των πολιτικών για πραγματική σύγκλιση, την περιφερειακή ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή.

Το Γ' ΚΠΣ χωρίστηκε σε δύο κατηγορίες προγραμμάτων: Στα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ένα για κάθε συγκεκριμένο τομέα δραστηριότητας) και τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ένα για κάθε μία από τις 13 περιφέρειες της χώρας). Τα Επιχειρησιακά Προγράμματα απευθύνονταν στο δημόσιο τομέα με έργα όπως ανάπτυξη υποδομών και βελτίωση υπηρεσιών προς τον πολίτη και σε ιδιώτες όπως, αγρότες, νέους, ανέργους, επιχειρήσεις κ.λπ..

Οι αναπτυξιακές προτεραιότητες της χώρας, συγχρηματοδοτήθηκαν ανάλογα με την κατηγορία τους, από ένα από τα εξής **Διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης**:

- το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)** το οποίο χρηματοδοτούσε υποδομές, παραγωγικές επενδύσεις, έργα τοπικής ανάπτυξης και ενισχύσεις στις ΜΜΕ
- το **Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)** το οποίο κυρίως χρηματοδοτώντας δράσεις κατάρτισης και συστήματα ενισχύσεων για προσλήψεις, προωθούσε την προσαρμογή του ενεργού πληθυσμού στις μεταβολές της αγοράς εργασίας και την επαγγελματική ένταξη των ανέργων και των μειονεκτικών ομάδων.
- το **Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ - Τμήμα Προσανατολισμού)** το οποίο χρηματοδότησε τις δράσεις για την αγροτική ανάπτυξη και ενίσχυση των γεωργών.
- το **Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΑ)** το οποίο χρηματοδότησε τις μεταρρυθμίσεις του τομέα της αλιείας. (Πάλλης, 2017)

Πίνακας 2-1 : Πίνακας συγχρηματοδοτούμενων αναπτυξιακών προγραμμάτων στην Ελλάδα 1986 – 2006, σύμφωνα με τις αρχικές εγκριτικές αποφάσεις, του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών (Πηγή : Προγράμματα 1986 – 1999)

	Μ.Ο.Π.* (1986-1989) σε χιλ ECU** σε τιμές 1986	Α' Κ.Π.Σ. (1989-1993) σε χιλ ECU** σε τιμές 1989	Β' Κ.Π.Σ. (1994-1999) σε χιλ ECU** σε τιμές 1994	Γ' Κ.Π.Σ. (2000-2006) σε χιλ ευρώ σε τιμές 2000
Συνολικός Προϋπολογισμός	2.101.933	14.342.054	29.721.300	44.363.540
Εθνική Δημόσια Συμμετοχή	695.740	5.802.196	7.069.900	11.126.075
Κοινοτική Συμμετοχή	2.576.000	7.193.241	13.980.000	22.707.000
Ιδιωτική Συμμετοχή	210.193	1.346.617	8.671.400	10.730.465

* Τα ΜΟΠ μετά το 1989 ενσωματώθηκαν στο Α' ΚΠΣ

** 1 ECU = 1 Ευρώ (ισοτιμία της 1/1/1999)

2.4. ΕΠΤΑ – Ειδικό Πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης (1998-2004)

Αποτέλεσε Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα για την πραγματοποίηση των υποδομών, την υποστήριξη της λειτουργίας των νεοσυσταθέντων (Καποδιστριακών) Δήμων και Κοινοτήτων, καθώς και για την πραγματοποίηση δημοσίων επενδύσεων τοπικής ανάπτυξης. Καταρτίστηκε βάσει του άρθρου 13, του Ν. 2539/9.

Το ΕΠΤΑ είχε πενταετή χρονική διάρκεια, από το 1998 έως και το 2002, ενώ δόθηκε η δυνατότητα παράτασης έως το 2004, με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου.

Οι βασικοί πόροι του ΕΠΤΑ προέρχονταν από Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους (ΚΑΠ), από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) και από τα Εθνικά και Περιφερειακά Κοινοτικά Προγράμματα και Πρωτοβουλίες που διαχειρίζονται τα Υπουργεία και οι Περιφέρειες και αφορούν σε έργα Δήμων και Κοινοτήτων. (Ν. 2539/1997)

2.5. ΕΣΠΑ 2007-2013

«Το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2007 - 2013 αποτελεί το έγγραφο αναφοράς για τον προγραμματισμό των Ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε εθνικό επίπεδο για την περίοδο 2007-2013.

Εκπονήθηκε στο πλαίσιο της νέας στρατηγικής προσέγγισης για την Πολιτική Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με την οποία το ΕΣΠΑ «εξασφαλίζει ότι η συνδρομή από τα Ταμεία συμβαδίζει με τις κοινοτικές στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για τη συνοχή και προσδιορίζει το σύνδεσμο μεταξύ των κοινοτικών προτεραιοτήτων αφενός και του εθνικού προγράμματος μεταρρυθμίσεων αφετέρου». (ΕΣΠΑ 2014-2020, 2009)

Στόχος της Πολιτικής Συνοχής είναι η στήριξη της δημιουργίας θέσεων εργασίας, της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, της οικονομικής ανάπτυξης, της βιώσιμης ανάπτυξης και της βελτίωσης της ποιότητας της ζωής των πολιτών, σε όλες τις περιφέρειες και τις πόλεις της ΕΕ. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή (IV), 2014)

Οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Δεκεμβρίου του 2005, με τις οποίες διασφαλίσθηκαν έως το 2013 οι **πόροι της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνοχής** για τη χώρα, οι **νέοι Κανονισμοί των Ταμείων** της ΕΕ, καθώς και οι **Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές** για την Πολιτική Συνοχής, αποτέλεσαν το πλαίσιο στο οποίο βασίστηκαν, μεταξύ των άλλων, οι εθνικές αρχές προκειμένου να προσεγγίσουν τις βασικές παραμέτρους του αναπτυξιακού προγραμματισμού και να καταρτίσουν το ΕΣΠΑ.

Βάσει των ανωτέρω, η στοχοθεσία του ΕΣΠΑ διατυπώθηκε σε 4 επίπεδα:

- στο επίπεδο των **στρατηγικών στόχων** του ΕΣΠΑ,
- στο επίπεδο των **θεματικών (5) και χωρικών (3) προτεραιοτήτων**, όπως απαιτείται από το Γενικό Κανονισμό των Ταμείων,

- στο επίπεδο των **γενικών στόχων** (17), στους οποίους αναλύεται κάθε θεματική προτεραιότητα,
- στο επίπεδο των **ειδικών στόχων** και των **κύριων μέσων** επίτευξης.

Παράλληλα, η αναπτυξιακή στρατηγική διαμορφώθηκε και με γνώμονα εθνικές πολιτικές που διατυπώνονται σε στρατηγικά έγγραφα όπως η Εθνική Έκθεση Στρατηγικής για την Κοινωνική Προστασία και την Κοινωνική Ένταξη 2006-2008, η Ψηφιακή Στρατηγική 2006-2013, το «Σχέδιο Ανάπτυξης Μεταφορών 2007-2013 και εικοσαετίας», Εθνική Λιμενική Πολιτική, το Εθνικό Σχέδιο Στρατηγικής Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2007-2013 κλπ.

Το πλαίσιο χρηματοδότησης διαμορφώθηκε στη βάση των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2005 και των προδιαγραφών - περιορισμών των νέων Κανονισμών και προέκυψε με βάση τις αναπτυξιακές ανάγκες ανά τομέα και Περιφέρεια στην επόμενη περίοδο, συνεκτιμώντας τις ανάγκες ολοκλήρωσης των συνεχιζόμενων έργων της προηγούμενης περιόδου και τις απαιτήσεις για δράσεις που εξυπηρετούν τη Στρατηγική της Λισσαβόνας. Βασική επιλογή ήταν η βέλτιστη αξιοποίηση των πόρων της νέας προγραμματικής περιόδου προς όφελος της ισόρροπης περιφερειακής ανάπτυξης της χώρας.» (ΕΣΠΑ 2014-2020, 2009)

Το νέο σχήμα του ΕΣΠΑ, περιέχει μικρότερο αριθμό Επιχειρησιακών Προγραμμάτων σε σχέση με το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 2000-2006, με πιο ευέλικτο σχήμα διαχείρισης. Το ΕΣΠΑ για την περίοδο 2007-2013 θα υλοποιηθεί μέσα από 8 Τομεακά ΕΠ, 5 Περιφερειακά ΕΠ και 14 Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας.

Την περίοδο 2007-2013 το σύνολο των υποδομών προσπελασιμότητας υλοποιήθηκε από ένα Τομεακό ΕΠ, ενώ για τους τομείς της υγείας και του πολιτισμού οι σχετικές δράσεις υλοποιήθηκαν από τα Περιφερειακά και Τομεακά ΕΠ.

Τα ΠΕΠ για όλες τις Περιφέρειες κάλυψαν ένα κοινό κορμό παρεμβάσεων ως εξής:

- κοινωνικές υποδομές
- υγεία και κοινωνική αλληλεγγύη (υποδομές νοσοκομείων και δομών κοινωνικής φροντίδας, ειδικών μονάδων, κέντρων υγείας και ανοιχτής φροντίδας, εξειδικευμένος εξοπλισμός, μέτρα ανάπτυξης και προστασίας της Δημόσιας Υγείας)
- πολιτισμός (ενίσχυση των βασικών πολιτιστικών υποδομών, προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς)
- έργα προσπελασιμότητας και περιβάλλοντος τοπικής κλίμακας
- πολιτικές βιώσιμης αστικής ανάπτυξης
- πολιτικές ενίσχυσης ορεινών, μειονεκτικών, νησιωτικών περιοχών

(Πάλλης, 2017)

2.6. Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας

Στην προγραμματική περίοδο 2007-2013, τα Προγράμματα Κοινοτικής Πρωτοβουλίας αντικαταστάθηκαν από τα Προγράμματα του Στόχου III «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία». Η Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία αναδείχθηκε ως Στόχος της Πολιτικής Συνοχής, μαζί με τη Σύγκλιση και την Περιφερειακή Ανταγωνιστικότητα και Απασχόληση, και παρείχε ένα πλαίσιο για την ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ φορέων από διαφορετικές χώρες σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Ο συνολικός προϋπολογισμός των προγραμμάτων του στόχου III ανήλθε στο ποσό των 8,7 δις €, από τα οποία τα 210 εκατ. € του ΕΤΠΑ, αντιστοιχούν στην Ελλάδα. Πέντε Προγράμματα διαχειρίστηκε η Ελλάδα, εκτός από το Πρόγραμμα «Ελλάδα- Τουρκία» που τέθηκε σε αναστολή, εγκρίθηκαν. Συγκροτήθηκαν οι Επιτροπές Παρακολούθησης των Προγραμμάτων «Ελλάδα- Βουλγαρία», «Ελλάδα-Ιταλία», «Ελλάδα-Κύπρος», τα μέλη των οποίων συμφώνησαν από κοινού τον εσωτερικό κανονισμό τα επικοινωνιακά σχέδια και το Πρόγραμμα Τεχνικής Βοήθειας. (Πάλλης, 2017)

Οι τρεις διαστάσεις της Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας είναι οι εξής :

1. Διασυνοριακή Συνεργασία: συνέβαλε στη μετατροπή των περιφερειών εκατέρωθεν των εσωτερικών ή εξωτερικών συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ισχυρούς οικονομικούς και κοινωνικούς πόλους. Πιο συγκεκριμένα, υποστηρίχθηκαν δράσεις στους τομείς επιχειρηματικότητας, βελτίωσης της κοινής διαχείρισης φυσικών πόρων, ενίσχυσης δεσμών μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών, βελτίωσης της πρόσβασης σε δίκτυα μεταφορών και επικοινωνίας, ανάπτυξης της κοινής χρήσης υποδομών, διοικητικής συνεργασίας, απασχόλησης, διάδρασης μεταξύ κοινοτήτων, πολιτισμού και κοινωνικής συνοχής. Η διασυνοριακή συνεργασία είχε ως στόχο την «κάλυψη των κενών». Αυτό επιτυγχάνθηκε μέσω συμφωνημένων διασυνοριακών στρατηγικών «ανάλυσης και απάντησης», ειδικά σχεδιασμένων για κάθε παραμεθόρια περιοχή. (INTERREG IV) Η Ελλάδα συμμετείχε σε έξι Προγράμματα, τη Διαχειριστική Αρχή των οποίων εξακολουθεί να διατηρεί. Τα Προγράμματα αυτά είναι τα εξής:

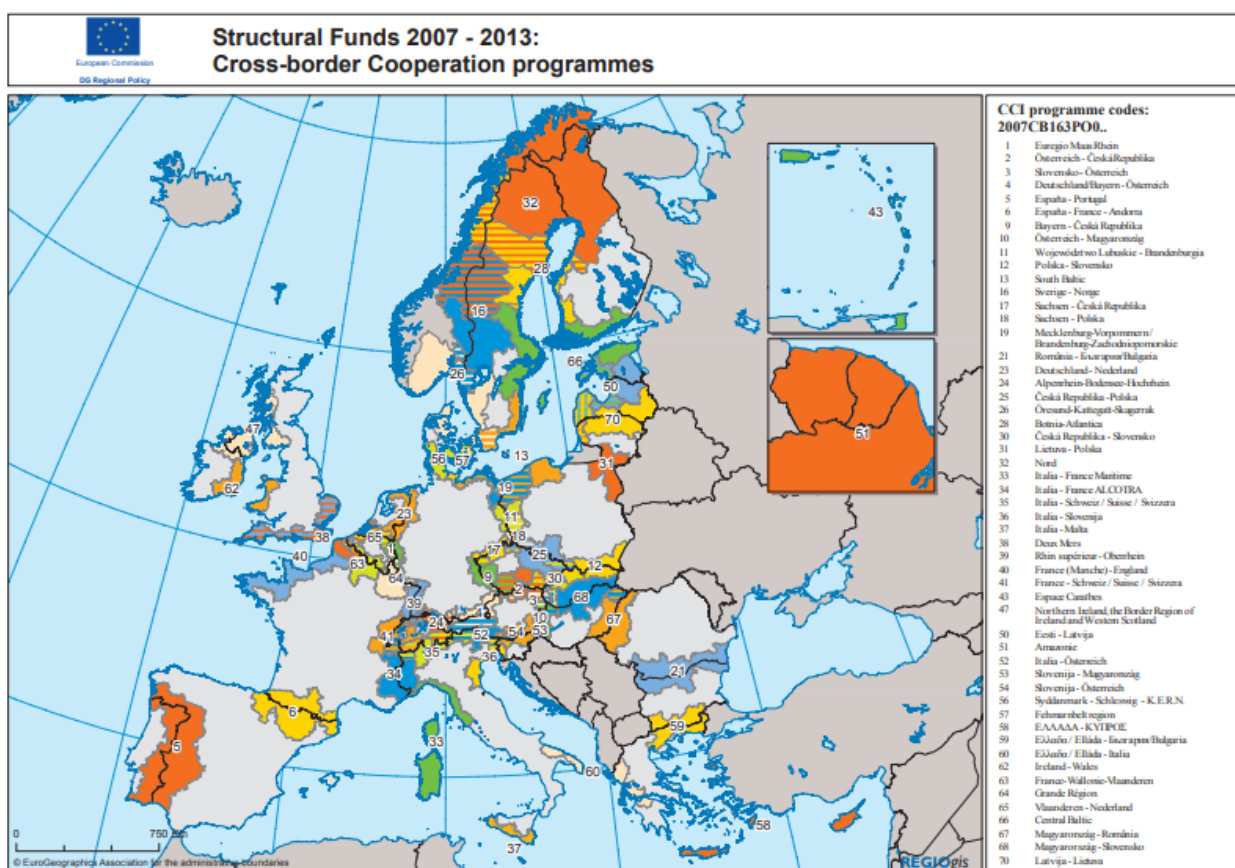
- Πρόγραμμα «Ελλάδα-Βουλγαρία»
- Πρόγραμμα «Ελλάδα-Ιταλία»
- Πρόγραμμα «Ελλάδα-Κύπρος»
- Πρόγραμμα «Ελλάδα-Αλβανία», που συγχρηματοδοτείται από το Όργανο Προενταξιακής Βοήθειας (IPA)
- Πρόγραμμα «Ελλάδα-ΠΓΔΜ», που συγχρηματοδοτείται από το IPA
- Πρόγραμμα «Ελλάδα-Τουρκία»*, που συγχρηματοδοτείται από το IPA

Η Ελλάδα συμμετέχει και σε τρία (3) Προγράμματα πολυμερούς διασυνοριακής συνεργασίας:

- Πρόγραμμα Αδριατικής, με επιλέξιμες περιοχές τους Νομούς Κέρκυρας και Θεσπρωτίας στην Ελλάδα, καθώς περιφέρειες της Ιταλίας, Βοσνίας και

Ερζεγοβίνης, Μαυροβουνίου, Αλβανίας, Σερβίας και Σλοβενίας. Το Πρόγραμμα συγχρηματοδοτείται από το IPA.

- Θαλάσσια Λεκάνη της Μεσογείου, με επιλέξιμες περιοχές από όλες τις χώρες που βρέχονται από τη Μεσόγειο Θάλασσα.
- Μαύρη Θάλασσα, με επιλέξιμες περιοχές τις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας και Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης για την Ελλάδα, καθώς και περιφέρειες από τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία, τη Ρωσία, την Τουρκία, το Αζερμπαϊτζάν, την Ουκρανία, τη Γεωργία, τη Ρουμανία και τη Μολδαβία. Η Ελλάδα συνείσφερε οικονομικά και θα είχε ενισχυμένο ρόλο, καθώς είχε αποφασιστεί να ορίσει τον Πρώτο Σύμβουλο της Διαχειριστικής Αρχής, που φιλοξενείται στη Ρουμανία. (Πάλλης, 2017)

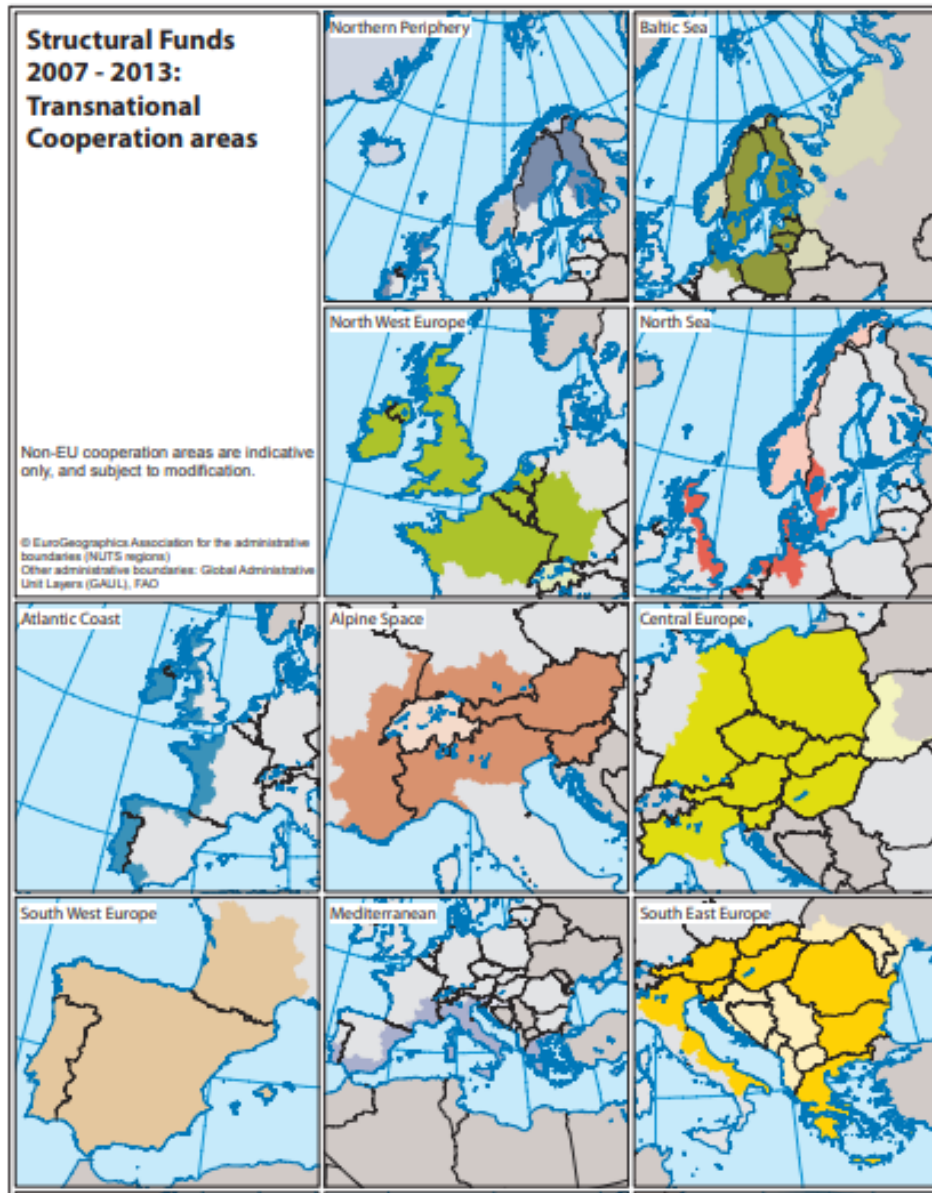
Χάρτης 2-1. Χάρτης διασυνοριακής συνεργασίας (Πηγή : INTERREG IV)

2. Διακρατική Συνεργασία: προώθησε τη συνεργασία μεταξύ ευρύτερων ευρωπαϊκών περιφερειών, (π.χ. Βαλτική, Βόρεια Θάλασσα, Μεσόγειος, Άλπεις) και διευκόλυσε συντονισμένες στρατηγικές απαντήσεις σε κοινές προκλήσεις, όπως η διαχείριση πλημμυρών, οι μεταφορές, διεθνείς επιχειρηματικοί και ερευνητικοί δεσμοί, αστική ανάπτυξη κτλ. Δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στις υπερπόντιες και νησιωτικές περιοχές της ΕΕ (π.χ. Ινδικός Ωκεανός, Καραϊβική, Βόρεια Περιφέρεια κτλ). (INTERREG IV) Η Ελλάδα συμμετείχε σε δύο διακρατικά προγράμματα και συγκεκριμένα:

- Μεσογειακός Χώρος, στο οποίο συμμετείχαν η Ελλάδα, η Ισπανία, η Ιταλία, η Γαλλία, η Πορτογαλία, το Ηνωμένο Βασίλειο-Γιβραλτάρ, η Μάλτα, η Κύπρος, η Σλοβενία, η Κροατία και η Βοσνία και Ερζεγοβίνη. Το Πρόγραμμα προήλθε

από τη συγχώνευση των Προγραμμάτων INTERREG ARCHIMED και MEDOCC.

- Χώρος Νοτιοανατολικής Ευρώπης, στο οποίο συμμετείχαν 8 κράτη-μέλη της ΕΕ, Ιταλία, Αυστρία, Ουγγαρία, Σλοβακία, Σλοβενία, Ρουμανία, Βουλγαρία, Ελλάδα, καθώς και η Μολδαβία, η Κροατία, η Σερβία, το Μαυροβούνιο, η Βοσνία και Ερζεγοβίνη, η Αλβανία, η ΠΓΔΜ και η Ουκρανία. Το Πρόγραμμα προήλθε από τη διάσπαση του προγράμματος CADSES σε δύο διαφορετικές ζώνες, βόρεια και νότια. (Πάλλης, 2017)

Χάρτης 2-2. Χάρτης διακρατικής Συνεργασίας (INTERREG IV)

3. **Διαπεριφερειακή Συνεργασία:** παρείχε ένα πλαίσιο για την ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ φορέων σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο σε όλη την Ευρώπη, με στόχο

τη συμβολή στις ευρωπαϊκές στρατηγικές για την παραγωγή, την απασχόληση και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Επίσης στόχος της ήταν η εξάλειψη των ανισοτήτων μέσω της διασύνδεσης λιγότερο έμπειρων με πιο αναπτυγμένες περιφέρειες σε διάφορους τομείς δράσεις, όπως η καινοτομία, η δημογραφική αλλαγή, η αγορά ενέργειας και η κλιματική αλλαγή. (INTERREG IV)
Η Ελλάδα συμμετέχει στο διαπεριφερειακό πρόγραμμα INTERREG IV C, στο οποίο συμμετέχουν όλα τα κράτη-μέλη της ΕΕ – πλην της Γερμανίας, καθώς και η Νορβηγία και η Ελβετία.

Δίκτυα : Η Ελλάδα συμμετείχε και στα δίκτυα INTERACT, ESPON και URBACT.

2.7. Κοινοτικές Πρωτοβουλίες

Τα Διαρθρωτικά Ευρωπαϊκά Ταμεία συγχρηματοδοτούν, εκτός από τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης και τα Ενιαία Έγγραφα Προγραμματισμού, και τις Κοινοτικές Πρωτοβουλίες.

Οι τέσσερις κοινοτικές πρωτοβουλίες των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών Ταμείων για το χρονικό διάστημα 2000 - 2006 είναι :

1. **EQUAL** : διεθνική συνεργασία για την προώθηση νέων πρακτικών καταπολέμησης των πάσης φύσεως διακρίσεων και των ανισοτήτων στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας
2. **LEADER+** : ανάπτυξη της υπαίθρου μέσω ολοκληρωμένων αναπτυξιακών προγραμμάτων και συνεργασίας ομάδων τοπικής δράσης
3. **URBAN II** : οικονομική και κοινωνική ανασυγκρότηση των πόλεων και των συνοικιών που αντιμετωπίζουν κρίση, ώστε να προωθηθεί η βιώσιμη αστική ανάπτυξη.
4. **INTERREG III** : διασυνοριακή, διεθνική και διαπεριφερειακή συνεργασία που αποβλέπει στην τόνωση της ανάπτυξης και σε ισόρροπη και αρμονική διευθέτηση του ευρωπαϊκού εδάφους

Οι κοινοτικές αυτές πρωτοβουλίες χρηματοδοτούνται μόνο από ένα Διαρθρωτικό Ταμείο και πιο συγκεκριμένα, το INTERREG III και το URBAN II χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ, το EQUAL από το ΕΚΤ και το LEADER+ από το ΕΓΤΠΕ - Τμήμα Προσανατολισμού.

Τα έτη 2007-2013 θα αναπτύσσονται οι παρακάτω κοινοτικές πρωτοβουλίες :

1. **JASPERS** : Κοινή βοήθεια για τη στήριξη σχεδίων στις ευρωπαϊκές περιφέρειες με σκοπό τη συγκέντρωση εμπειρογνομosύνης και την παροχή βοήθειας προς τα κράτη μέλη.
2. **JEREMIE** : Κοινοί ευρωπαϊκοί πόροι για τις πολύ μικρές έως μεσαίες επιχειρήσεις.
3. **JESSICA** : Κοινή ευρωπαϊκή στήριξη για βιώσιμες επενδύσεις σε αστικές περιοχές.
4. **REGIONS FOR ECONOMIC CHANGE** : Περιφέρειες για οικονομική αλλαγή μέσω των βέλτιστων πρακτικών για την αύξηση του ανταγωνισμού και του οικονομικού εκσυγχρονισμού. (Πάλλης, 2017)

Κεφάλαιο 3.

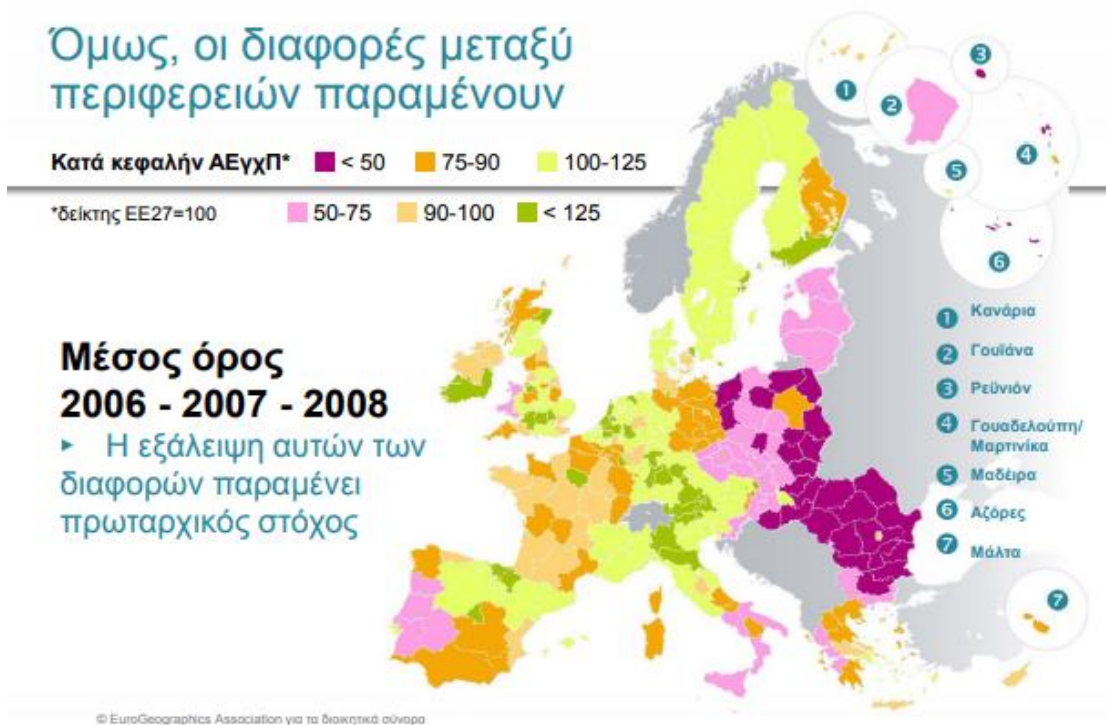
Ευρωπαϊκή Αναπτυξιακή Στρατηγική

Σύμφωνα με τον οικονομολόγο της Περιφερειακής Επιστήμης Francois Perroux, η ανάπτυξη είναι ο συνδυασμός των κοινωνικών αλλαγών και μεταβολών νοοτροπίας ενός πληθυσμού, που τον καθιστά ικανό να αυξάνει το συνολικό του εισόδημα. (ΠΑΠΑΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ, 2017)

Η πολιτική του ΟΗΕ, στοχεύει στην ενίσχυση του βιοτικού επιπέδου, την επίτευξη της πλήρους απασχόλησης και γενικότερα, τη δημιουργία των συνθηκών, οι οποίες θα οδηγήσουν τόσο σε οικονομική, όσο και κοινωνική πρόοδο και ανάπτυξη. Για το λόγο αυτό, το 70 % του έργου του ΟΗΕ, είναι σχετικό με την επίτευξη αυτής της πολιτικής και την εκπλήρωση του στόχου της. Πεποίθησή του είναι ότι η ειρήνη μπορεί να επιτευχθεί με την εξάλειψη της φτώχειας και τη βελτίωση της ευημερίας των κοινωνιών. (UNRIC, 2017)

Η διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση προκειμένου να πετύχει μία εναρμονισμένη, ισόρροπη και βιώσιμη ανάπτυξη, βάσει του άρθρου 174 της Συνθήκης, για τη λειτουργία της ΕΕ (πρώην άρθρο 158 της ΣΕΚ), αναλαμβάνει με τη βοήθεια των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ), της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ) και άλλων υφιστάμενων χρηματοδοτικών μέσων, μία σειρά από δράσεις, με σκοπό την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής της. Ως στόχο έχει τη μείωση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων και των εδαφικών επίσης, που προέκυψαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στις περιφέρειες και τις χώρες που υστερούν η ανάπτυξή τους υστερεί, σε συνδυασμό με την οικονομική και κοινωνική αναδιάρθρωση, και τη γήρανση του πληθυσμού. (Μούσης, 2015)

Όμως, οι διαφορές μεταξύ περιφερειών παραμένουν

6

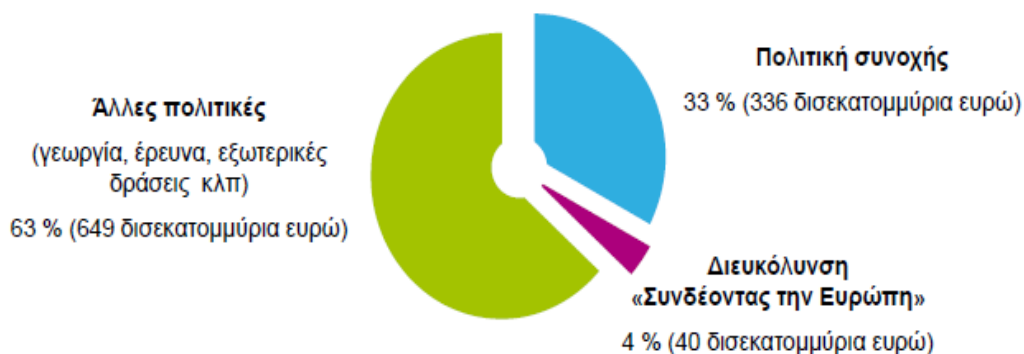
Χάρτης 3-1. Χάρτης με τις διαφορές ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ των Περιφερειών των κρατών της Ε.Ε. (Πηγή : Ευρωπαϊκή Επιτροπή I)

Τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία είναι τα εξής :

- το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)**, το οποίο προωθεί την ισόρροπη ανάπτυξη στις περιφέρειες της ΕΕ.
- το **Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)**, που στηρίζει έργα σχετικά με την απασχόληση και επενδύει στο ανθρώπινο δυναμικό της Ευρώπης.
- το **Ταμείο Συνοχής (ΤΣ)**, που χρηματοδοτεί έργα σχετικά με τις μεταφορές και το περιβάλλον σε χώρες με ακαθάριστο εθνικό εισόδημα (ΑΕΕ) ανά κάτοικο, χαμηλότερο από το 90% του μέσου όρου της ΕΕ, στις οποίες περιλαμβάνεται και η Ελλάδα με την Κύπρο για το διάστημα 2014-2020.
- το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ)**, το οποίο βοηθά τους αλιείς να υιοθετήσουν νέες πρακτικές βιώσιμης αλιείας και τις παράκτιες κοινότητες να βελτιώσουν τις οικονομίες τους και την ποιότητα ζωής των κατοίκων τους. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, II)

Στις 21 Δεκεμβρίου του 2013, τέθηκαν σε ισχύ οι Κανονισμοί που καθορίζουν τη διάθεση των ποσών της Πολιτικής Συνοχής για το 2014-2020, ως μέρος των «δημοσιονομικών προοπτικών» του επταετούς προϋπολογισμού της Ε.Ε.. Τα χρήματα που διατέθηκαν ανέρχονται στο ποσό των 351,8 δις. Ευρώ στα 28 συνολικά κράτη – μέλη της Ε.Ε..

Η Επιτροπή υιοθέτησε φιλόδοξες αλλά ρεαλιστικές προτάσεις τον Ιούνιο του 2011 για το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΠΔΠ) 2014-2020

Γράφημα 3-1. Καταμερισμός του προτεινόμενου προϋπολογισμού της ΕΕ για την περίοδο 2014-2020 (Πηγή : Ευρωπαϊκή Επιτροπή I)

Τα κράτη - μέλη αξιοποιούν το παραπάνω προς διάθεση ποσό, για τη χρηματοδότηση προγραμμάτων, τομεακών των υπουργείων, που καλύπτουν όλη την επικράτεια της χώρας και των περιφερειακών επιχειρησιακών προγραμμάτων, που εξυπηρετούν πολλαπλές θεματικά ανάγκες συγκεκριμένων περιφερειών. (ΕΣΠΑ 2014-2020 II)

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η στρατηγική «Ευρώπη 2020», για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, αποτελεί το θέμα της Ε.Ε. για την ανάπτυξη των μελών κρατών της και την απασχόληση των κατοίκων της. Κυριαρχεί η έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αδυναμιών της οικονομίας της Ευρώπης, τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, της παραγωγικότητας και της κοινωνικής οικονομίας. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή III)

Οι **στόχοι** της Πολιτικής συνοχής της ΕΕ 2014 – 2020, είναι οι εξής :

1. Η επίτευξη των στόχων που τέθηκαν στη στρατηγική «Ευρώπη 2020», σχετικά με την έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη
2. Η ύπαρξη βαρύτητας στα αποτελέσματα
3. Η μεγιστοποίηση του αντίκτυπου της χρηματοδότησης της ΕΕ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή III)

«Ο Κανονισμός Κοινών Διατάξεων (Κανονισμός (ΕΕ) Αριθ. 1303/2013) καθορίζει **11 Θεματικούς Στόχους** οι οποίοι θα υποστηριχτούν από τα ΕΔΕΤ:

1. Ενίσχυση της Έρευνας, της Τεχνολογικής Ανάπτυξης και της Καινοτομίας

2. Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των Τεχνολογιών Πληροφοριών και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)
3. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (για το ΕΤΘΑ) (ΜΜΕ)
4. Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς
5. Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης κινδύνων
6. Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων
7. Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των εμποδίων σε βασικές υποδομές δικτύων
8. Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων
9. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας και των διακρίσεων
10. Επένδυση στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη δια βίου μάθηση
11. Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας των δημόσιων αρχών και των ενδιαφερόμενων φορέων και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης.» (ΕΣΠΑ 2014-2020, II)

Με τους 11 Θεματικούς Στόχους, η πολιτική συνοχής επιδιώκει να συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής **«Ευρώπη 2020»**, της αναπτυξιακής στρατηγικής της ΕΕ. Τα ΕΔΕΤ είναι το κύριο επενδυτικό εργαλείο για μέτρα που υποστηρίζουν την απασχόληση, την καινοτομία, την εκπαίδευση, την ένταξη και τη μετάβαση προς μια οικονομία με μειωμένες εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή γενικά δεν παρεμβαίνει στην επιλογή των έργων επιτόπου, με εξαίρεση έναν μικρό αριθμό έργων μεγάλης κλίμακας (μεγάλα έργα).

Στα Επιχειρησιακά Προγράμματα των εθνικών και περιφερειακών αρχών, διευκρινίζεται ο τρόπος κατανομής των διαθέσιμων κονδυλίων, στους Θεματικούς Στόχους. Οι εθνικές στρατηγικές καθορίζονται στα Σύμφωνα Εταιρικής Σχέσεις (ΣΕΣ).

Για την Ελλάδα αυτό αποτελεί το **Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης – ΕΣΠΑ 2014-2020**. (ΕΣΠΑ 2014-2020, II)

Κεφάλαιο 4.

ΕΣΠΑ 2014-2020

Το Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, συνεργάστηκε με άλλα Υπουργεία και Περιφέρειες, για τη σύνταξη του 5^{ου} μεσοπρόθεσμου αναπτυξιακού προγράμματος, το οποίο εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και αποτελεί το Εταιρικό Σύμφωνο του Πλαισίου Ανάπτυξης – ΕΣΠΑ 2014-2020.

Το ΕΣΠΑ 2014-2020 συντάχθηκε με βάσει τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όπως αυτές αποτυπώθηκαν στην 5η έκθεση για την Πολιτική της Συνοχής. Με το νόμο 4314/2014 προβλέπεται το σύστημα συντονισμού, εφαρμογής και ελέγχου των παρεμβάσεων που προβλέπονται στο νέο ΕΣΠΑ. (ΕΕΤΑΑ Α.Ε., 2015)

Αποτελεί το βασικό στρατηγικό σχέδιο για την ανάπτυξη της χώρας. Η χρηματοδότηση προέρχεται από τα **Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ)** της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Με την υλοποίηση του ΕΣΠΑ επιδιώκεται η αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αδυναμιών της χώρας και των οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων που δημιουργήθηκαν από την οικονομική κρίση των τελευταίων ετών. Το ΕΣΠΑ 2014-2020 θα συνδράμει επίσης, στην επίτευξη των εθνικών στόχων που τέθηκαν με τη **Στρατηγική «Ευρώπη 2020»**, οι οποίοι είναι η προαγωγή μιας ανάπτυξης:

- «έξυπνης, με αποτελεσματικότερες επενδύσεις στην εκπαίδευση, την έρευνα και την καινοτομία,
- βιώσιμης, χάρη στην αποφασιστική μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα, και
- χωρίς αποκλεισμούς, με ιδιαίτερη έμφαση στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στη μείωση της φτώχειας.»

Το **αναπτυξιακό όραμα** του ΕΣΠΑ, είναι η «Συμβολή στην αναγέννηση της ελληνικής οικονομίας με ανάταξη και αναβάθμιση του παραγωγικού και κοινωνικού ιστού της χώρας και τη δημιουργία και διατήρηση βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, έχοντας ως αιχμή την εξωστρεφή, καινοτόμο και ανταγωνιστική επιχειρηματικότητα και γνώμονα την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης.»

Οι χρηματοδοτικές προτεραιότητες του ΕΣΠΑ περιγράφονται ως εξής :

1. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας
2. Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού – ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση
3. Προστασία του περιβάλλοντος – Μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον
4. Ανάπτυξη – εκσυγχρονισμός – ολοκλήρωση υποδομών για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη
5. Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης

Η εκπόνηση της εθνικής και των περιφερειακών **Στρατηγικών Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση**, αποτέλεσε καθοριστικό στοιχείο στον αναπτυξιακό σχεδιασμό της περιόδου 2014-2020. Στο πλαίσιο των στρατηγικών αυτών, η χώρα και οι Περιφέρειές της κλήθηκαν να εντοπίσουν δραστηριότητες και σε αυτές να επικεντρώσουν τη διαθέσιμη χρηματοδότηση της ΕΕ, ώστε να καταστεί δυνατή η επίτευξη σημαντικών αναπτυξιακών αποτελεσμάτων.

Οι 8 κλάδοι στους οποίους δίνεται προτεραιότητα σε εθνικό επίπεδο είναι οι εξής:

- Αγρο - διατροφή
- Υγεία – φάρμακα
- Τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών
- Ενέργεια
- Περιβάλλον και βιώσιμη ανάπτυξη
- Μεταφορές
- Υλικά – κατασκευές
- Τουρισμός, πολιτισμός, δημιουργικές βιομηχανίες

Οι **Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ)**, αποτελούν άλλο ένα χαρακτηριστικό του αναπτυξιακού σχεδιασμού της περιόδου 2014-2020. Αφορούν εργαλεία ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης και εφαρμόζονται σε περιοχές που παρουσιάζουν συγκεκριμένα προβλήματα ή διακρίνονται από σημαντικές αναπτυξιακές δεξιότητες. Είναι δυνατή η υλοποίηση συνδυασμένων επενδύσεων, που η χρηματοδότησή τους προέρχεται από περισσότερα του ενός Ταμεία και έχει ως στόχο την ολοκληρωμένη αντιμετώπιση των προβλημάτων μίας περιοχής ή την πλήρη αξιοποίηση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων της.

Στο πλαίσιο της Πολιτικής της Συνοχής της ΕΕ, βασικό εργαλείο για την ενδυνάμωση των χωρικών συνεργασιών στο ευρωπαϊκό πλαίσιο, αλλά και με τρίτες χώρες, αποτελεί η **Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία (ΕΕΣ)**, η οποία συνιστά μία από τις κύριες επιλογές για την προγραμματική περίοδο 2014-2020. Η ΕΕΣ σε επίπεδο κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής

Ένωσης, υλοποιείται με προγράμματα διασυνοριακής, διακρατικής και διαπεριφερειακής συνεργασίας. Τα προγράμματα αυτά, διακρίνονται σε διμερή και πολυμερή.

Τα διμερή προγράμματα είναι 5 στο σύνολο και αφορούν τη συνεργασία με ισάριθμες χώρες που γειτνιάζουν με την Ελλάδα, από τις οποίες η Κύπρος, η Βουλγαρία και η Ιταλία που είναι μέλη της ΕΕ, και χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ. Οι υπόλοιπες 2 χώρες, η Αλβανία και η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, είναι υποψήφιες για ένταξη στην ΕΕ και χρηματοδοτούνται από το Μηχανισμό Προενταξιακής Βοήθειας (ΜΠΒ).

Τα διμερή αυτά Προγράμματα ΕΕΣ, αποτελούν σημαντικό παράγοντα ανάπτυξης των περιφερειών που συμμετέχουν και των δύο μερών και συντελούν στη δημιουργία ενός κοινού ευρωπαϊκού χώρου συνεργασίας στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων, των δυτικών και των νοτίων συνόρων της Ελλάδας.

Τα πολυμερή Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας, στα οποία συμμετέχουν περιφέρειες της χώρας μας, είναι τα εξής:

- Αδριατικής - Ιονίου (διακρατικό)
- MED (διακρατικό)
- MED ENI CBC (διασυνοριακό)
- Black Sea basin ENI CBC (διασυνοριακό)
- INERREG EUROPE (διαπεριφερειακό)
- Balkan Meditteranean (διακρατικό)

Η Ελλάδα διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο στη διαμόρφωση και υλοποίηση της **Μακροπεριφερειακής Στρατηγικής Αδριατικής - Ιονίου**, ενώ είναι επικεφαλής του πυλώνα της Γαλάζιας Ανάπτυξης της Μακροπεριφέρειας. Η στρατηγική αυτή, αποτελεί μια από τις τέσσερις μακροπεριφερειακές στρατηγικές της Ευρώπης. Η υλοποίησή της, θα υποστηριχθεί δε, από το διακρατικό πρόγραμμα Αδριατικής-Ιονίου.

Τέλος, στα προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας περιλαμβάνονται τα δίκτυα συνεργασιών **URBACT** και **ESPON**, καθώς και το **INTERACT**, το οποίο παρέχει τεχνική υποστήριξη σε όλα τα προγράμματα της **Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας** στον Ευρωπαϊκό χώρο. (ΕΣΠΑ 2014-2020 III, 2016)

Κεφάλαιο 5.

Επιχειρησιακά Προγράμματα

Το ΕΣΠΑ 2014-2020 αποτελείται από 20 Επιχειρησιακά Προγράμματα, τα οποία ισχύουν για την περίοδο 2014-2020 και καλύπτουν όλους τους θεματικούς τομείς, το περιβάλλον, τις υποδομές, την οικονομία και την κοινωνία. Από τα 20, τα 7 είναι Τομεακά Προγράμματα, που αφορούν έναν ή περισσότερους τομείς και εφαρμόζονται σε όλη τη χώρα και τα 13 είναι Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ), ένα για κάθε μία Περιφέρεια της χώρας, που περιλαμβάνει δράσεις περιφερειακής εμβέλειας. (ΕΣΠΑ 2014-2020 III, 2016)

Οι κανονισμοί της Προγραμματικής Περιόδου 2014 – 2020 έχουν σημαντικές αλλαγές σε σχέση με την προηγούμενη Προγραμματική Περίοδο, καθώς δίνεται έμφαση στους στόχους των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, στη «λογική της παρέμβασης» και στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και των επιπτώσεων των δράσεων που υλοποιούνται. (Περιφέρεια Θεσσαλίας II)

Κάθε ένα από τα Προγράμματα αυτά, περιλαμβάνει στρατηγικές προτεραιότητες και ενδεικτικές δράσεις που συντελούν στην υλοποίηση των στόχων του ΕΣΠΑ και κατ' επέκταση στην υλοποίηση της στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (ΕΣΠΑ 2014-2020 IV, 2015) .

5.1. Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα

Τα 7 Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα, είναι τα εξής :

1. **ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑνΕΚ)**
Χρηματοδοτεί δράσεις και έργα που ενισχύονται από το ΕΤΠΑ κυρίως και από το ΕΚΤ. Το ΕΠΑνΕΚ έχει ως στρατηγικό του στόχο την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, τη μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και την αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας. Αναδεικνύει σε κεντρικό ρόλο κλάδους όπως ο τουρισμός, ο αγροδιατροφικός τομέας, η μεταποίηση και οι υπηρεσίες υψηλής εγχώριας προστιθέμενης αξίας,
2. **ΕΠ «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ)**
Το πρόγραμμα αυτό, είναι πολυτομεακό και πολυταμειακό (ΕΤΠΑ και ΤΣ).

Χρηματοδοτεί μέσω των Ταμείων αυτών κυρίως τις βασικές υποδομές των μεταφορών και του περιβάλλοντος. Ένα μέρος του προϋπολογισμού που αφορά στο περιβάλλον, και ειδικότερα του Ταμείου Συνοχής, εκχωρείται προς τα 13 ΠΕΠ, για την υλοποίηση κυρίως έργων διαχείρισης υγρών αποβλήτων.

Οι στόχοι αυτού του ΕΠ ως προς τον τομέα των μεταφορών αποτελούν η προώθηση της ολοκλήρωσης των υποδομών του βασικού ΔΕΔ-Μ (οδικών, σιδηροδρομικών, λιμένων, αεροδρομίων), η προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών και η βελτίωση και ο εκσυγχρονισμός του συστήματος μεταφορών, η βελτίωση της οδικής ασφάλειας και η ανάπτυξη βιώσιμων και οικολογικών αστικών μεταφορών (αστικών μέσων σταθερής τροχιάς) για την ενίσχυση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας.

3. ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση»

Το πρόγραμμα είναι πολυτομεακό και μονοταμειακό (ΕΚΤ). Αποτελεί το κύριο υποστηρικτικό «εργαλείο» της Χώρας. Περιλαμβάνει ολοκληρωμένες πολιτικές για τη στήριξη της δημιουργίας βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, την προώθηση της ενεργητικής ένταξης στην αγορά εργασίας, ανέργων και ευάλωτων κοινωνικά ομάδων, τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, την ισχυροποίηση της σύνδεσης της εκπαίδευσης, κατάρτισης και δια βίου μάθησης με την αγορά εργασίας. Βασικός του στόχος είναι ο περιορισμός και η εξάλειψη των κοινωνικών συνεπειών της κρίσης και η ελαχιστοποίηση του κόστους που προκαλείται από την υψηλή ανεργία.

4. ΕΠ «Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα»

Το πρόγραμμα είναι πολυτομεακό και πολυταμειακό (ΕΤΠΑ και ΕΚΤ). Περιλαμβάνει δράσεις που σκοπό έχουν την εισαγωγή μεταρρυθμίσεων με τη χρήση νέων τεχνολογιών και πληροφορικής στον Δημόσιο Τομέα. Το ΕΠ θα συμβάλλει στην εθνική προσπάθεια, η ελληνική Δημόσια Διοίκηση στα επόμενα χρόνια να καταστεί συνεκτική, καλά συντονισμένη, ευέλικτη, εξωστρεφής και προσανατολισμένη στο αποτέλεσμα, παρέχοντας πολιτοκεντρικές και συνεχώς αναβαθμιζόμενες υπηρεσίες.

5. ΕΠ «Τεχνική Βοήθεια»

Το πρόγραμμα είναι πολυταμειακό (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ και ΤΣ) και στόχος του είναι η υποστήριξη της λειτουργίας και της εφαρμογής των υπολοίπων 6 ΕΠ που χρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία.

6. Πρόγραμμα «Αγροτική Ανάπτυξη» (ΠΑΑ)

Το πρόγραμμα είναι πολυτομεακό και μονοταμειακό (Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης - ΕΓΤΑΑ). Στόχος του είναι η επίτευξη μιας ολοκληρωμένης ανάπτυξης και βιώσιμης ανταγωνιστικότητας του αγροτικού τομέα, μέσω της μετάβασης σε ένα ισχυρό, αειφόρο αγροδιατροφικό σύστημα και αύξησης της προστιθέμενης αξίας των αγροτικών περιοχών. Από αυτό το ΕΠ το 30% περίπου, παραχωρείται στις Περιφέρειες προς διαχείριση.

7. ΕΠ «Αλιείας και Θάλασσας»

Το πρόγραμμα είναι μονοταμειακό (Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας - ΕΤΘΑ). Στόχος του είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των κλάδων της υδατοκαλλιέργειας και της μεταποίησης, η βιωσιμότητα της θαλάσσιας αλιείας και η βιώσιμη ανάπτυξη των περιοχών που εξαρτώνται παραδοσιακά από την αλιεία. Επίσης αφορά την ανάγκη προστασίας και αποκατάστασης του θαλάσσιου περιβάλλοντος και των έμβιων πόρων, τον έλεγχο των αλιευτικών δραστηριοτήτων, τη συλλογή αλιευτικών δεδομένων και τη βελτίωση των γνώσεων σχετικά με την κατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος. (ΕΣΠΑ 2014-2020 III, 2016)

Πίνακας 5-1. Πίνακας κατανομής των χρηματικών πόρων της προγραμματικής περιόδου 2014-2020, ανά Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (Πηγή : ΕΣΠΑ 2014-2020 III, 2016)

Κατανομή των χρηματοδοτικών πόρων της προγραμματικής περιόδου 2014-2020
ανά Επιχειρησιακό Πρόγραμμα

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	Δημόσια Δαπάνη* [€]	Συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης [€]	Εθνική Συμμετοχή [€]
ΤΟΜΕΑΚΑ			
1 Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία	4.665.144.590,00	3.646.378.272,00	1.018.766.318,00
2 Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη	5.186.665.146,00	4.333.917.411,00	852.747.735,00
3 Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση	2.667.494.916,00	2.104.926.538,00	562.568.378,00
4 Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα	486.913.888,00	377.228.416,00	109.685.472,00
5 Τεχνική Βοήθεια	401.870.438,00	317.612.097,00	84.258.341,00
6 Αγροτική Ανάπτυξη	5.880.192.246,00	4.718.291.793,00	1.161.900.453,00
7 Άλιεα & Θάλασσα	523.406.309,00	388.777.914,00	134.628.395,00
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ			
8 Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	507.739.340,00	406.191.468,00	101.547.872,00
9 Κεντρική Μακεδονία	964.864.185,00	771.891.345,00	192.972.840,00
10 Θεσσαλία	401.130.674,00	320.904.539,00	80.226.135,00
11 Ηπειρος	325.846.893,00	260.677.513,00	65.169.380,00
12 Δυτική Ελλάδα	490.985.732,00	392.788.583,00	98.197.149,00
13 Δυτική Μακεδονία	330.737.741,00	264.590.187,00	66.147.554,00
14 Στερεά Ελλάδα	190.052.422,00	95.026.211,00	95.026.211,00
15 Πελοπόννησος	270.342.339,00	216.273.871,00	54.068.468,00
16 Ιόνια Νησιά	226.924.700,00	181.539.758,00	45.384.942,00
17 Βόρειο Αιγαίο	301.669.500,00	241.335.599,00	60.333.901,00
18 Κρήτη	434.883.125,00	347.906.498,00	86.976.627,00
19 Αττική	1.139.966.974,00	911.973.576,00	227.993.398,00
20 Νότιο Αιγαίο	168.170.562,00	84.085.281,00	84.085.281,00
ΣΥΝΟΛΟ (Τομεακά και Περιφερειακά)	25.565.001.720,00	20.382.316.870,00	5.182.684.850,00

Δημόσια Δαπάνη: Η δαπάνη που πραγματοποιείται για την κάλυψη μέρους (όταν υπάρχει και ιδιωτική συμμετοχή) ή όλου (όταν υπάρχει μόνο δημόσια συμμετοχή) του προϋπολογισμού ενός Επιχειρησιακού Προγράμματος ή/και έργου, και προέρχεται εξ ολοκλήρου από Δημόσιους (Εθνικούς και Κοινωνικούς) πόρους, δηλαδή είναι το άθροισμα της Εθνικής Δημόσιας Δαπάνης (Εθνική Συμμετοχή) και της συνδρομής της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

5.2. Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ)

Τα 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ) είναι πολυτομεακά και πολυταμειακά. Το κάθε ένα αντιστοιχεί σε μία από τις ελληνικές Περιφέρειες και περιλαμβάνει έργα και δράσεις περιφερειακής κλίμακας. Χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και αξιοποιεί τα τοπικά πλεονεκτήματα, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη του τις ιδιαιτερότητες και τα προβλήματα της περιοχής.

Το κοινό σημείο των ΠΕΠ, είναι ότι δύναται η δυνατότητα στις Περιφέρειες και τους Δήμους, να εφαρμόσουν από κοινού, ένα ευρύ φάσμα δράσεων που στόχο έχουν να καλύψουν τις κύριες προτεραιότητες του ΕΣΠΑ.

«Επιπλέον, στις Περιφέρειες θα εκχωρηθεί η διαχείριση σημαντικών πόρων του Ταμείου Συνοχής για το Περιβάλλον και κυρίως πόρων που θα κατευθυνθούν στην κάλυψη των υποχρεώσεων της χώρας και των Περιφερειών που αφορούν στα υγρά απόβλητα, ενώ στις 13 Περιφέρειες εκχωρείται επίσης από το Τομεακό

Πρόγραμμα της Αγροτικής Ανάπτυξης η διαχείριση περίπου 30% των πόρων του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης.»

Όλα τα παραπάνω Προγράμματα, εκπονήθηκαν από τις αρμόδιες αρχές της χώρας σε συνεργασία και διαβούλευση με τους κοινωνικο-οικονομικούς εταίρους και εγκρίθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Με αυτά, πετυχαίνεται η υλοποίηση των στόχων του ΕΣΠΑ και κατ' επέκταση της στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. (ΕΣΠΑ 2014-2020 IV, 2015)

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ : ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Χάρτης 5-1. Χάρτης της Ελλάδας στην οποία διακρίνεται η Περιφέρεια Θεσσαλίας (Πηγή : ANAΠTYΞH.gov.gr)

Με βάση το άρθρο 3 του Νόμου 3852/2010 (ΦΕΚ 87/Α/2010), «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης», η Περιφέρεια Θεσσαλίας είναι μία από τις δεκατρείς Περιφέρειες της Ελλάδας, οι οποίες είναι οι δευτεροβάθμιοι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης. Συνίσταται από τις παρακάτω πέντε Περιφερειακές Ενότητες :

- Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας
- Περιφερειακή Ενότητα Λάρισας
- Περιφερειακή Ενότητα Μαγνησίας
- Περιφερειακή Ενότητα Σποράδων
- Περιφερειακή Ενότητα Τρικάλων

στις οποίες υπάγονται οι 25 δήμοι της. Οι Π.Ε. ταυτίζονται γεωγραφικά με τους αντίστοιχους νομούς, εκτός από τον νομό Μαγνησίας, ο οποίος διοικητικά μοιράστηκε στις Π.Ε. Μαγνησίας και Σποράδων που περιλαμβάνει τους δήμους Αλοννήσου, Σκιάθου και Σκοπέλου. Ο μόνιμος πληθυσμός της, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του 2011, ανέρχεται σε 732.762 κατοίκους, με ποσοστό 6,775% περίπου, επί του συνολικού μόνιμου πληθυσμού της χώρας, ο οποίος ανέρχεται σε 10.816.286 κατοίκους. (ΕΛΣΤΑΤ, 2014)

Η συνολική έκταση της Περιφέρειας Θεσσαλίας είναι 14.051 χλμ² και αντιπροσωπεύει το 10,64 % περίπου της συνολικής έκτασης της Ελληνικής επικράτειας, η οποία ανέρχεται σε 132.049 χλμ². (ΕΛΣΤΑΤ, 2019)

Πίνακας 5-2. Επιφάνεια ελληνικών εδαφών (Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ, 2019)

1. Επιφάνεια ελληνικών εδαφών	
Περιφέρεια	Επιφάνεια (km ²)
Σύνολο Ελλάδος	132.049
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	14.179
Κεντρική Μακεδονία	19.166
Δυτική Μακεδονία	9.471
Ήπειρος	9.164
Θεσσαλία	14.051
Στερεά Ελλάδα	15.561
Ιόνια Νησιά	2.306
Δυτική Ελλάδα	11.327
Πελοπόννησος	15.511
Αττική	3.814
Βόρειο Αιγαίο	3.854
Νότιο Αιγαίο	5.305
Κρήτη	8.340

Κεφάλαιο 6.

Το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Θεσσαλίας

6.1. ΠΕΠ Θεσσαλίας

Το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΠΕΠ) Θεσσαλίας, είναι ένα από τα δεκατρία ΠΕΠ του ΕΣΠΑ και περιλαμβάνει έργα και δράσεις περιφερειακής κλίμακας, που χρηματοδοτούνται, από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), αξιοποιώντας τα τοπικά πλεονεκτήματα. (ΕΣΠΑ 2014-2020 Ι, 2015)

«Η σύνταξή του έγινε σύμφωνα με τους Κανονισμούς που έχουν εγκριθεί για την Π.Π. 2014-2020, το εγκεκριμένο εθνικό Σ.Ε.Σ. 2014-2020 για τη χώρα (5ος-2014), τη στρατηγική Ευρώπη 2020, τις εθνικές τομεακές πολιτικές όπου το αφορούν, τις κατευθύνσεις και οδηγίες της ευρωπαϊκής επιτροπής, την καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης όπως καταγράφεται σε όλους τους τομείς στη Θεσσαλία, τις απειλές, τα δυνατά σημεία και τις δυνατότητες που υπάρχουν στην Περιφέρεια κα, μέσα από μια διευρυμένη και επί μακρόν διαβούλευση με όλους τους φορείς της Θεσσαλίας.» (Περιφέρεια Θεσσαλίας V, 2015)

Υποβλήθηκε προς έγκριση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στις 17/07/2014, για τη στήριξή του από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) στο πλαίσιο του στόχου «Επενδύσεις στην ανάπτυξη και την απασχόληση». (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014)

Το ΠΕΠ Θεσσαλίας εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. CCI 2014GR16M2OP003 από 13/12/2014 εκτελεστική απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η χρηματοδότηση της Περιφέρειας Θεσσαλίας, ανέρχεται στο ποσό των 401.130.674 ευρώ δημόσια δαπάνη, από τα οποία το ποσό των 320.904.539 ευρώ προέρχεται από την ευρωπαϊκή κοινότητα. Από τα 320.904.539 ευρώ, τα 57.094.659 ευρώ προέρχονται από το ΕΚΤ, ενώ τα 263.809.880 ευρώ προέρχονται από το ΕΤΠΑ. (Περιφέρεια Θεσσαλίας Ι, 2015)

6.2. Καταγραφή προβλημάτων της Περιφέρειας

Τα προβλήματα που καταγράφηκαν και αντιμετωπίζει η Περιφέρεια, είναι :

- Η πληθυσμιακή στασιμότητα, με σημαντικές αναδιαρθρώσεις στις κατηγορίες των ηλικιών, με υποχώρηση μικρότερων ηλικιακών ομάδων και ενίσχυση των μεγαλύτερων.

- Ο δείκτης γήρανσης της Περιφέρειας, που παρουσιάζει αυξητική τάση, και είναι μεγαλύτερος από αυτόν της Χώρας.

- Το χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο, σε σχέση με αυτό της υπόλοιπης Χώρας

- Η μεγάλη υποχώρηση της απασχόλησης, με ταυτόχρονη αύξηση των ανέργων.

- Η υστέρηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας στους τομείς της δασοκομίας-ξύλου-επίπλου, περιβάλλοντος και ενέργειας και της τουριστικής δραστηριότητας. - Η κατάταξη της Θεσσαλίας στη 10^η θέση, στον τομέα του τουρισμού, με πολύ μικρό μερίδιο στον εξωτερικό τουρισμό.

- Η περιορισμένη ικανότητα ενσωμάτωσης νέων ιδεών και καινοτομιών στις επιχειρήσεις.

- Η έντονη φτωχοποίηση της Περιφέρειας Θεσσαλίας σε σχέση με το σύνολο της Χώρας, παρουσιάζοντας ένα από τα χαμηλότερα κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Η φτώχεια συνδέεται με την πληθυσμιακή πυκνότητα και εντοπίζεται σε συγκεκριμένες περιοχές. Παράγοντες που συμβάλλουν είναι οι πολυμελής οικογένειες, οι μονογονεϊκές οικογένειες, η μακροχρόνια ανεργία και το χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης.

- Οι υπάρχουσες βασικές αναπτυξιακές διαφοροποιήσεις της Περιφέρειας, που οφείλονται στη βάση γεωγραφικών και γεωφυσικών και γεωμορφολογικών χαρακτηριστικών και αντικατοπτρίζονται έως ένα βαθμό και στον κοινωνικοοικονομικό ιστό των συγκεκριμένων περιοχών. Επίσης σημαντικές διαφορές επισημαίνονται μεταξύ της ανατολικής και δυτικής Θεσσαλίας και των τριών νησιών της. Οι διαφοροποιήσεις προσδιορίζουν και το παραγωγικό και κοινωνικό προφίλ των περιοχών της Περιφέρειας.

Πιο συγκεκριμένα, στις Π.Ε. Καρδίτσας και Τρικάλων παρατηρείται μείωση του πραγματικού πληθυσμού, ενώ στις Π.Ε. Λάρισας και Μαγνησίας, σταθερότητα. Επίσης μεγαλύτερους δείκτες γήρανσης και μικρότερους αντικατάστασης, εμφανίζουν οι Π.Ε. Καρδίτσας και Τρικάλων, σε αντίθεση με την ΠΕ Σποράδων η οποία εμφανίζει μικρό δείκτη γήρανσης και πολύ μικρό δείκτη αντικατάστασης. Τέλος μεταξύ των τριών νησιών, οι δείκτες είναι διαφορετικοί, αλλά και σε σχέση τους με την χερσαία Περιφέρεια.

Διαφοροποιήσεις και ανισότητες παρατηρούνται και ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ των Π.Ε. και ως προς την εξέλιξή του, μετά το 2009 με την οικονομική κρίση. Ανισότητες στους δημογραφικούς δείκτες και το φορολογούμενο εισόδημα, υπάρχουν τόσο μεταξύ των Περιφερειακών Ενοτήτων, όσο και μικρότερων χωρικών ή και διοικητικών ενοτήτων, όπως οι Δήμοι. Οι Π.Ε. Καρδίτσας, με το μεγαλύτερο δείκτη γήρανσης και Τρικάλων, βρίσκονται σε δυσμενέστερη θέση από τις Π.Ε. Μαγνησίας και Λάρισας. (Περιφέρεια Θεσσαλίας (III), 2015)

6.3. Αναπτυξιακές ανάγκες της Περιφέρειας

Έχοντας υπόψη τα βασικά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Θεσσαλίας, οι κυριότερες αναπτυξιακές ανάγκες της Περιφέρειας, στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και στους βασικότερους αναπτυξιακούς τομείς, διαμορφώνονται ως εξής :

- Έρευνα / Καινοτομία / Σύνδεση έρευνας με παραγωγή
- Ευρυζωνικά δίκτυα / προϊόντα και υπηρεσίες Τεχνολογιών, Πληροφορικής & Επικοινωνιών (ΤΠΕ)
- Επιχειρηματικότητα / Ανταγωνιστικότητα / Εξωστρέφεια
- Ενέργεια
- Περιβάλλον / Πρόληψη κινδύνων
- Υποδομές Μεταφορών
- Ανθρώπινο δυναμικό
- Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας
- Εκπαίδευση και δια βίου μάθηση
- Δημόσια διοίκηση
- Υγεία

(Περιφέρεια Θεσσαλίας (IV), 2014)

6.4. Αναπτυξιακό Όραμα

Το αναπτυξιακό όραμα της Περιφέρειας για το μέλλον της, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνοχής είναι η «Ισχυρή και καινοτόμος οικονομία στην Ευρώπη, με επίκεντρο τον άνθρωπο και το περιβάλλον, μέσω της έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης». (Περιφέρεια Θεσσαλίας (I), 2015)

6.5. Διαμόρφωση αναπτυξιακής Στρατηγικής

Για την επίτευξη του αναπτυξιακού οράματος και με βάση την ανάλυση των αναπτυξιακών χαρακτηριστικών της Περιφέρειας και των βασικών αναγκών που προκύπτουν από αυτά, σε σχέση με τις υποχρεώσεις που έχει η χώρα ως προς το πλαίσιο της στρατηγικής Ε2020 και το πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνοχής, προσδιορίζεται η αναπτυξιακή στρατηγική της Περιφέρειας, που έχει κυρίαρχη κατεύθυνση την παύση και αλλαγή από αρνητική σε θετική εξέλιξη των κοινωνικοοικονομικών μεγεθών της, που είναι αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης και ύφεσης που ζει η χώρα και ο εκ νέου προσανατολισμός του

αναπτυξιακού μοντέλου για βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης και μετά από την περίοδο 2014-2020. (Περιφέρεια Θεσσαλίας IV, 2015)

6.6. Στρατηγικός Στόχος Ανάπτυξης

Ο Στρατηγικός Στόχος Ανάπτυξης της Περιφέρειας Θεσσαλίας, η οποία κατατάσσεται στις λιγότερο ανεπτυγμένες Περιφέρειες, προσδιορίστηκε βάσει διαβουλεύσεων και των συμπερασμάτων του Αναπτυξιακού Συνεδρίου της Περιφέρειας. Προέκυψε από το Αναπτυξιακό Όραμα της Περιφέρειας, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνοχής και είναι «η ισχυρή και η καινοτόμος οικονομία στην Ευρώπη, που έχει ως επίκεντρο τον άνθρωπο και το περιβάλλον, μέσα από την έξυπνη, τη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη». Συνάδει δε, με το πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνοχής και της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και κατ' ακολουθία με το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2011, όπως και με τις διατάξεις των νέων Κανονισμών της Ε.Ε. για την περίοδο 2014-2020, ενώ συνάδει απόλυτα με το ΣΕΣ της Χώρας για την περίοδο 2014-2020.

Η επίτευξη του Στρατηγικού Στόχου της Περιφέρειας, δύναται να πραγματοποιηθεί με την αποτελεσματική και αποδοτική αξιοποίηση των προς διάθεση πόρων που αναλογούν στην Περιφέρεια, από όλα τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία, τα οποία θα συγχρηματοδοτήσουν το Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) της Χώρας και τους αντίστοιχους εθνικούς πόρους που αντιστοιχούν, κατά την περίοδο 2014-2020. (Περιφέρεια Θεσσαλίας (IV), 2014)

6.7. Αναπτυξιακοί Στόχοι – Προτεραιότητας

Οι **βασικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι - Προτεραιότητες**, απόλυτα συνυφασμένοι με την Στρατηγική «Ευρώπη 2020», το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2011 και με την στρατηγική του ΣΕΣ της Χώρας, ανταποκρίνονται στα ιδιαίτερα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά και προοπτικές της Περιφέρειας Θεσσαλίας και είναι οι εξής :

1. Ανάσχεση της συρρίκνωσης της παραγωγικής, επιχειρηματικής δραστηριότητας και ενδυνάμωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων
2. Ανάπτυξη, αξιοποίηση και αύξηση της συμμετοχής του ανθρώπινου δυναμικού στην αγορά εργασίας, καθώς και ενεργός ένταξη και κοινωνική ενσωμάτωση των κοινωνικά και οικονομικά ευπαθών ομάδων.
3. Ενίσχυση των ερευνητικών υποδομών και των δεσμών του ερευνητικού τομέα της Περιφέρειας με διάφορους φορείς της Ελλάδας και του εξωτερικού.
4. Συμπλήρωση, ολοκλήρωση διατηρήσιμων και ασφαλούς χρήσης μεταφορικών υποδομών, για την ανάπτυξη και την απασχόληση.
5. Προστασία του περιβάλλοντος και των φυσικών και πολιτιστικών πόρων μετάβαση σε μια οικονομία φιλική στο περιβάλλον, με επάρκεια πόρων για αγροτική, τουριστική και ολοκληρωμένη ανάπτυξη, απασχόληση και αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και την αποδοτική χρήση των πόρων.
6. Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας στη δημόσια διοίκηση και διοικητική μεταρρύθμιση.

7. Ενδυνάμωση της χωρικής συνοχής και της ανάπτυξης, με άρση των ενδοπεριφερειακών, τοπικών κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων.

6.8. Στρατηγική του ΠΕΠ

Η στρατηγική του ΠΕΠ επικεντρώνεται σε τέσσερις **βασικούς τομείς**, οι οποίοι συγκεντρώνουν το 87% της χρηματοδότησης μέσω ΕΤΠΑ και οι δύο από αυτούς, το 100% του ΕΚΤ. Οι τομείς αυτοί είναι :

1. Ανταγωνιστικότητα / επιχειρηματικότητα
2. Καταπολέμηση της φτώχειας και κοινωνική ένταξη
3. Περιβάλλον
4. Προσπελασιμότητα / υποδομές μεταφορών

(Περιφέρεια Θεσσαλίας IV, 2014)

6.9. Διάρθρωση του Προγράμματος

Το Πρόγραμμα διαρθρώνεται σε επτά **Άξονες**.

Εξ αυτών, οι Άξονες 1, 2β, 3, 4 και 5 συγχρηματοδοτούνται από το Ε.Τ.Π.Α. , ενώ οι Άξονες 2α και 6 από το Ε.Κ.Τ.

Οι Άξονες συνοπτικά καλύπτουν δέκα **«Θεματικούς Στόχους» (ΘΣ)** (εκ των 11 που προβλέπονται από τον Κανονισμό , καθόσον ο α-α 11 δεν εντάσσεται στα ΠΕΠ) , που είναι :

1. Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας
2. Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών
3. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων
4. Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς
5. Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης κινδύνων
6. Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων
7. Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων

8. Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας της εργασίας
9. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και των διακρίσεων
10. Επένδυση στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση

Εκτός των Αξόνων 5 και 6 που αφορούν στην Τεχνική Βοήθεια για το Πρόγραμμα, οι υπόλοιποι Άξονες συνοπτικά αφορούν :

Άξονας 1 : Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων (ιδιαίτερα των ΜΜΕ), μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της Περιφερειακής Προστιθέμενης Αξίας

- Αύξηση των ερευνητικών δραστηριοτήτων στην Περιφέρεια που κατά κύριο λόγο εξυπηρετούν τις περιφερειακές αναπτυξιακές ανάγκες και προοπτικές .
- Αύξηση των επιχειρηματικών δαπανών για τεχνολογική και μη τεχνολογική καινοτομία.
- Αύξηση των παρεχομένων υπηρεσιών Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) από τους δημόσιους φορείς της Περιφέρειας.
- Επιχειρηματική εκμετάλλευση προϊόντων Ε&Τ και καινοτομιών από υφιστάμενες και νεοϊδρυόμενες ΜΜΕ για αύξηση της παραγωγικότητάς τους.
- Αύξηση της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας.
- Αξιοποίηση της έρευνας / τεχνολογίας και της καινοτομίας από τις επιχειρήσεις της Περιφέρειας, ιδιαίτερα για την αύξηση των εξαγωγών.

Άξονας 2α : Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού – ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση

- Αύξηση της απασχόλησης συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης με στόχευση σε καινοτόμες επιχειρήσεις.
- Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της λειτουργίας των ΜΜΕ με διατήρηση των θέσεων απασχόλησης.
- Ενίσχυση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας μειονεκτούντων ατόμων.
- Βελτίωση της απασχολησιμότητας και της ποιότητας ζωής ατόμων περιθωριοποιημένων ομάδων.
- Ενδυνάμωση και βελτίωση της θέσης στην αγορά εργασίας των ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων.
- Βελτίωση της παροχής και πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής φροντίδας σε ειδικές πληθυσμιακές ομάδες.

- Αύξηση της απασχόλησης κοινωνικά ευπαθών ομάδων σε κοινωνικές επιχειρήσεις.
- Βελτίωση της ποιότητας ζωής και της απασχολησιμότητας σε περιοχές χαμηλής ανάπτυξης.

Άξονας 2β : Υποδομές στήριξης και ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού

- Βελτίωση της πρόσβασης και χρήσης των υποδομών υγείας.
- Βελτίωση της πρόσβασης και χρήσης των υποδομών πρόνοιας.
- Άμβλυση των προβλημάτων χαμηλής οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης σε περιοχές των οικιστικών κέντρων της Περιφέρειας.
- Αύξηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας.
- Βελτίωση των προοπτικών αναζωογόνησης και ανάπτυξης περιοχών της Περιφέρειας με προβλήματα στον επιχειρηματικό και κοινωνικό ιστό της.
- Αύξηση της ελκυστικότητας και της προσβασιμότητας του μαθητικού και φοιτητικού πληθυσμού στις σχολικές και πανεπιστημιακές μονάδες.

Άξονας 3 : Προστασία του περιβάλλοντος – Μετάβαση σε μια οικονομία φιλική στο περιβάλλον

- Εξοικονόμηση ενέργειας στα δημόσια κτίρια της Περιφέρειας.
- Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και αναζωογόνησης αστικών περιοχών.
- Βελτίωση / αύξηση της προστασίας του πληθυσμού της Περιφέρειας και της περιουσίας του από φυσικές καταστροφές.
- Αύξηση της ανακύκλωσης ΑΣΑ για την επίτευξη των στόχων της Οδηγίας 2008/99/ΕΚ.
- Ενίσχυση της πρόσβασης σε επαρκές και ποιοτικό νερό για ανθρώπινη κατανάλωση.
- Βελτίωση της κατάστασης του υδατικού αποθέματος της Περιφέρειας.
- Βελτίωση της ελκυστικότητας των πολιτιστικών και φυσικών πόρων της Περιφέρειας.
- Βελτίωση του επιπέδου διατήρησης των προστατευόμενων περιοχών. Αύξηση της λειτουργικότητας και ελκυστικότητας των αστικών κέντρων.

Άξονας 4 : Ανάπτυξη – Εκσυγχρονισμός – Συμπλήρωση υποδομών για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη

- Συμβολή στην ολοκλήρωση έργων προσπελασιμότητας ΔΕΔ-Μ.
- Λειτουργική αναβάθμιση των ενδοπεριφερειακών οδικών συνδέσεων και σύνδεση με το διαπεριφερειακό δίκτυο.
- Σύνδεση οικιστικών κέντρων και τουριστικών – πολιτιστικών περιοχών και πυλών εισόδου-εξόδου της Περιφέρειας με το κύριο οδικό δίκτυο και διευρωπαϊκούς άξονες.
- Εκσυγχρονισμός και αναβαθμίσεις λιμένων στην Περιφέρεια.

- Το ΠΕΠ Θεσσαλίας προβλέπει επίσης ολοκληρωμένες χωρικές παρεμβάσεις, προκειμένου να ικανοποιήσει καλύτερα τους στόχους του, να αντιμετωπίσει ή και ενισχύσει επιμέρους ζητήματα περιοχών του, να στηρίξει την άρση ανισοτήτων, κινητοποιήσει και να στηρίξει το ανθρώπινο δυναμικό. Τα εργαλεία εφαρμογής χωρικών πολιτικών που έχουν προβλεφθεί είναι :
 - ο Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ)
 - ο Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (ΒΑΑ)
 - ο Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ)

Το ΠΕΠ Θεσσαλίας, περιλαμβάνει επίσης, δράσεις συμβατές με τη στρατηγική της Μακροπεριφέρειας Αδριατικής και Ιονίου (ΕΥΣΑΙΡ). (ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ V, 2015)

6.10. Ωφελούμενοι

Το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον. Ωφελούμενοι του ΠΕΠ Θεσσαλίας είναι όλοι οι πολίτες της Θεσσαλίας και οι επισκέπτες της περιφέρειας, οι επιχειρήσεις, οι ευάλωτες κοινωνικά ομάδες και οι μειονεκτικές ομάδες πληθυσμού, οι μαθητές και φοιτητές, το ερευνητικό δυναμικό της Περιφέρειας. (ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ V, 2015)

Πίνακας 6-1. Κατανομή των πόρων συνολικού ποσού 401.130.674 €, του ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020, ανά Άξονα Προτεραιότητας & Θεματικό Στόχο (Πηγή : Περιφέρεια Θεσσαλίας (V), 2015)

ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ 2014 - 2020						
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΟΡΩΝ ΑΝΑ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ & ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΣΤΟΧΟ						
ΕΔΕΤ	Κωδ. ΑΞ.	Κωδ. ΘΣ	Κωδ. ΕΠ	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ/ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ/ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	ΚΟΙΝΩΤΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ	ΣΥΓΧΡ/ΝΗ ΔΔ
ΕΤΠΑ	1			ΑΠ.1: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΞΩΤΡΕΦΕΙΑΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΤΩΝ ΜΜΕ), ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΜΕ ΑΙΧΜΗ ΤΗΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑΣ	49.500.000	61.875.000
ΕΤΠΑ	1	1		Θ.1.1: Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας	9.000.000	11.250.000
ΕΤΠΑ	1	1	1.α	Ενίσχυση υποδομών έρευνας και καινοτομίας και ικανοτήτων ανάπτυξης αριστείας στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας και προώθηση κέντρων καινοτομίας, ιδίως των κέντρων ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος.		
ΕΤΠΑ	1	1	1.β	Προαγωγή επιχειρηματικών επενδύσεων στην έρευνα και καινοτομία, ανάπτυξη δεσμών και συνεργειών μεταξύ επιχειρήσεων, κέντρων έρευνας και ανάπτυξης και του τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ιδίως μέσω της προαγωγής επενδύσεων στην ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών, στη μεταφορά τεχνολογίας, στην κοινωνική καινοτομία, στην οικολογική καινοτομία, στις εφαρμογές παροχής δημόσιων υπηρεσιών, στην ενθάρρυνση της ζήτησης, στη δικτύωση, στα συμπλέγματα φορέων και στην ανοχή καινοτομία μέσω ευφυούς εξειδίκευσης, καθώς και στήριξη της τεχνολογικής και εφαρμοσμένης έρευνας, δοκιμαστικών δράσεων, ενεργειών έγκαιρης επικύρωσης προϊόντων, προηγμένων ικανοτήτων παραγωγής και πρώτης παραγωγής, ειδικά σε βασικές τεχνολογίες, και διάδοση των τεχνολογιών γενικής εφαρμογής.		
ΕΤΠΑ	1	2		Θ.1.2: Ενίσχυση της πρόσβασης σε ΤΠΕ και της χρήσης και ποιότητάς τους	2.500.000	3.125.000
ΕΤΠΑ	1	2	2.γ	Ενίσχυση των εφαρμογών ΤΠΕ στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, της ηλεκτρονικής μάθησης, της ηλεκτρονικής ένταξης, του ηλεκτρονικού πολιτισμού και της ηλεκτρονικής υγείας		
ΕΤΠΑ	1	3		Θ.1.3: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ	38.000.000	47.500.000
ΕΤΠΑ	1	3	3.α	Προώθηση της επιχειρηματικότητας, ιδίως με τη διευκόλυνση της οικονομικής εκμείλιξης νέων ιδεών και τη στήριξη της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων μέσω φετιχίων επιχειρήσεων		
ΕΤΠΑ	1	3	3.γ	Στήριξη της δημιουργίας και της επέκτασης προηγμένων ικανοτήτων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών.		
ΕΤΠΑ	1	3	3.δ	Στήριξη της καινοτομίας των ΜΜΕ να αναπτύσσονται σε περιφερειακές, εθνικές και διεθνείς αγορές, και να συμμετέχουν σε διαδικασίες καινοτομίας.		
ΕΤΠΑ	2B			Α.Π. 2B: ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ	25.000.000	31.250.000
ΕΤΠΑ	2B	9		Θ.1.9: Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμησης της φτώχειας και των διακρίσεων	15.000.000	18.750.000
ΕΤΠΑ	2B	9	9.α)	Επενδύσεις στις υποδομές υγείας και τις κοινωνικές υποδομές που συμβάλλουν στην εθνική, περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη, μειώνοντας τις ανισότητες όσον αφορά την κατάσταση στον τομέα της υγείας, προωθώντας την κοινωνική ένταξη μέσω βελτίωσης της πρόσβασης σε υπηρεσίες κοινωνικού, πολιτιστικού χαρακτήρα και υπηρεσίες αναψυχής και τη μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα της κοινότητας		
ΕΤΠΑ	2B	9	9.β)	Παροχή στήριξης για τη φυσική, οικονομική και κοινωνική αναζωογόνηση υποβαθμισμένων κοινοτήτων εντός αστικών και αγροτικών περιοχών		
ΕΤΠΑ	2B	9	9.γ)	Παροχή στήριξης για κοινωνικές επιχειρήσεις		
ΕΤΠΑ	2B	9	9.δ)	Πραγματοποίηση επενδύσεων στο πλαίσιο στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων		
ΕΤΠΑ	2B	10		Θ.1.10: Επένδυση στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη δια βίου μάθηση	10.000.000	12.500.000
ΕΤΠΑ	2B	10	10	Επενδύσεις στην εκπαίδευση την κατάρτιση, και την επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη δια βίου μάθηση με την ανάπτυξη υποδομών κατάρτισης και εκπαίδευσης		
ΕΚΤ	2α			Α.Π. 2α: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ - ΕΝΕΡΓΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΣΙΜΑΤΩΣΗ	56.000.000	70.000.000
ΕΚΤ	2α	8		Θ.1.8: Προώθηση της βιώσιμης απασχόλησης υψηλής ποιότητας και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων.	4.260.000	5.325.000
ΕΚΤ	2α	8	8.α)	Αυτοαπασχόληση, επιχειρηματικότητα και δημιουργία νέων επιχειρήσεων, και ειδικά καινοτόμων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων		
ΕΚΤ	2α	8	8.ν	Προσαρμογή των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στις αλλαγές.		
ΕΚΤ	2α	9		Θ.1.9: Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμησης της φτώχειας και των διακρίσεων	51.740.000	64.675.000
ΕΚΤ	2α	9	9.ι	Ενεργητική ένταξη, μεταξύ άλλων και με σκοπό την προώθηση των ίσων ευκαιριών και της δραστήριας συμμετοχής και τη βελτίωση των δυνατοτήτων απασχόλησης		
ΕΚΤ	2α	9	9.ιι	Κοινωνικοοικονομική ένταξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά		
ΕΚΤ	2α	9	9.ιιι	Καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων και προώθηση των ίσων ευκαιριών		
ΕΚΤ	2α	9	9.ιιι	Βελτίωση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, βιώσιμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης και των κοινωνικών υπηρεσιών κοινής ωφέλειας		
ΕΚΤ	2α	9	9.ν	Προώθηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της επαγγελματικής ενσωμάτωσης σε κοινωνικές επιχειρήσεις και την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην απασχόληση		
ΕΚΤ	2α	9	9.νι	Στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων		
ΕΤΠΑ	3			Α.Π.3: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ – ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΕ ΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΦΙΛΙΚΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.	80.300.000	100.375.000
ΕΤΠΑ				Θ.1.4: Στήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς	14.000.000	17.500.000
ΕΤΠΑ	3	4	4.γ)	Στήριξη της ενεργειακής απόδοσης, της εξύψισης διαχείρισης της ενέργειας και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων κτηρίων, και στον τομέα της στέγασης		
ΕΤΠΑ	3	4	4.ε)	Προώθηση στρατηγικών χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα για όλα τα είδη περιοχών, ιδιαίτερα για τις αστικές περιοχές, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της αειφόρου πολυτροπικής αστικής κινητικότητας και των μέτρων προσαρμογής σχετικά με τον περιορισμό των επιπτώσεων		
ΕΤΠΑ				Θ.1.5: Προαγωγή της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων	10.000.000	12.500.000
ΕΤΠΑ	3	5	5.α)	Στήριξη των επενδύσεων για προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή καθώς και των τεχνικών που βασίζονται στο οικοσύστημα		
ΕΤΠΑ				Θ.1.6: Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και προαγωγή της αποδοτικής χρήσης των πόρων	56.300.000	70.375.000
ΕΤΠΑ	3	6	6.α)	Επενδύσεις στον τομέα των αποβλήτων, ώστε να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις του περιβαλλοντικού κεκτημένου της Ένωσης και να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες που έχουν προσδιορισθεί από τα κράτη μέλη για επενδύσεις που υπερβαίνουν τις εν λόγω απαιτήσεις		
ΕΤΠΑ	3	6	6.β)	Επενδύσεις στον τομέα των υδάτων, ώστε να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις του περιβαλλοντικού κεκτημένου της Ένωσης και να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες που έχουν προσδιορισθεί από τα κράτη μέλη για επενδύσεις που υπερβαίνουν τις εν λόγω απαιτήσεις		
ΕΤΠΑ	3	6	6.γ)	Διατήρηση, προστασία, προώθηση και ανάπτυξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς		
ΕΤΠΑ	3	6	6.δ)	Προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και του εδάφους και προώθηση των υπηρεσιών οικοσυστήματος, μεταξύ άλλων μέσω του δικτύου Natura 2000, και των πράσινων υποδομών		
ΕΤΠΑ	3	6	6.ε)	Ανάληψη δράσης για τη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, την ανάπλαση των πόλεων, την αναζωογόνηση και την απολύμανση των υποβαθμισμένων περιβαλλοντικά εκτάσεων (συμπεριλαμβανομένων των προς ανασυγκρότηση περιοχών), τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και την προώθηση μέτρων για τον περιορισμό του θορύβου		
ΕΤΠΑ				Α.Π. 4: ΑΝΑΠΤΥΞΗ – ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ – ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	104.200.000	130.250.000
ΕΤΠΑ				Θ.1.7: Προαγωγή των βιώσιμων μεταφορών και εξάλειψη των σημείων συμφόρησης σε υποδομές βασικών δικτύων	104.200.000	130.250.000
ΕΤΠΑ	4	7	7.α)	Στήριξη ενός πολυτροπικού ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου μεταφορών μέσω επενδύσεων στο δίκτυο ΔΕΔ-Μ.		
ΕΤΠΑ	4	7	7.β)	Ενίσχυση της περιφερειακής κινητικότητας μέσω της σύνδεσης δευτερευόντων και τριτευόντων κόμβων με τις υποδομές ΔΕΔ-Μ, περιλαμβανομένων των πολυτροπικών κόμβων		
				Α.Π. 5: ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΕΤΠΑ	4.809.880	6.012.350
				Α.Π. 6: ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΕΚΤ	1.094.659	1.368.324
				ΣΥΝΟΛΑ	320.904.539	401.130.674

Κεφάλαιο 7.

Συνοπτικός απολογισμός του ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020 για τα έτη 2015 έως και 2017

Ο Περιφερειάρχης Θεσσαλίας κος Αγοραστός, σε ομιλία του στις 4 Απριλίου του 2019, προέβη στον απολογισμό των πεπραγμένων της Περιφερειακής του Αρχής, αναφέροντας μεταξύ άλλων ότι : «το ΕΣΠΑ Θεσσαλίας είναι σήμερα ένα πρόγραμμα πλήρες, υγιές, στοχευμένο και με σταθερά αυξανόμενη πρόοδο, η οποία αναφέρεται στην πραγματική οικονομία Η Περιφέρεια Θεσσαλίας έκανε εξειδίκευση δράσεων 111%, έβγαλε προσκλήσεις 127%, ενώ οι εντάξεις έργων ανέρχονται στο 91%, έως και το 2017.

Το ΠΕΠ Θεσσαλίας (ΠΕΠΘ) 2014-2020, έχει να κάνει με νέα και σημαντικά έργα και όχι με έτοιμα έργα που μεταφέρθηκαν από το ΕΣΠΑ 2007-2013, ούτε με έργα που μπήκαν στο Πρόγραμμα έχοντας ξεκινήσει με άλλη χρηματοδότηση με σκοπό να ενισχύσουν λογιστικά την πρόοδο του, αλλά απομειώνοντας τη δυνατότητα του να υλοποιήσει νέα έργα και να φέρει νέα αποτελέσματα στη Θεσσαλία». (trikalalN, 2019)

Η σύνταξη Ετήσιας Έκθεσης Υλοποίησης για το ΠΕΠΘ, όπως και για όλα τα Προγράμματα του ΕΣΠΑ, αποτελεί υποχρέωση που προκύπτει από τους Ευρωπαϊκούς Κανονισμούς, αρχής γενομένης το 2015. Η Έκθεση αυτή είναι τυποποιημένη και παρουσιάζει τα πεπραγμένα του έτους αναφοράς της, που είναι σχετικά με την ενεργοποίηση και υλοποίηση του ΠΕΠΘ. Υποβάλλεται δε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μετά από έγκριση της από την Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος που είναι το αρμόδιο όργανο παρακολούθησης της εφαρμογής και της προόδου εκτέλεσης του Προγράμματος. Η υποβολή της Ετήσιας Έκθεσης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την πραγματοποίηση των ενδιάμεσων πληρωμών του Προγράμματος από τους πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (Περιφέρεια Θεσσαλίας (ΙΧ), 2016)

7.1. Συνοπτικός απολογισμός ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020 του έτους 2015

Κατά το έτος 2015, γίνονται ενέργειες σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, που είναι απαραίτητες για την εκκίνηση του Προγράμματος, ενώ έως το τέλος του έτους δεν καταγράφεται καμία σύμβαση ή δαπάνη στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα, για την Περιφέρεια Θεσσαλίας. Από τις **ενέργειες** αυτές, οι πιο σημαντικές είναι οι εξής :

- «η έκδοση του Νόμου 4314/14 (ΦΕΚ 265/A/23.12.14) για την διαχείριση των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ
- η Συγκρότηση της Επιτροπής Παρακολούθησης του ΠΕΠΘ με την με την α.π. 1277/18.03.15(ΦΕΚ 477/B/27.03.15) Απόφαση Περιφερειάρχη Θεσσαλίας και η πρώτη συνεδρίαση της τον 6ο 2015
- η έκδοση εγκυκλίου για την εξειδίκευση των Προγραμμάτων(3ος 2015)
- η έκδοση Υπουργικής Απόφασης για το πλαίσιο του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014 – 2020 (ΦΕΚ 1822 Β/2015)
- η έκδοση του σχετικού Οδηγού που έλαβε την σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής Δημοσιονομικού Ελέγχου (ΕΔΕΛ) τον Νοέμβριο 2015.»

Επίσης για την ενεργοποίηση του ΠΕΠΘ, εκπληρώνονται μία σειρά από προϋποθέσεις σε επιμέρους **τομείς** του από κεντρικούς και περιφερειακούς φορείς, όπως :

- ο τομέας των ερευνητικών υποδομών
- της Ψηφιακής Ανάπτυξης
- της Ενεργειακής Αναβάθμισης Δημοσίων Κτιρίων
- της Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων
- της Εκπαίδευσης
- της Υγείας, Κατάρτισης
- της Ανάπτυξης Δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού
- της Κοινωνικής Ένταξης.

Η εκπλήρωση για κάποιους τομείς, ολοκληρώνεται εντός του 2016, ώστε να καταστεί δυνατή η ενεργοποίηση των αντιστοίχων πόρων του ΠΕΠΘ.

Από την Περιφέρεια Θεσσαλίας, έχοντας ως στόχο την εκπλήρωση των προϋποθέσεων αρμοδιότητάς της :

- «Εγκρίθηκε η τελική Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης(RIS3) (3ος/2015) και καταρτίστηκε το Εξειδικευμένο Σχέδιο Δράσης της μέσα από διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης ευρείας ενημέρωσης, διαβούλευσης και συμμετοχής (εγκρίθηκε το 2016).
- Εκπονήθηκε και εγκρίθηκε από το Περιφερειακό Συμβούλιο η Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη & την Καταπολέμηση της Φτώχειας στη Θεσσαλία (ΠΕΣΚΕ) (8ος/2015) καθώς και η επικαιροποιημένη Περιφερειακή Στρατηγική για την ένταξη των ΡΟΜΑ.

- Εκπονήθηκε η Μελέτη σχετικά με τη Διάγνωση των αναγκών της Αγοράς Εργασίας στην Περιφέρεια Θεσσαλίας (έγκριση 2016).
- Επικαιροποιήθηκε ο Περιφερειακός Σχεδιασμός για την Διαχείριση των Στερεών Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του αναθεωρημένου Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων και επίκειται η έγκρισή του στο α' εξάμηνο 2016.»
- Πραγματοποιήθηκαν ημερίδες και δράσεις ενημέρωσης των πολιτών και των δυνητικών δικαιούχων, σχετικά με το Πρόγραμμα
- Υπήρξαν συνεργασίες με διάφορους φορείς

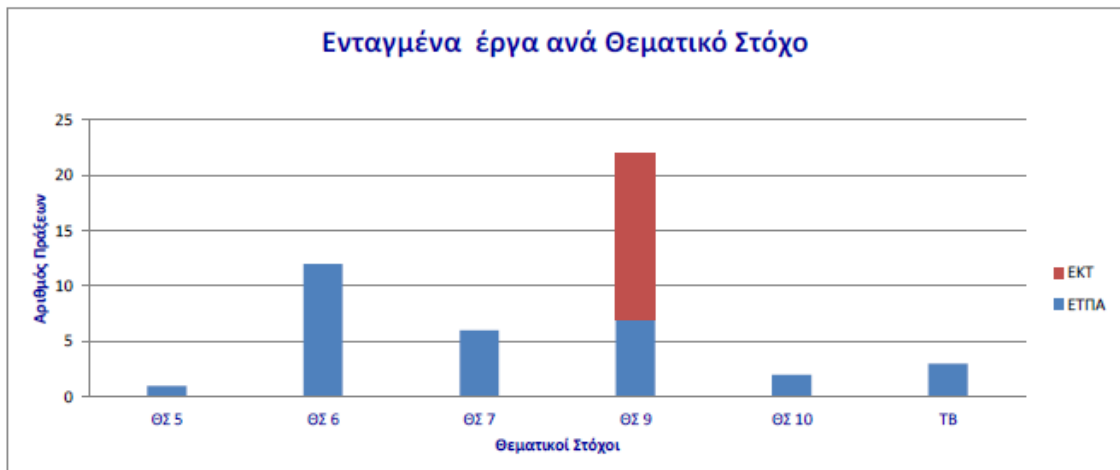
Τέλος η συνολική πρόοδος του ΠΕΠ Θεσσαλίας έως τις 31/12/2015 είναι:

- «Με την 1η εξειδίκευση του ΠΕΠΘ που εγκρίθηκε από την 1η Επιτροπή Παρακολούθησης τον 6^ο μήνα του 2015, εξειδικεύτηκαν δράσεις προϋπολογισμού 144.213.969 €, Δημόσιας Δαπάνης (ΔΔ) (το 36,0% του Π/Υ από το ΠΕΠΘ: 401 εκ. ευρώ).
- Εκδόθηκαν τέσσερις (4) Προσκλήσεις ΔΔ 27.464.509 € (το 6,8% του Π/Υ του ΠΕΠΘ), από τις οποίες οι τρεις (3) συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και αφορούν σε φροντίδα και φιλοξενία παιδιών από οικογένειες με εισόδημα κάτω του ορίου της φτώχειας το έτος 2015 – 2016, καθώς και σε εκπαιδευτική υποστήριξη μαθητών με αναπηρία για το σχολικό έτος 2015 – 2016 και η τέταρτη συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και αφορά σε αναβάθμιση οδικών τμημάτων που ανήκουν στο Διευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ).
- Εντάχθηκαν τέσσερις (4) Πράξεις ΔΔ 16.664.509 € (το 4,2% του Π/Υ του ΠΕΠΘ), από τις οποίες τρεις (3) σε συνέχεια των προσκλήσεων με συγχρηματοδότηση του ΕΚΤ και μία (1) σε συνέχεια της πρόσκλησης με συγχρηματοδότηση του ΕΤΠΑ.
- Νομικές Δεσμεύσεις και επιλέξιμες δαπάνες, παρότι υπήρξε πραγματική πρόοδος, για τεχνικούς λόγους δεν καταχωρήθηκαν στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα του ΕΣΠΑ στο 2015.» (Περιφέρεια Θεσσαλίας (ΙΧ), 2016)

7.2. Συνοπτικός απολογισμός ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020 του έτους 2016

Βάσει της Συνοπτικής Ετήσιας Έκθεσης Υλοποίησης του 2016, η πρόοδος του ΠΕΠΘ 2014-2020, μέχρι τις 31/12/2016 έχει ως εξής :

Εντάχθηκαν 46 έργα, με προϋπολογισμό 104,35 εκ €, ήτοι το 26% του ΠΕΠΘ. Ανά Θεματικό Στόχο και Ταμείο κατανέμονται σύμφωνα με το παρακάτω γράφημα.

Γράφημα 7-1: Ενταγμένα έργα του ΠΕΠ Θεσσαλίας, ανά Θεματικό Στόχο, έως 31/12/2016 (Πηγή : Περιφέρεια Θεσσαλίας (X), 2017)

Οι συμβάσεις που συνάφθηκαν, ανέρχονται στο ποσό των 45,74 εκ €, ήτοι το 11,4 % του ΠΕΠΘ και οι δαπάνες που δηλώθηκαν, ανέρχονται στο ποσό των 29,87 εκ €, ήτοι το 7,4 % του ΠΕΠΘ. (Περιφέρεια Θεσσαλίας (X), 2017)

7.3. Συνοπτικός απολογισμός του ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020 του έτους 2017

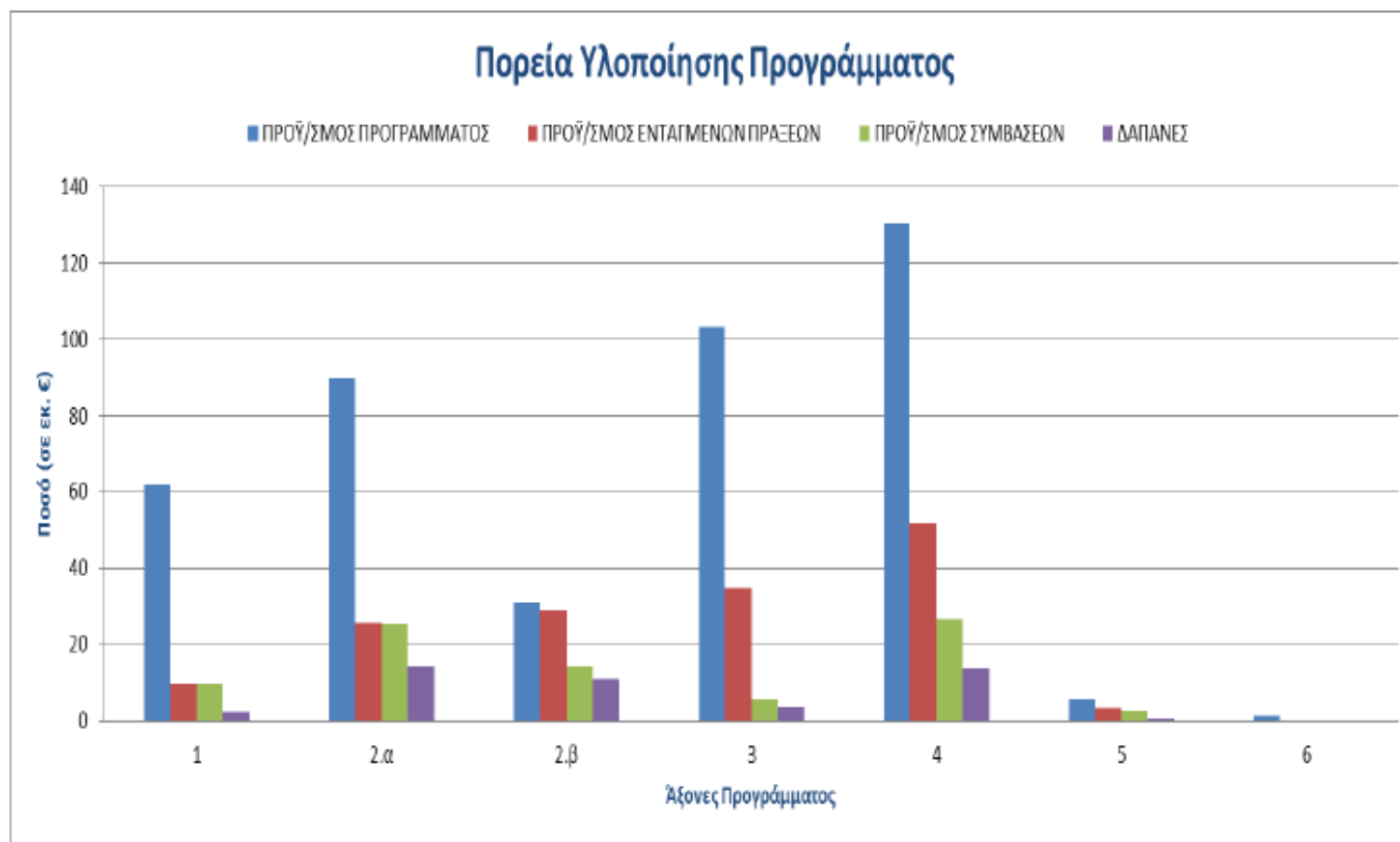
Βάσει της Συνοπτικής Ετήσιας Έκθεσης Υλοποίησης του 2017, η πρόοδος του ΠΕΠΘ 2014-2020, μέχρι τις 31/12/2017 έχει ως εξής :

Εντάχθηκαν 103 πράξεις συνολικά, με προϋπολογισμό 155,12 εκ €, ήτοι το 26,6 % του ΠΕΠΘ, που κατανέμονται ανά Θεματικό Στόχο και Ταμείο ως εξής :

Πίνακας 7-1 : Αριθμός πράξεων ανά Θεματικό Στόχο και Ταμείο (Πηγή : Περιφέρεια Θεσσαλίας (XI), 2019)

Θεματικός Στόχος	Ταμείο	
	ΕΤΠΑ	ΕΚΤ
ΘΣ 3	1	
ΘΣ 5	1	
ΘΣ 6	23	
ΘΣ 7	8	
ΘΣ 9	16	42
ΘΣ 10	4	
TB	4	

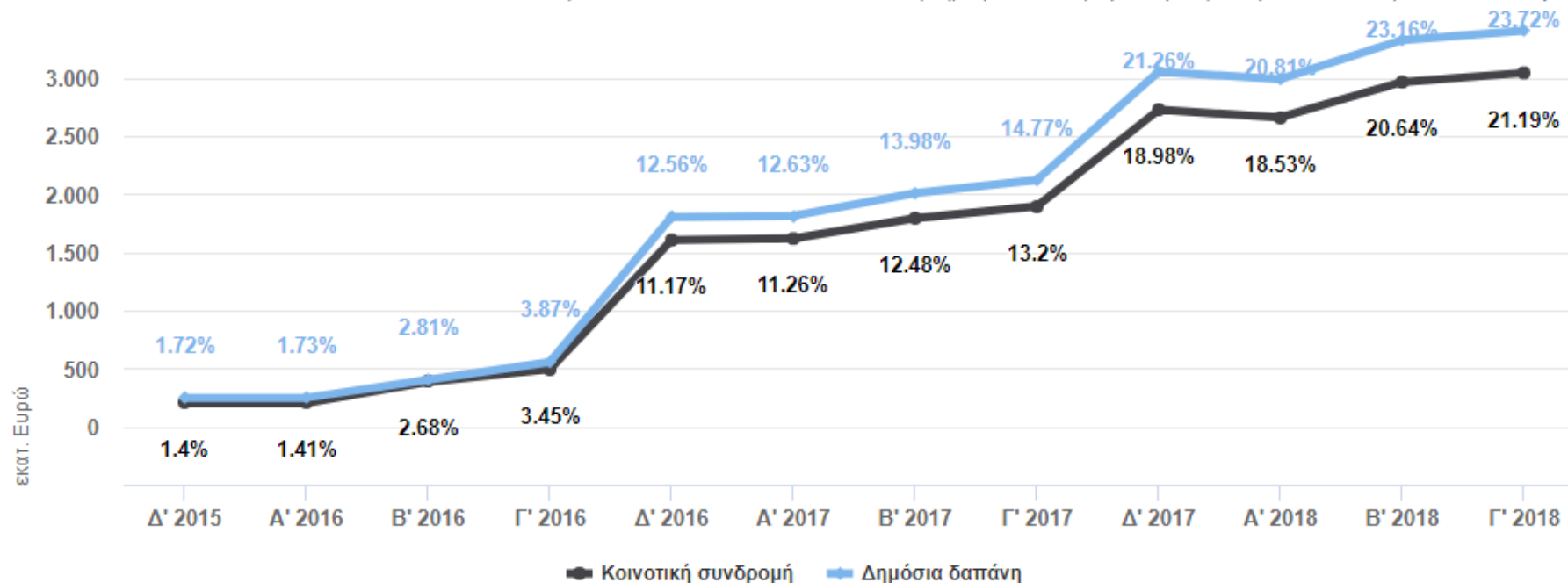
Οι συμβάσεις που συνάφθηκαν, ανέρχονται στο ποσό των 85,38 εκ €, ήτοι το 20,1 % του ΠΕΠΘ και οι δαπάνες που δηλώθηκαν, ανέρχονται στο ποσό των 46,87 εκ €, ήτοι το 11,1 % του ΠΕΠΘ. (Περιφέρεια Θεσσαλίας (ΧΙ), 2019)

Γράφημα 7-2 : Συνολική πορεία υλοποίησης του Προγράμματος ΕΣΠΑ 2014-2020 στην Περιφέρεια Θεσσαλίας έως και το 2017 (Πηγή : Περιφέρεια Θεσσαλίας (XI), 2019)

ΕΣΠΑ 2014-2020: Διαχρονική απορρόφηση

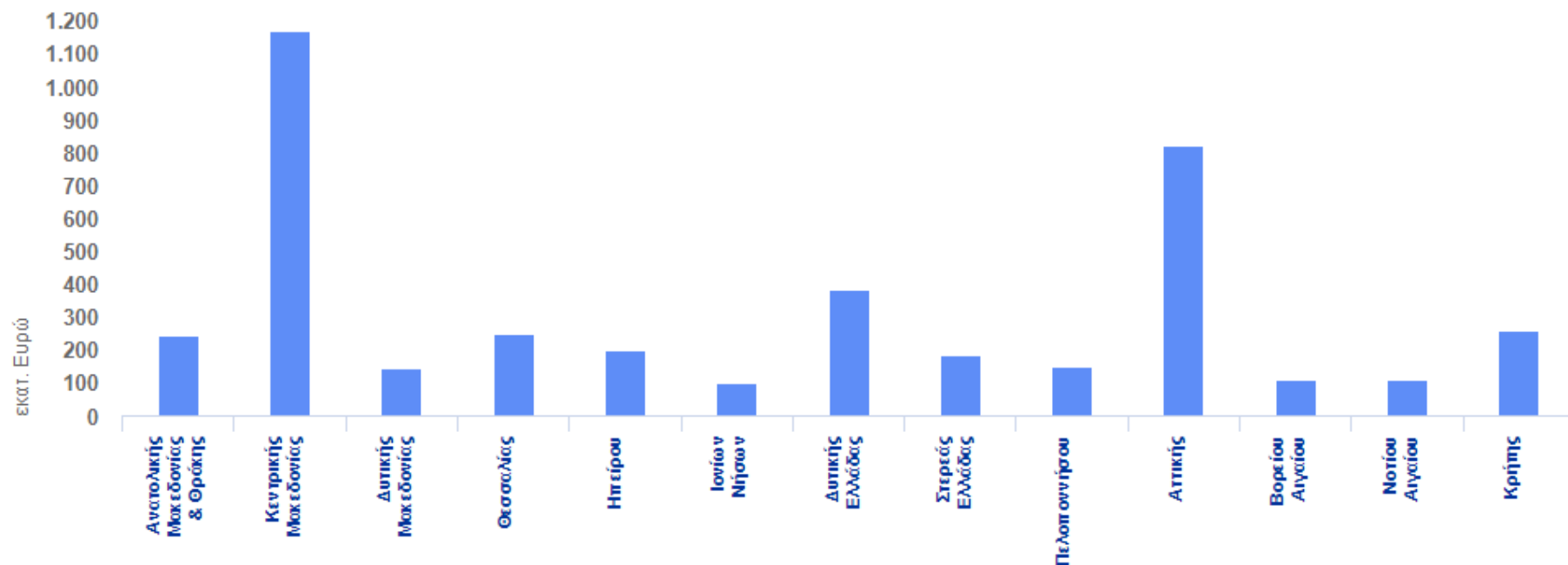
Κάντε mouseover για να δείτε τα ποσά. Κάντε κλικ στο υπόμνημα για να αποκρύψετε την καμπύλη που δεν επιθυμείτε να απεικονίζεται.

Γράφημα 7-3. Διαχρονική απορρόφηση της Δημόσιας Δαπάνης (Εθνικής και Κοινοτικής), σε πανελλαδικό επίπεδο. Η Κοινοτική συνδρομή το Γ' εξάμηνο του 2018, ανέρχεται στο ποσό των 3.041 εκ. €, ενώ η Δημόσια δαπάνη ανέρχεται στο ποσό των 3.404 εκ. €. (Πηγή : ΑΝΑΠΤΥΞΗ.gov.gr)

ΕΣΠΑ 2014-2020: Πληρωμές ανά περιφέρεια

Τα ποσά αφορούν δημόσια δαπάνη. Κάντε mouseover για να δείτε το ποσό. Κάντε κλικ για να δείτε την τριμηνιαία ανάλυση.

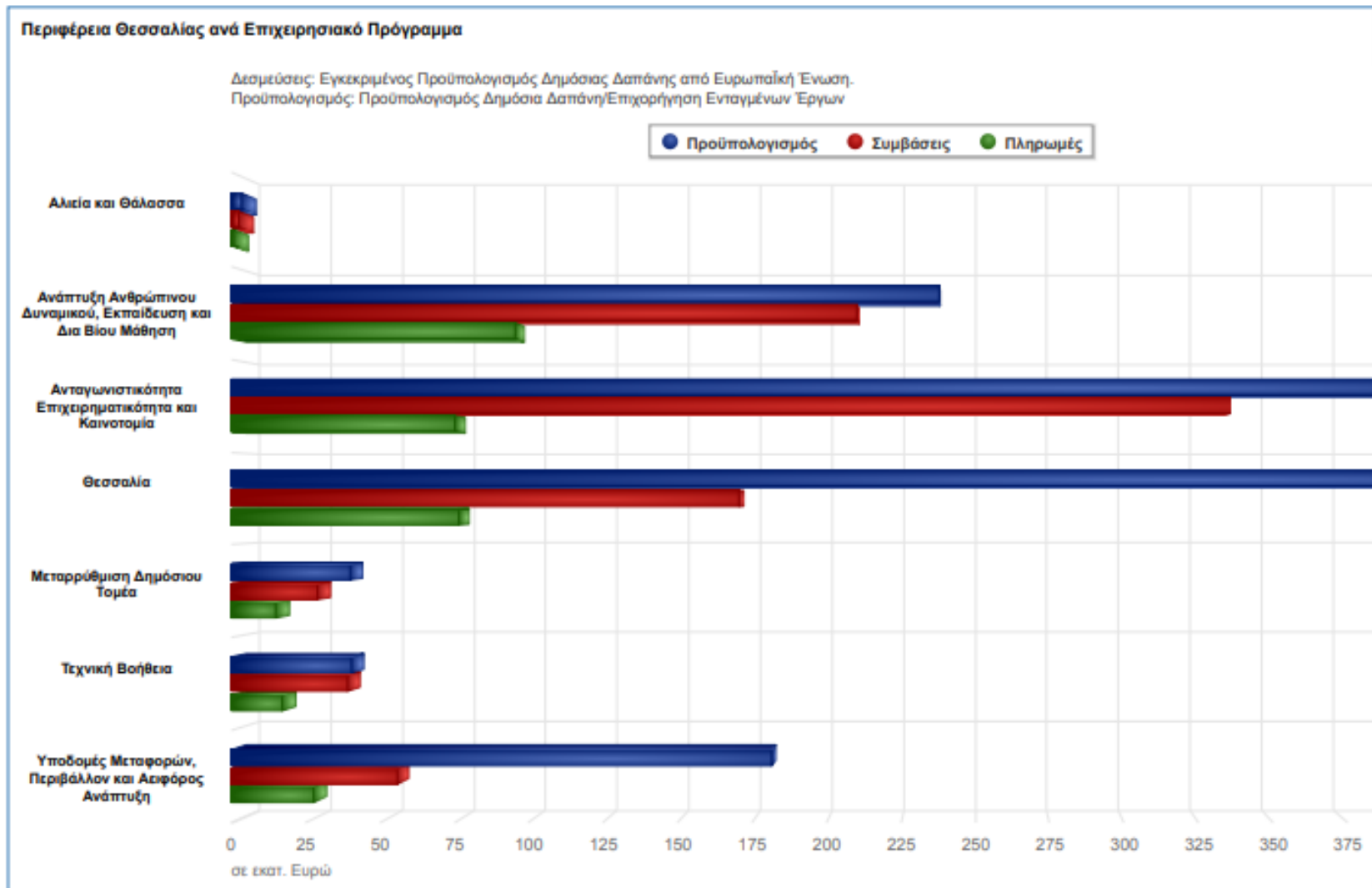

Γράφημα 7-4. Πίνακας κατανομής ανά περιφέρεια, των πληρωμών της δημόσιας δαπάνης του ΕΣΠΑ 2014-2020 (2^ο τρίμηνο 2019) (Πηγή : ΑΝΑΠΤΥΞΗ.gov.gr)

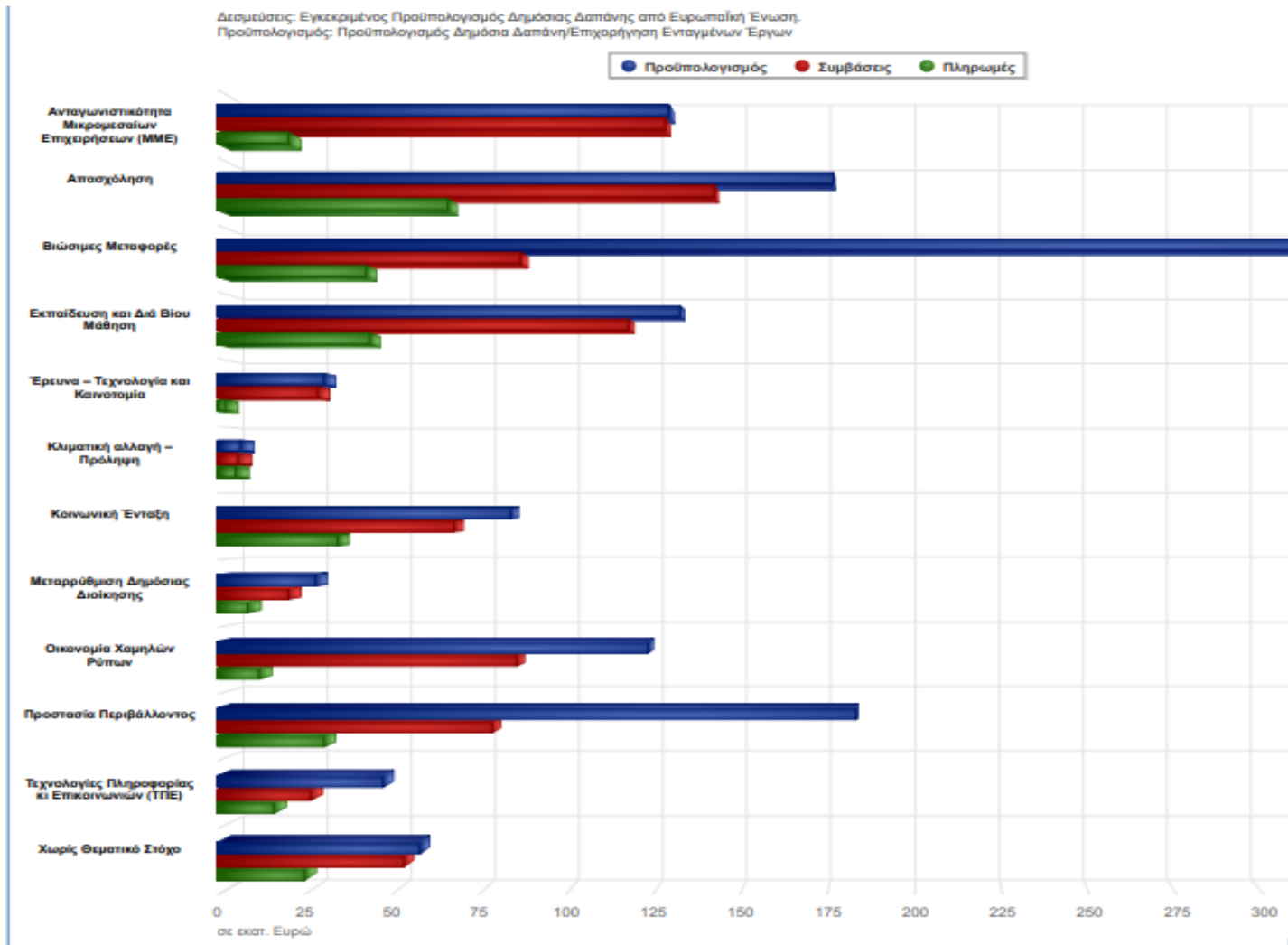
ΕΣΠΑ 2014-2020: Πληρωμές ανά περιφέρεια

Γράφημα 7-5. Τριμηνιαία παρουσίαση πληρωμών της δημόσιας δαπάνης του ΕΣΠΑ 2014-2020, στην Περιφέρεια Θεσσαλίας. (Πηγή : ΑΝΑΠΤΥΞΗ.gov.gr)

Γράφημα 7-6. Περιφέρεια Θεσσαλίας ανά Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (2^ο τρίμηνο 2019) (Πηγή : ΑΝΑΠΤΥΞΗ.gov.gr)

Γράφημα 7-7. Περιφέρεια Θεσσαλίας ανά Θεματικό Στόχο (2^ο τρίμηνο 2019) (Πηγή : ΑΝΑΠΤΥΞΗ.gov.gr)

Περιφέρεια Θεσσαλίας ανά Ταμείο

Δεσμεύσεις: Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης από Ευρωπαϊκή Ένωση.

Προϋπολογισμός: Προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης/Επιχορήγησης Ενταγμένων Έργων

Εξωτερικός δφ
Ενδιάμεσος δφ
Εσωτερικός δφ

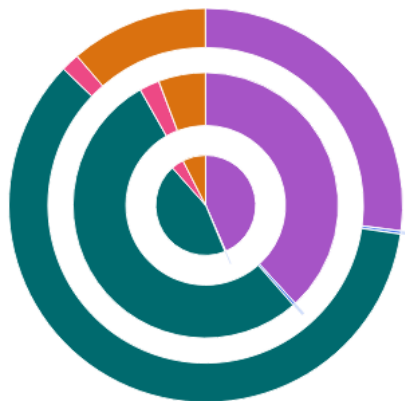
● Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)

● Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ)

● Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας

● Ταμείο Συνοχής

● Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)

Γράφημα 7-8. Περιφέρεια Θεσσαλίας ανά Ταμείο (2^ο τρίμηνο 2019) (Πηγή : ΑΝΑΠΤΥΞΗ.gov.gr)

Κεφάλαιο 8.

Σχεδιασμός Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) που αφορούν σε Στρατηγικές Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) των Δήμων Βόλου – Λάρισας και Καρδίτσας – Τρικάλων

Οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ) αποτελούν εργαλείο της Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης στο πλαίσιο του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης - ΕΣΠΑ 2014-2020, για την εφαρμογή αναπτυξιακών στρατηγικών συγκεκριμένων χωρικών ενοτήτων. Οι περιοχές αυτές μπορεί να παρουσιάζουν συγκεκριμένα προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν με συνολικό τρόπο ή να διακρίνονται από σημαντικές αναπτυξιακές δυνατότητες που μπορούν να αξιοποιηθούν και να μεγιστοποιηθούν, με βάση ένα ολοκληρωμένο αναπτυξιακό σχέδιο.

Οι στόχοι της χωρικής στρατηγικής κάθε περιοχής περιλαμβάνουν τη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης και απασχόλησης των πολιτών, με κοινωνικούς όρους, τη βελτίωση της καθημερινής ζωής και τη διατήρηση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος, με βάση την αειφόρο προσέγγιση της αναπτυξιακής διαδικασίας. (Υπουργείο Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας & Τουρισμού, 2015)

Με Βάση το θεσμικό πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ) και του σχεδιασμού των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (Ο.Χ.Ε.), διακρίνονται σε:

- Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις για Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (ΒΑΑ), και
- Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις για περιοχές εκτός αυτών που προβλέπονται από τις ΟΧΕ Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης

Ως προς τις αστικές περιοχές, προτεραιότητα δίνεται κυρίως στα αστικά κέντρα των πρωτεύουσών των Περιφερειών. Σε μεμονωμένες όμως περιπτώσεις επιλέγονται λειτουργικές περιοχές με πληθυσμό άνω των 70.000 κατοίκων. Παράλληλα, υπάρχει αναγκαιότητα παρεμβάσεων και σε πρωτεύουσες Περιφερειακών Ενοτήτων. (Δήμος Βόλου, 2017)

Πιο συγκεκριμένα, από τις αστικές περιοχές που ορίζονται από τα όρια Δημοτικής Ενότητας ή τα όρια του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου ή του Ρυθμιστικού Σχεδίου και ο πληθυσμός τους ξεπερνά τους 10.000 κατοίκους και αντιμετωπίζουν έντονες οικονομικές, κοινωνικές, περιβαλλοντικές, κλιματικής αλλαγής, δημογραφικές και λειτουργικής οργάνωσης προκλήσεις, προκρίνονται οι παρακάτω κατηγορίες περιοχών:

Περιοχές με εφαρμογή Ρυθμιστικού Σχεδίου, Περιοχές προσδιοριζόμενες ως περιοχές παρεμβάσεων αστικής ανασυγκρότησης στα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, ή και στα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια, Περιοχές εφαρμογής Σχεδίων Ολοκληρωμένης Αστικής Παρέμβασης ή ισοδύναμων σχεδίων στρατηγικού σχεδιασμού, κατά την κείμενη ελληνική νομοθεσία.

- Ζώνες αποβιομηχάνισης, περιοχές που περισσότερο δοκιμάζονται από την οικονομική κρίση με συνακόλουθα φαινόμενα αστικής φτώχειας, υψηλών ποσοστών ανεργίας και κοινωνικού αποκλεισμού ή περιοχές αλλαγών χρήσεων γης και αυθαίρετης δόμησης.
- Αστικά κέντρα με λειτουργική περιοχή με πληθυσμό άνω των 70.000 κατοίκων. (Υπουργείο Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας & Τουρισμού, 2015)

«Τα Κριτήρια που χαρακτηρίζουν τις χωρικές στρατηγικές είναι τα εξής :

- Περιοχές με ιδιαίτερα οξυμένα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα στα οποία έχει συμβάλλει η οικονομική κρίση.
- Περιοχές αυξημένης ανεργίας, χαμηλού εισοδήματος των κατοίκων, αστικής φτώχειας.
- Περιοχές υποβαθμισμένου φυσικού και δομημένου περιβάλλον, αλλαγών χρήσεων γης, αστικής διάχυσης.
- Περιοχές αστικής ή βιομηχανικής ρύπανσης, προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή.
- Περιοχές περιβαλλοντικής υποβάθμισης, έλλειψης ή υποβάθμισης πρασίνου και ελεύθερων χώρων για τους πολίτες (κοινόχρηστοι και κοινωφελείς).
- Περιοχές που παρατηρούνται ελλείψεις βασικών υποδομών καθώς και υποδομών/ υπηρεσιών που διευκολύνουν την κινητικότητα και την ένταξη στις λειτουργίες της περιοχής των ατόμων με ειδικές ανάγκες.
- Περιοχές αποβιομηχάνισης, εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών/ βιοτεχνικών ζωνών στο κέντρο ή τις παρυφές των πόλεων, εξαφάνισης παραγωγικών τομέων και δραστηριοτήτων ή που φιλοξενούν φθίνουσες οικονομικές δραστηριότητες.
- Περιοχές που παρατηρούνται ελλείψεις κοινωνικών υποδομών καθώς και δομών/ υπηρεσιών, περιοχές συγκέντρωσης μειονεκτικών κοινωνικών ομάδων και φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού.
- Περιοχές ιδιαίτερου πολιτισμικού χαρακτήρα.
- Περιοχές που χαρακτηρίζονται από προβλήματα οργανικής σύνδεσης, προσβασιμότητας και εξυπηρέτησης των παραγωγικών δραστηριοτήτων και του τοπικού πληθυσμού, του περιαστικού ή ευρύτερου αγροτικού χώρου.
- Αστικές περιοχές που συμμετείχαν ή συμμετέχουν στα ευρωπαϊκά προγράμματα αστικής ανάπτυξης RFSC και URBACT.»

Ο κανονισμός του ΕΤΠΑ, στο άρθρο 7 προβλέπει ότι τουλάχιστον το 5% των πόρων του ΕΤΠΑ που χορηγούνται σε εθνικό επίπεδο, κατανέμονται σε ολοκληρωμένες δράσεις Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ). (Υπουργείο Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας & Τουρισμού, 2015)

8.1. Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης Δήμων Βόλου και Λάρισας

Η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης της Περιφέρειας Θεσσαλίας, στις 19/08/2016 εξέδωσε την υπ' αριθμ. πρωτ. 3175 (ΑΔΑ : ΨΑΠ8ΛΡ-3ΞΥ) Πρόσκληση για την υποβολή προτάσεων Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ), στο πλαίσιο του ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020, που αφορούσε τους Δήμους Βόλου και Λάρισας. Με βάση την πρόσκληση, οι Δήμοι αυτοί κλήθηκαν να σχεδιάσουν και να υποβάλουν μια Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) για μία ορισμένη Περιοχή Παρέμβασης (ΠΠ) εντός ορίων του οικισμού των δύο εδρών των Δήμων, έως τις 30/09/2016.

Οι πόροι του ΠΕΠ Θεσσαλίας που διατέθηκαν για τη ΣΒΒΑ των δύο Δήμων, ανήλθαν στο ποσό των 25.975.000 €. Από αυτό το ποσό, τα 19.875.000 € συγχρηματοδοτήθηκαν από το ΕΤΠΑ και τα 6.100.000 € από το ΕΚΤ, όπως περιγράφονται πιο αναλυτικά στον παρακάτω πίνακα :

Πίνακας 8-1. Πίνακας κατανομής πόρων του ΒΑΑ, ανά ΑΠ του ΠΕΠ Θεσσαλίας (Δήμος Λαρισαίων, 2016)

Κατανομή Διαθέσιμων Πόρων ανά Άξονα του Π.Ε.Π. Θεσσαλίας
Άξονας 2α : Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού – ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση (ΕΚΤ) 6.100.000
Άξονας 2β : Υποδομές στήριξης και ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού (ΕΤΠΑ) 4.375.000
Άξονας 3 : Προστασία του περιβάλλοντος – Μετάβαση σε μια οικονομία φιλική στο περιβάλλον (ΕΤΠΑ) 15.500.000
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ 25.975.000 €

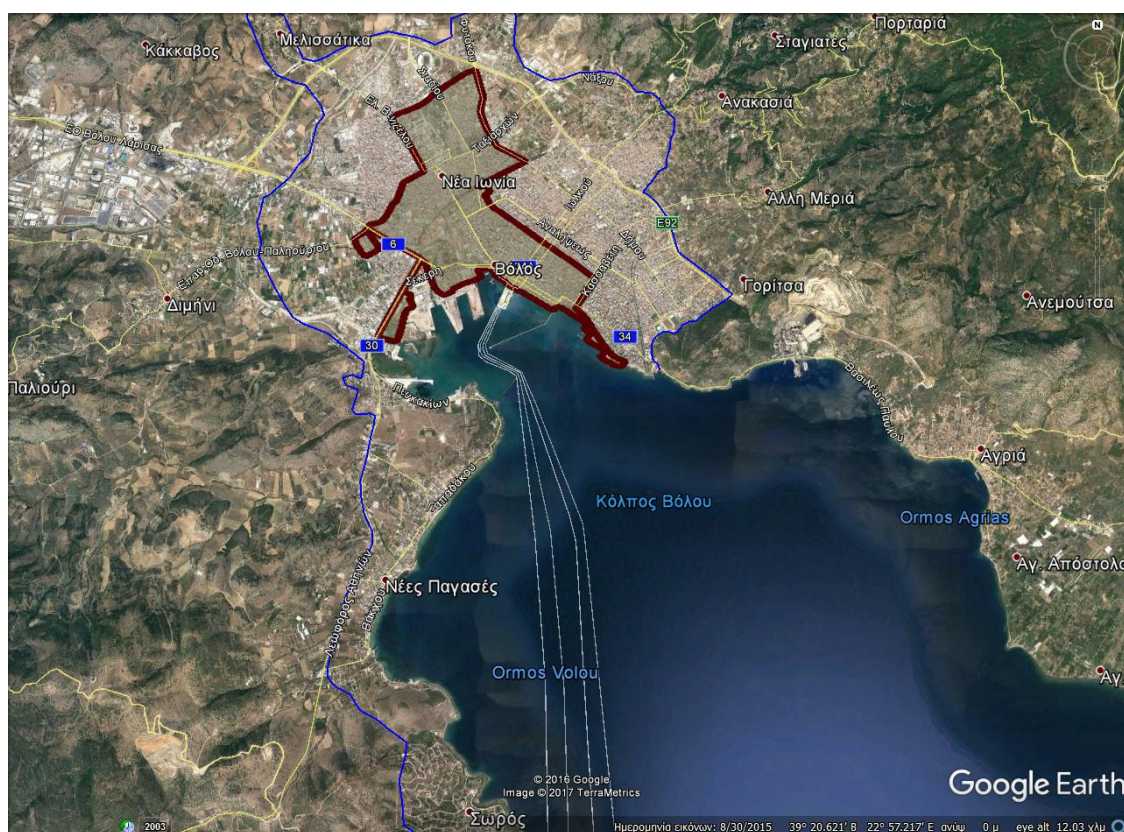
Στα ποσά αυτά υπήρχε η δυνατότητα προσθήκης πόρων του ΠΕΠ που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ και αφορούν στον Άξονα Προτεραιότητας 1, Θεματικό Στόχο 3 και πιο συγκεκριμένα σε Ιδιωτικές Επενδύσεις, εφόσον αφορούν σε δράσεις που είναι αναγκαίες για την υλοποίηση των Στρατηγικών ΒΑΑ. Επίσης, υπήρξε η δυνατότητα και εφόσον αποδεδειγμένα προέκυπτε ανάγκη από την Στρατηγική, να γίνει χρήση των πόρων της Επενδυτικής Προτεραιότητας 7.β, του Άξονα Προτεραιότητας 4, του ΠΕΠ. (Περιφέρεια Θεσσαλίας (VI), 2016)

Οι ΣΒΑΑ έπρεπε να βασίζονται σε πραγματικές αναπτυξιακές ανάγκες και δυνατότητες των περιοχών παρέμβασης και να εναρμονίζονται με τις 5 προκλήσεις του άρθρου 7 του Κανονισμού (Ε.Ε.) 1301/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17^{ης} Δεκεμβρίου 2013.

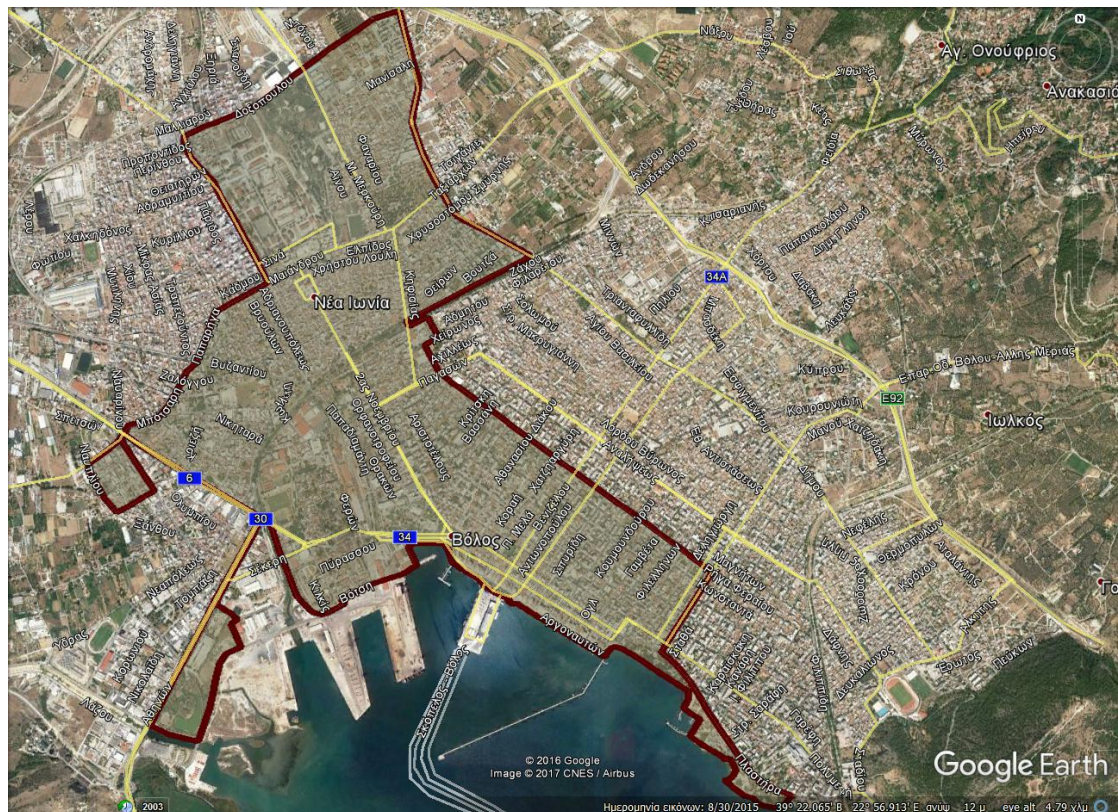
8.1.1. Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης Δήμου Βόλου

Ο Δήμος Βόλου, έχοντας υπόψη τη με αρ. πρωτ. 3175/19-8-2016 Πρόσκληση, της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Ε.Π. Περιφέρειας Θεσσαλίας για την υποβολή προτάσεων Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Θεσσαλίας 2014-2020, το Σεπτέμβριο του 2017, συνέταξε και υπέβαλλε πρόταση Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (BAA) με τίτλο «Επιχειρησιακός Σχεδιασμός του Δήμου Βόλου για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (BAA) στο πλαίσιο των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) του ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ 2014-2020» για την Περιοχή Παρέμβασης αστική περιοχή Βόλου και Νέας Ιωνίας του Δήμου Βόλου

Σύμφωνα με τη Στρατηγική BAA του Δήμου Βόλου, ως **Περιοχή Παρέμβασης (ΠΠ)**, επιλέχθηκε το κεντρικό τμήμα της Αστικής Περιοχής της πόλης του Βόλου, η οποία απαρτίζεται από τις Δημοτικές Ενότητες Βόλου και Νέας Ιωνίας. Σύμφωνα με το θεσμοθετημένο χωροταξικό σχεδιασμό της Περιφέρειας, το οικιστικό συγκρότημα του Βόλου και της Ν. Ιωνίας, χαρακτηρίζεται ως κέντρο 2ου επιπέδου και αποτελεί την κύρια αστική περιοχή της πόλης. (Δήμος Βόλου, 2017)

Χάρτης 8-1. Η αστική περιοχή της πόλης του Βόλου και η Περιοχή Παρέμβασης (Πηγή : Δήμος Βόλου, 2017)

Χάρτης 8-2. Η αστική περιοχή της πόλης του Βόλου και η Περιοχή Παρέμβασης (Πηγή : Δήμος Βόλου, 2017)

Πιο αναλυτικά, η περιοχή παρέμβασης εκτείνεται από τη δυτική είσοδο της πόλης και περιλαμβάνει ένα τμήμα της περιοχής Νεάπολης, ένα τμήμα της περιοχής των Αγίων Αναργύρων, την περιοχή των Παλαιών, εκτείνεται βόρεια προς το κέντρο της Νέας Ιωνίας, της περιοχής των προσφυγικών, φτάνει μέχρι τις αθλητικές εγκαταστάσεις της οδού Δοξοπούλου, με το πολιτιστικό άλσος και ως την όχθη του Κραυσίδωνα. Ακόμη περιλαμβάνει την περιοχή μεταξύ του σιδηροδρομικού σταθμού – πλατείας Ρήγα Φεραίου και το κέντρο του Βόλου, έως την οδό Κασσαβέτη και από την οδό Ρήγα Φεραίου, μέχρι το παραλιακό μέτωπο. Επίσης το παραλιακό μέτωπο μέχρι τον Άναυρο, καθώς και τμήμα του Πεδίου του Άρεως.

Ο Δήμος Βόλου, λαμβάνοντας υπόψη του τη δυσχερή οικονομική κατάσταση στην οποία βρίσκεται η χώρα, διατυπώνει το **‘Όραμά** του για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη της Περιοχής Παρέμβασης, ως εξής :

«Αναζωογόνηση του αστικού κέντρου με την αξιοποίηση των χωρικών και λειτουργικών του συγκριτικών πλεονεκτημάτων και κύριο στόχο τη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη»

Το όραμα αυτό, στηρίζεται στη γενικότερη αναπτυξιακή στρατηγική του δήμου για τα επόμενα χρόνια, και προκύπτει από την ανάλυση των χαρακτηριστικών της περιοχής, τη διάγνωση των υπαρχόντων προβλημάτων και τον εντοπισμό των κρίσιμων ζητημάτων.

Πιο συγκεκριμένα, το όραμα του δήμου υλοποιείται μέσω δύο **Στρατηγικών Στόχων**, σε δύο τομείς. Στον τομέα του Περιβάλλοντος και τον Κοινωνικό-Οικονομικό τομέα:

Στρατηγικός Στόχος 1: “Αναβάθμιση της ποιότητας του αστικού περιβάλλοντος και διατήρηση και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς”.

Βάσει του στόχου αυτού, επιτυγχάνεται η ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης, της λειτουργικότητας και ελκυστικότητας της ΠΠ, έχοντας ως αποτέλεσμα την αντιστροφή της οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής υποβάθμισης στο:

- **Ιστορικό – πολιτιστικό περιβάλλον:** με την αποκατάσταση της ιστορικής ταυτότητας της περιοχής και την αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς
- **Αστικό αδόμητο και δομημένο περιβάλλον:** με την αναβάθμιση των ελεύθερων χώρων και των χώρων κυκλοφορίας και τη μείωση των εκπομπών αερίων ρύπων

Στρατηγικός Στόχος 2: “Κοινωνική Ενδυνάμωση και ενίσχυση τις βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης”

Βάσει του στόχου αυτού επιτυγχάνεται η προαγωγή της κοινωνικής συνοχής και της κοινωνικής ενσωμάτωσης, ιδιαίτερα των ατόμων που πλήττονται από τη φτώχεια, βελτιώνεται η προσβασιμότητα στην απασχόληση και υποστηρίζεται η επιχειρηματικότητα για την άμεση αντιμετώπιση των κοινωνικών συνεπειών της οικονομικής κρίσης.

Για τη διαμόρφωση της στρατηγικής και την επίτευξη του οράματος λήφθηκαν υπόψη οι κατευθύνσεις των εγκεκριμένων στρατηγικών σχεδίων χωρικού και αναπτυξιακού σχεδιασμού, σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, όπως επίσης και το Επιχειρησιακό Σχέδιο του Δήμου Βόλου, που αποτελεί βασικό εργαλείο προγραμματισμού, δράσεων τοπικής και εσωτερικής ανάπτυξης και διατυπώνει το αναπτυξιακό όραμα για την προγραμματική περίοδο 2015-2019, για την οποία συντάχθηκε. (Δήμος Βόλου, 2017)

Με τη Στρατηγική ΒΑΑ, καλύφθηκε το τρίπτυχο «αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος – κοινωνική συνοχή – οικονομική ανάπτυξη», με βάση τα πιο κρίσιμα ζητήματα που εντοπίστηκαν στην Περιοχή Παρέμβασης, τις ανάγκες αλλά και τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα.

Οι δύο στόχοι της Στρατηγικής (ΣΣ) για τη βιώσιμη ανάπτυξη της Περιοχής Παρέμβασης του Δήμου, εξειδικεύονται ως εξής:

ΣΣ 1: «Αναβάθμιση της ποιότητας του αστικού περιβάλλοντος και διατήρηση και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς’

Ειδικόί Στόχοι:

- Αναβάθμιση των κοινοχρήστων χώρων
- Προώθηση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας
- Βελτίωση της κυκλοφορίας
- Περιορισμός της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και της ηχορύπανσης

- Βελτίωση των συνθηκών της θερμικής άνεσης
- Βελτίωση της προσπελασιμότητας του κέντρου
- Προστασία και αξιοποίηση της πολιτιστικής υποδομής

ΣΣ 2: «Κοινωνική Ενδυνάμωση και ενίσχυση της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης»

Ειδικοί Στόχοι:

- Δημιουργία κατάλληλων υποδομών για δράσεις κοινωνικής υποστήριξης
- Αναβάθμιση και διεύρυνση των παρεχόμενων κοινωνικών υπηρεσιών
- Κοινωνική ενσωμάτωση των ευπαθών ομάδων μέσω δράσεων πολιτιστικού χαρακτήρα
- Υποστήριξη της προσβασιμότητας των ατόμων που πλήττονται από τη φτώχεια και ευπαθών ομάδων σε υποστηρικτικές υπηρεσίες
- Βελτίωση της απασχολησιμότητας των ανέργων και των ευπαθών ομάδων
- Προώθηση της απασχόλησης και της επιχειρηματικότητας
- Στήριξη της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας
- Υποστήριξη της νεοφυούς επιχειρηματικότητας

(Δήμος Βόλου, 2017)

Η Στρατηγική ΒΑΑ φιλοδοξεί να καλύψει τις ανάγκες που έχουν διαπιστωθεί στην περιοχή παρέμβασης, μέσω της ανάπτυξης μιας δέσμης υποστηρικτικών δράσεων, που εντάσσονται στις παρακάτω κατηγορίες και υλοποιούν τους στρατηγικούς της στόχους:

- Δράσεις μετριασμού των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής
- Δράσεις βελτίωσης της κινητικότητας και αναβάθμισης του αστικού Περιβάλλοντος
- Δράσεις δημιουργίας και αναβάθμισης κοινωνικών υποδομών
- Δράσεις βελτίωσης υποδομών και ενεργειών του ΟΤΑ για την υποστήριξη της προσβασιμότητας ατόμων που πλήττονται από φτώχεια
- Δράσεις υποστήριξης και ενδυνάμωσης ευπαθών πληθυσμιακών ομάδων στην περιοχή παρέμβασης
- Δράσεις προώθησης της Απασχόλησης, της επιχειρηματικότητας ΜΜΕ και της Κοινωνικής Οικονομίας
- Δράσεις στήριξης για την ίδρυση νέων επιχειρήσεων και αναβάθμιση Υφιστάμενων

Η Στρατηγική Β.Α.Α. του Δήμου Βόλου, άμεσα συσχετισμένη με το ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020, αναλύεται στον παρακάτω πίνακα. Ο συνολικός προϋπολογισμός των έργων του ΒΑΑ, ανέρχεται στο ποσό των 15.130.000 €. Από αυτά τα 12.445.000 € προέρχονται από το Ταμείο ΕΤΠΑ Θεσσαλίας, ενώ το ποσό των 2.685.000 € προέρχεται από το Ταμείο ΕΚΤ Θεσσαλίας.

Δήμου και στη συνέχεια υποβλήθηκε στην Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος της Περιφέρειας Θεσσαλίας προς έγκριση.

Η Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης του Δήμου Βόλου εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. 536/13-09-2017 (ΑΔΑ :ΩΓ0Ω96-ΥΑ7) απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου και στη συνέχεια υποβλήθηκε στην Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος της Περιφέρειας Θεσσαλίας προς έγκριση. Από την Περιφέρεια Θεσσαλίας, εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. πρωτ. 3018/09-10-2017 (ΑΔΑ : 6ΞΖ87ΛΡ-6ΛΤ) απόφαση του Περιφερειάρχη.

Πίνακας 8-2. Έργα και δράσεις της Στρατηγικής ΒΑΑ του Δήμου Βόλου (Πηγή : Δήμος Βόλου, 2017)

ΣΧΕΔΙΟ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΒΑΑ- ΔΗΜΟΥ ΒΟΛΟΥ						
Ειδικός Στόχος	Επενδ. Πρωτ.	Δράση / Πράξη	Π/Υ Δ.Δ.	Χρηματοδότηση		Στάδιο χρηματοδότησης
				Πρόγραμμα	Πηγή	
ΥΠΟΣΥΝΟΛΟ ΕΤΠΑ -ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΒΑΑ - ΔΗΜΟΥ ΒΟΛΟΥ						
3.2.1	4€	(1.1)Επέκταση δικτύου πεζοδρομίων και δρόμων ήπιας κυκλοφορίας στον κεντρικό αστικό ιστό	1.085.000,00 €	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΤΠΑ	ΥΠΟΒΟΛΗ
3.8.1	6€	(2.1) Επισκευή – ενίσχυση φέροντα οργανισμού και ανακαίνιση του Δημοτικού Θεάτρου	5.000.000,00 €	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΤΠΑ	ΥΠΟΒΟΛΗ
		(2.2) Ανάπλαση περιοχής του Παλαιού Λιμεναρχείου στα «Παλαιά» του Βόλου	658.000,00 €	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΤΠΑ	ΥΠΟΒΟΛΗ
		(2.3) Διαμόρφωση δημοτικού χώρου στη συμβολή των οδών Μαιάνδρου και Καισαρείας	108.000,00 €	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΤΠΑ	ΥΠΟΒΟΛΗ
		(2.4) Δημιουργία σύγχρονου χώρου στάθμευσης επί της οδού Γ. Αβέρωφ (πρώην κινηματογράφος «Νίκη»)	131.000,00 €	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΤΠΑ	ΥΠΟΒΟΛΗ
		(2.5) Διαμόρφωση πλατείας Πανεπιστημίου	700.000,00 €	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΤΠΑ	ΥΠΟΒΟΛΗ
		(2.6) Παρέμβαση στην οδό Μαιάνδρου με δημιουργία θέσεων πάρκινγκ και διαπλάτυνση του πεζοδρομίου	311.000,00 €	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΤΠΑ	ΥΠΟΒΟΛΗ
		(2.7) Επέκταση δικτύου ποδηλατοδρόμων στον αστικό ιστό Βόλου – Νέας Ιωνίας	1.520.000,00 €	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΤΠΑ	ΥΠΟΒΟΛΗ
		(2.8) Προμήθεια και εγκατάσταση συστήματος αυτόματης διάθεσης ποδηλάτων	252.000,00 €	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΤΠΑ	ΥΠΟΒΟΛΗ
		(3.1) Παρεμβάσεις στις εξωτερικές όψεις και στον περιβάλλοντα χώρο κτιρίου για τη λειτουργία Κέντρου Κοινότητας	400.000,00 €	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΤΠΑ	ΥΠΟΒΟΛΗ
(3.2) Βελτίωση υποδομής γραφείου διευκόλυνσης, ενδυνάμωσης και τεκμηρίωσης της απασχόλησης (Job Center)	200.000,00 €	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΤΠΑ	ΥΠΟΒΟΛΗ		

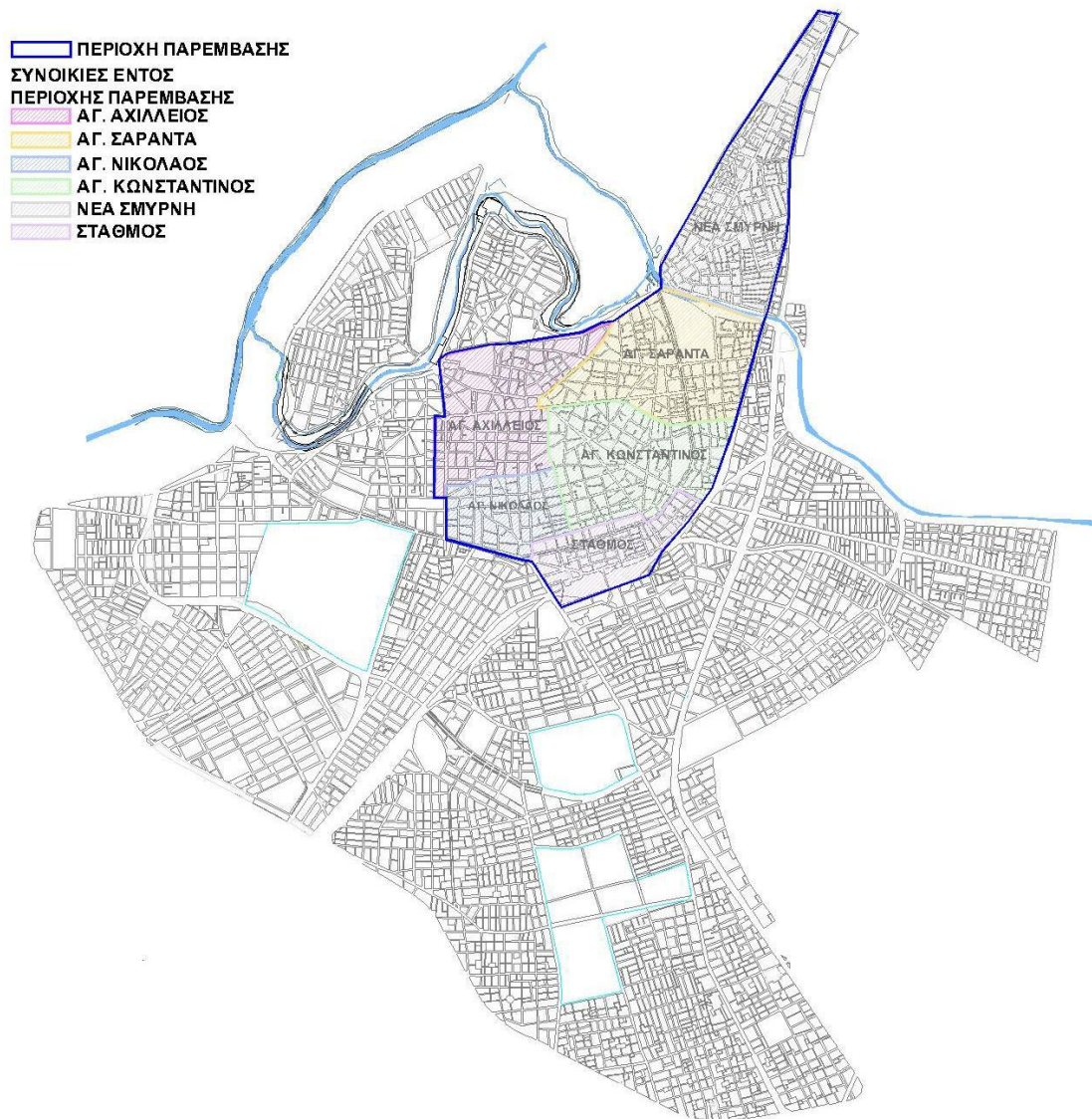
2β2.1	9β	(3.3) Εκσυγχρονισμός εξοπλισμού Κοινωνικών Δομών και Δομών Απασχόλησης του Δήμου Βόλου στην περιοχή παρέμβασης	430.000,00 €	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΤΠΑ	ΥΠΟΒΟΛΗ
		(3.4) Ενιαιοποίηση Συστημάτων Κοινωνικής Υποστήριξης και Βελτίωση της προσβασιμότητας στο πολεοδομικό συγκρότημα του Βόλου	150.000,00 €	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΤΠΑ	ΥΠΟΒΟΛΗ
1.4.1, 1.5.1, 1.6.1	3α, 3c, 3d	(7) Δράσεις ενίσχυσης επιχειρήσεων στο πλαίσιο του Θεματικού Στόχου 3 για την περιοχή παρέμβασης της ΒΑΑ	1.500.000,00 €	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΤΠΑ	ΥΠΟΒΟΛΗ
ΥΠΟΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤ -ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΒΑΑ - ΔΗΜΟΥ ΒΟΛΟΥ						
2α4.1	9ii	(4.1) Αλλαγή λειτουργίας Κοινωνικού Κέντρου Αγίων Αναργύρων σε υπηρεσία one stop shop σε θύλακα φτώχειας (Νεάπολη)	225.000,00 €	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΚΤ	ΥΠΟΒΟΛΗ
		(4.2) Δημιουργία Κοινωνικού Hotspot σε θύλακα Φτώχειας (Ξηρόκαμπος)	169.000,00 €	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΚΤ	ΥΠΟΒΟΛΗ
		(4.3) Λειτουργία Ξενώνα Αστέγων Βόλου	300.000,00 €	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΚΤ	ΥΠΟΒΟΛΗ
2α3.1	9i	(5.1) Συμβουλευτική-Ενδυνάμωση (ΣΥΥ) ανέργων ευπαθών Ομάδων στην Περιοχή παρέμβασης.	250.000,00 €	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΚΤ	ΥΠΟΒΟΛΗ
		(5.2) Κατάρτιση ανέργων ευπαθών ομάδων στην ατομική επιχειρηματικότητα	110.000,00 €	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΚΤ	ΥΠΟΒΟΛΗ

2α3.1	9i	(5.3) Κατάρτιση ανέργων ευπαθών ομάδων στην κοινωνική επιχειρηματικότητα	150.000,00 €	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΚΤ	ΥΠΟΒΟΛΗ
		(6.1) Γραφείο Διευκόλυνσης, ενδυνάμωσης και τεκμηρίωσης της απασχόλησης στην περιοχή παρέμβασης (Job Center)	498.000,00 €	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΚΤ	ΥΠΟΒΟΛΗ
		(6.2) Γραφείο Πληροφόρησης για το επιχειρείν στην περιοχή παρέμβασης	306.000,00 €	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΚΤ	ΥΠΟΒΟΛΗ
2α1.1	8iii	(6.3) Δημιουργία startups στην κατεύθυνση του Πολιτισμού & Τουρισμού στην περιοχή παρέμβασης	200.000,00 €	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΚΤ	ΥΠΟΒΟΛΗ
2α4.1	9ii	(6.4) Συμβουλευτική συνεταιριστικής επιχειρηματικότητας Γυναικών Ρομά	60.000,00 €	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΚΤ	ΥΠΟΒΟΛΗ
2α2.1	8v	(6.5) Κατάρτιση σε συστήματα ποιότητας ΜΜΕ και καινοτομίας	170.000,00 €	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΚΤ	ΥΠΟΒΟΛΗ
2α7.1	9v	(6.6) Δημιουργία ΚοινΣΕΠ με κατεύθυνση τον Πολιτισμό στην περιοχή παρέμβασης	125.000,00 €	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΚΤ	ΥΠΟΒΟΛΗ
		(6.7) Υποστήριξη Δημιουργίας ΚοινΣΕΠ με κατεύθυνση τον Πολιτισμό και το Κοινωνικό Θέατρο	122.000,00 €	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΚΤ	ΥΠΟΒΟΛΗ
Υποσύνολο ΕΤΠΑ ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ			12.445.000,00 €			
Υποσύνολο ΕΚΤ ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ			2.685.000,00 €			
Σύνολο ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ			15.130.000,00 €			
Σύνολο λοιπών πηγών/προγραμμάτων						
Γενικό Σύνολο Στρατηγικής ΒΑΑ			15.130.000,00 €			

8.1.2. Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης Δήμου Λαρισαίων

Σύμφωνα με τη Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης του Δήμου Λαρισαίων, στόχος της είναι η περιοχή παρέμβασης που επιλέχθηκε, να αποτελέσει έναν δυναμικό, ελκυστικό τόπο διαβίωσης και δημιουργίας με σύγχρονες υποδομές πολιτισμού, με ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, τήρηση των αρχών της βιώσιμης αστικής κινητικότητας, αναβίωση της οικονομικής δραστηριότητας με έμφαση σε νέες σύγχρονες υπηρεσίες στους τομείς του πολιτισμού και του τουρισμού, ενσωμάτωση των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων και ΑμΕΑ. Εν τέλει, εξασφάλιση υψηλού επιπέδου ποιότητας ζωής με εστίαση στην προστασία του περιβάλλοντος, στην ανάπτυξη του πολιτιστικού γίνεσθαι και στην ενίσχυση της κοινωνικής προστασίας και του αισθήματος της αλληλεγγύης των πολιτών. Σύμφωνα με όσα αναφέρονται στις σχετικές ευρωπαϊκές οδηγίες και στις ερμηνευτικές εγκυκλίους για τις περιοχές ΟΧΕ/ΒΑΑ, επιλέγεται Περιοχή Παρέμβασης, ώστε να υπάρξει επαρκής εστίαση των παρεμβάσεων, και να ενισχυθούν τα αποτελέσματα των ΟΧΕ/ΒΑΑ. (Δήμος Λαρισαίων, 2016)

Ο πολιτισμός και ο τουρισμός, είναι δύο πολύ σημαντικοί τομείς που μπορούν να ενισχύσουν οικονομικά την **περιοχή παρέμβασης**, η οποία περικλείει το διοικητικό και οικονομικό κέντρο της πόλης, που συνιστά σημαντικό αστικό κέντρο με ευρύτερη οικονομική ακτινοβολία και πολιτιστική παρουσία η οποία εκφράζεται μέσα από την πληθώρα ενεργών πολιτιστικών δομών που διαθέτει η πόλη της Λάρισας. Γενικότερα η πολιτιστική ζωή της Λάρισας προάγει τις καλές τέχνες σε όλους τους τομείς, όπως ζωγραφική, μουσική, θέατρο, κ.λ.π.. Διαπιστώνεται δε, ότι υπάρχει μια παράδοση χρόνων με πολιτιστικά δρώμενα από τον προηγούμενο αιώνα, τα οποία συνεχώς ανανεώνονται. Για το λόγο αυτό θεωρείται πολύ σημαντικό, να αναπτυχθούν πρωτοβουλίες και καινοτομίες που θα αποτελούν σημείο αναφοράς στο πολιτιστικό της προϊόν της πόλης. (Δήμος Λαρισαίων (I), 2017)

Χάρτης 8-3. Περιοχή παρέμβασης στην πόλη της Λάρισας, του Δήμου Λάρισας (Πηγή : Δήμος Λαρισαίων (II), 2017)

Στους στόχους της χωρικής στρατηγικής που θα αναπτυχθεί για την πόλη, περιλαμβάνονται η βελτίωση της οικονομικής κατάστασης και απασχόλησης, η με κοινωνικούς όρους βελτίωση της καθημερινής ζωής των πολιτών και η διατήρηση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος με βάση την αειφόρο προσέγγιση της αναπτυξιακής διαδικασίας, με τρόπο συνεκτικό και ολοκληρωμένο. Μέσω της Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης ο Δήμος στοχεύει να αξιοποιήσει πόρους τόσο από το ΠΕΠ Θεσσαλίας όσο και από το Ε.Π.Υ.ΜΕ.ΠΕΡ.Α.Α. (Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη), το ΕΠΑΝΕΚ (Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία), κ.α.

Το **όραμα** του Δήμου στο πλαίσιο εκπόνησης της Στρατηγικής ΒΑΑ, διατυπώνεται ως εξής «*Η περιοχή παρέμβασης του Σχεδίου Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΣΒΑΑ) της Λάρισας, να αποτελέσει έναν δυναμικό, ελκυστικό τόπο διαβίωσης και δημιουργίας με σύγχρονες υποδομές πολιτισμού, με ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, τήρηση των αρχών της βιώσιμης αστικής κινητικότητας, αναβίωση της οικονομικής δραστηριότητας με*

έμφαση σε νέες σύγχρονες υπηρεσίες στους τομείς του πολιτισμού και του τουρισμού, ενσωμάτωση των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων και ΑμΕΑ. Εν τέλει, εξασφάλιση υψηλού επιπέδου ποιότητας ζωής με εστίαση στην προστασία του περιβάλλοντος, στην ανάπτυξη του πολιτιστικού γίνεσθαι και στην ενίσχυση της κοινωνικής προστασίας και του αισθήματος της αλληλεγγύης των πολιτών» (Δήμος Λαρισαίων, 2016)

Ο **κύριος στόχος** του Δήμου Λαρισαίων με την εφαρμογή του ΒΑΑ, είναι να χαράξει νέες σύγχρονες κατευθύνσεις στο σχεδιασμό της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης της περιοχής στην οποία γίνεται η παρέμβαση και να επαναπροσδιορίσει τη κεντρική περιοχή του αστικού κέντρου, ως πόλη :

- Με αναβαθμισμένη την εικόνα του αστικού της περιβάλλοντος, με έμφαση στη βιώσιμη αστική κινητικότητα
- Με σεβασμό της ιστορίας και του πολιτισμού της, καθώς και των καλλιτεχνικών και δημιουργικών φορέων της πόλης
- Με σεβασμό στα δικαιώματα των κατοίκων και των επισκεπτών της
- Με κοινωνική συνοχή και ευκαιρίες ένταξης στην κοινωνική και οικονομική ζωή της πόλης των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού
- Με δυνατότητες ενθάρρυνσης της ανάπτυξης και επιχειρηματικότητας, της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας στην δημιουργική και πολιτιστική βιομηχανία, στην καλλιτεχνική δημιουργία και στην κοινωνική επιχειρηματικότητα

Το ΒΑΑ έχει ως βασικούς **επιχειρησιακούς στόχους** :

- την αναβάθμιση της ταυτότητας και της εικόνας της περιοχής παρέμβασης, την ανάδειξη της πολιτιστικής δημιουργίας σε συνεργασία με τους φορείς του πολιτισμού και την ενθάρρυνση της καλλιτεχνικής δημιουργίας
- τη βιώσιμη κινητικότητα της περιοχής παρέμβασης, βελτιώνοντας την προσβασιμότητα και παράλληλα την εικόνα της πόλης
- τη βελτίωση των συγκοινωνιακών – κυκλοφοριακών συνθηκών της περιοχής παρέμβασης και της προσβασιμότητας όλων των χρηστών, με δρόμους ήπιας κυκλοφορίας, ποδηλατοδρόμους και πεζοδρόμους.
- την ανάκτηση και τη στήριξη της κοινωνικής συνοχής, της κοινωνικής δικαιοσύνης και αλληλεγγύης, δηλαδή τη βελτίωση της παροχής υπηρεσιών κοινωνικής υποστήριξης σε ευπαθείς πληθυσμιακές ομάδες.
- την προαγωγή δράσεων κοινωνικής οικονομίας σε τομείς που συνδέονται με το όραμα βιώσιμης αστικής ανάπτυξης

Οι **ειδικοί στόχοι** του Σχεδίου Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης Λάρισας, συνδέονται με τις ανάγκες της Περιοχής Παρέμβασης και τις αναπτυξιακές της δυνατότητες, όπως αυτές προκύπτουν από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης και είναι οι εξής :

Ειδικός Στόχος 1 «Ολοκληρωμένες Κυκλοφοριακές Παρεμβάσεις και Βελτίωση Προσβασιμότητας

Ειδικός Στόχος 2 «Ολοκλήρωση Πολιτιστικών Υποδομών και Τόνωση της Πολιτιστικής και Τουριστικής Δραστηριότητας»

Ειδικός Στόχος 3 «Αντιμετώπιση της Φτώχειας και των Διακρίσεων – Ένταξη Ευάλωτων Κοινωνικών Ομάδων - Αναβάθμιση Κοινωνικών Υποδομών»

Ειδικός Στόχος 4 «Δράσεις για Δημιουργία Νέων Θέσεων Εργασίας – Βιώσιμη Επιχειρηματικότητα»

Η Στρατηγική Β.Α.Α. του Δήμου Λαρισαίων, συσχετισμένη με το ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020, αναλύεται στον παρακάτω πίνακα. Το συνολικό κόστος των έργων του ΒΑΑ, ανέρχεται στο ποσό των 15.009.449 €. Από αυτά τα 13.448.000 € προέρχονται από το Ταμείο ΕΤΠΑ, ενώ το ποσό των 1.561.429 € προέρχεται από το Ταμείο ΕΚΤ. (Δήμος Λαρισαίων (Ι), 2017)

:

Πίνακας 8-3. Έργα και δράσεις Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης Δήμου Λαρισαίων (Πηγή : Δήμος Λαρισαίων (II), 2017)

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΗ ΛΑΡΙΣΑ, «Η ΠΟΛΗ ΣΤΟ ΠΡΟΣΚΗΝΙΟ» ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ 2014-2020				ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ :		15.009.429
				Μερικό σύνολο (Ταμείο ΕΤΠΑ):		13.448.000
				Μερικό σύνολο (Ταμείο ΕΚΤ):		1.561.429
A/A	ΠΡΑΞΕΙΣ ΔΗΜΟΥ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ	ΤΑΜΕΙΟ	ΑΞΟΝΑΣ	ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
1	Ολοκλήρωση Προσκήνιου Πολιτισμού	ΕΤΠΑ	3	6	6ε	5.000.000
2	Δημιουργία σημείου πολιτιστικής διασύνδεσης – Γενί Τζαμί	ΕΤΠΑ	3	6	6ε	300.000
3	Δημιουργία εκτεταμένου δικτύου πεζοδρόμων και ποδηλατικών διαδρομών	ΕΤΠΑ	3	6	6ε	1.700.000
4	Σύστημα διαχείρισης πεζοδρόμων	ΕΤΠΑ	3	6	6ε	450.000
5	Ανάπλαση περιοχής τάφρου I1 και πεζογέφυρα Νέας Σμύρνης	ΕΤΠΑ	3	6	6ε	700.000
6	Δρόμοι Ήπιας Κυκλοφορίας	ΕΤΠΑ	3	6	4ε	3.300.000
7	Μετατροπή παιδικών χαρών για λειτουργία και για παιδιά ΑΜΕΑ	ΕΤΠΑ	2β	9	9α	50.000
8	Μελέτη Προσβασιμότητας	ΕΤΠΑ	2β	9	9α	40.000
9	Έργα βελτίωσης προσβασιμότητας δημοτικών κτηρίων και κοινοχρήστων χώρων	ΕΤΠΑ	2β	9	9α	500.000
10	Εξοπλισμός ΚΔΑΠ ΑμεΑ στη Ν. Σμύρνη	ΕΤΠΑ	2β	9	9α	40.000
11	Αναβάθμιση και εξοπλισμός δομής φιλοξενίας Αστέγων	ΕΤΠΑ	2β	9	9α	200.000
12	Κέντρο Ανοιχτής Υποστήριξης για παιδιά με σύνδρομο DOWN	ΕΤΠΑ	2β	9	9α	168.000
13	Δράσεις ενίσχυσης επιχειρήσεων στο πλαίσιο του Θεματικού Στόχου 3 για την περιοχή παρέμβασης της Β.Α.Α.	ΕΤΠΑ	1	3	3α, 3γ, 3δ	1.000.000
14	Ενίσχυση της Κοινωνικής Οικονομίας εντός της Περιοχής Παρέμβασης του ΣΒΑΑ Λάρισας	ΕΚΤ	2α	9	9ν	200.000
15	Στήριξη της απασχόλησης εντός της περιοχής παρέμβασης	ΕΚΤ	2α	8	8iii	420.000
16	Αναδιοργάνωση επιχειρήσεων εντός της περιοχής παρέμβασης	ΕΚΤ	2α	8	8ν	530.000
17	Λειτουργία δομής φιλοξενίας αστέγων	ΕΚΤ	2α	9	9ii	411.428,57

Επίσης ο Δήμος Λαρισαίων προτίθεται να καλύψει με ίδιους πόρους, ένα μεγάλο μέρος του προϋπολογισμού για την ολοκλήρωση των παρακάτω έργων :

Πίνακας 8-4. Έργα Δήμου Λαρισαίων που καλύπτονται κατά ένα μέρος από ίδιους πόρους του Δήμου (Δήμος Λαρισαίων (II), 2017)

A/A	ΠΡΑΞΕΙΣ ΔΗΜΟΥ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ		ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ
1	Δημιουργία εκτεταμένου δικτύου πεζοδρόμων και ποδηλατικών διαδρομών -	Ο Δήμος Λαρισαίων θα χρηματοδοτήσει από Ίδιους Πόρους την κατασκευή του ποδηλατοδρόμου επί της οδού Ηρώων Πολυτεχνείου (προς την πλευρά του ΑΤΑ)	200.000
2	Σύστημα διαχείρισης πεζοδρόμων	Ο συνολικός προϋπολογισμός της προμήθειας ανέρχεται σε 1.150.000€, εκ των οποίων το ποσό των 450.000€ είναι η αιτούμενη χρηματοδότηση και το υπόλοιπο ποσό θα χρηματοδοτηθεί με Ίδιους Πόρους του Δήμου Λαρισαίων	700.000
3	Ανάπλαση περιοχής τάφρου I1 και πεζογέφυρα Νέας Σμύρνης	Ο Δήμος Λαρισαίων θα χρηματοδοτήσει από Ίδιους Πόρους την κατασκευή πεζογέφυρας στην τάφρο I1	500.000
4	Β΄ Φάση Προσκήνιου Πολιτισμού – «Προσκήνιο πολιτισμού – Υποδομές»	Με την Β΄ Φάση του κτηρίου, το κόστος της οποίας θα επωμισθεί ο Δήμος Λαρισαίων και είναι ήδη σε εξέλιξη, θα ολοκληρωθούν οι απαιτούμενες υποδομές του κτηρίου όσον αφορά τις οικοδομικές και Η-Μ εργασίες, ενώ θα υλοποιηθούν τελειώματα των οικοδομικών εργασιών.	1.644.125

Η Στρατηγική Βιάσιμης Ανάπτυξης του Δήμου Λαρισαίων εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. 655/03-10-2017 (ΑΔΑ :7ΚΣΥΩΛΞ-2ΑΝ) απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου και στη συνέχεια υποβλήθηκε στην Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος της Περιφέρειας Θεσσαλίας προς έγκριση.

8.2. Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης Δήμων Καρδίτσας και Τρικκαίων

Μετά το ανατολικό δίπολο της Περιφέρειας Θεσσαλίας Βόλος – Λάρισα, εκδόθηκε η με υπ' αριθμ. πρωτ. 937/04-04-2018 Πρόσκληση για την υποβολή προτάσεων Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ), στο πλαίσιο του ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020, της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης της Περιφέρειας Θεσσαλίας και για το δυτικό δίπολο Καρδίτσας – Τρικάλων. Με βάση την πρόσκληση, οι Δήμοι Καρδίτσας και Τρικκαίων κλήθηκαν να υποβάλλουν έως τις 31/05/2018, προτάσεις με εφαρμογή του εργαλείου των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (Ο.Χ.Ε.), όπως αυτές αναφέρονται στην ενότητα 4.2 «Ολοκληρωμένες δράσεις για Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη» του ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020, συνολικού προϋπολογισμού 15.000.000 €. (Περιφέρεια Θεσσαλίας (VII), 2018)

Σύμφωνα με τις δηλώσεις του Περιφερειάρχη Θεσσαλίας Κώστα Αγοραστού, ο προϋπολογισμός των 15 εκατ. € που προβλέφθηκε να διατεθεί από το ΠΕΠΘ, Συγχρηματοδοτούμενης Δημόσιας Δαπάνης (ΣΔΔ), επιμερίζεται ανά Ταμείο ως εξής: 13 εκατ. € με συγχρηματοδότηση από το ΕΤΠΑ και 2 εκατ. € με συγχρηματοδότηση από το ΕΚΤ.

Οι Περιοχές Παρέμβασης των Στρατηγικών Β.Α.Α. οφείλουν να αντιμετωπίζουν προκλήσεις που εμπίπτουν στις εξής κατηγορίες κριτηρίων σε συμφωνία με το άρθρο 7 «Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη» του Κανονισμού 1301/2013 για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ):

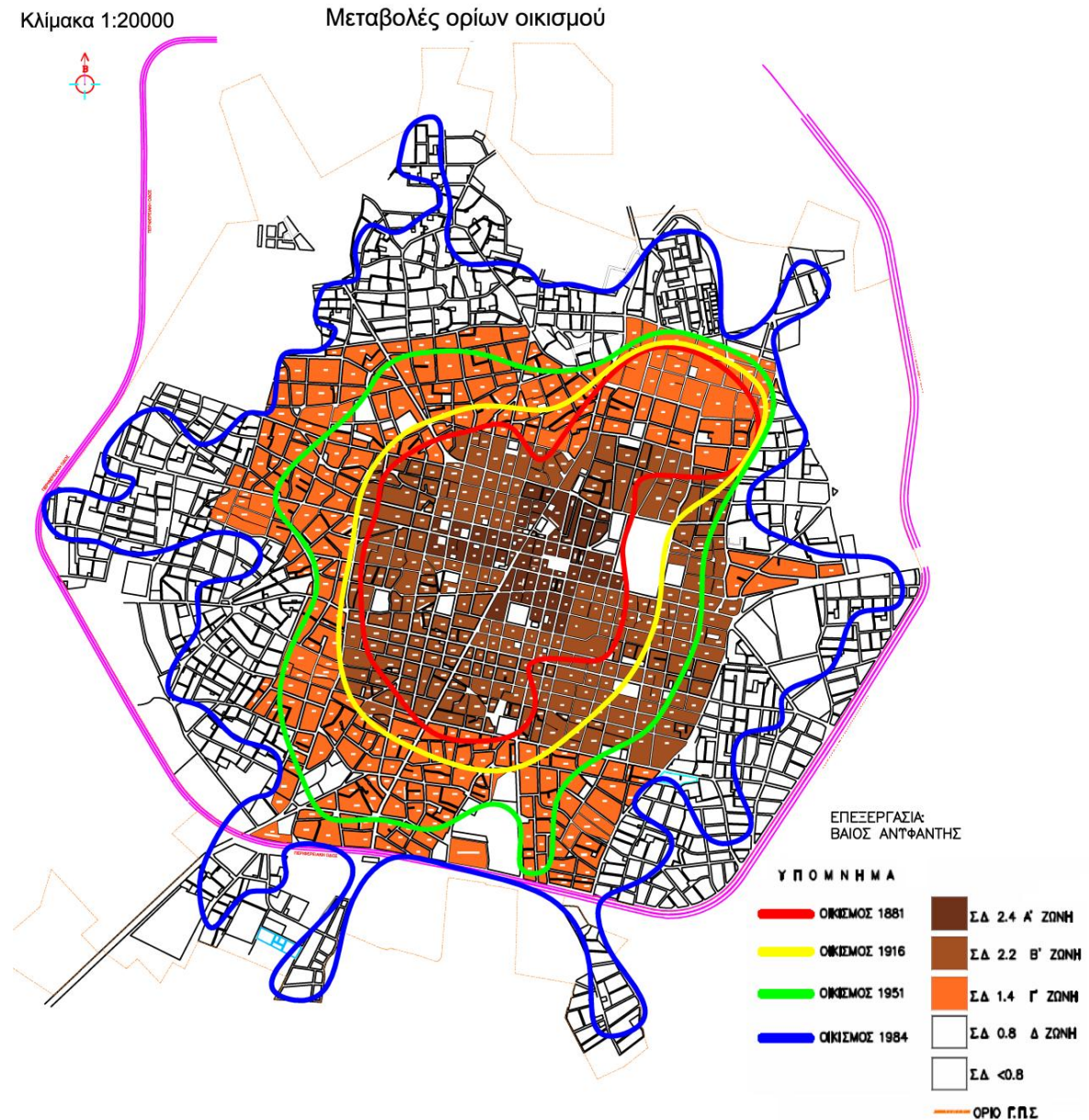
- Οικονομικά
- Κοινωνικά
- Περιβαλλοντικά (φυσικό και δομημένο περιβάλλον)
- Κλιματικής αλλαγής
- Δημογραφικά

Το Πρόγραμμα, δίνει τη δυνατότητα από την ανάπλαση ολόκληρων περιοχών, έως την ενίσχυση καινοτομικών μικρών επιχειρήσεων, την ανακατασκευή δρόμων, τη βελτίωση της ποιότητας του αέρα και της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων, αλλά και την προώθηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. (Περιφέρεια Θεσσαλίας (VIII), 2018)

8.2.1. Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης Δήμου Καρδίτσας

Βάσει της παραπάνω πρόσκλησης, από το Τμήμα Προγραμματισμού του Δήμου Καρδίτσας εκπονήθηκε η Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης, η οποία στη συνέχεια τέθηκε ως θέμα συζήτησης και έγκρισης, από το δημοτικό συμβούλιο του Δήμου, που συνεδρίασε στις 24 Μαΐου του 2018 και στη συνέχεια υποβλήθηκε στην αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας Θεσσαλίας, προς έγκριση.

Ως αστική περιοχή παρέμβασης επιλέχθηκε η **πόλη της Καρδίτσας**, για το λόγο ότι δεν υπάρχουν ιδιαίτερα υποβαθμισμένες περιοχές στις οποίες θα πρέπει να δοθεί έμφαση, για την αναβάθμισή τους. Η πόλη αναπτύχθηκε χωρικά κατά παρόμοιο περίπου τρόπο προς όλες τις κατευθύνσεις, όπως φαίνεται στον παρακάτω χάρτη, από τον οποίο προκύπτει ότι η διαχρονική αύξηση της έκτασης του πραγματικού οικισμού συμβαδίζει με τις ζώνες συντελεστή δόμησης, που εκτείνονται σε ομόκεντρες περιοχές κατά φθίνοντα συντελεστή. (Δήμος Καρδίτσας (Ι), 2018)

Χάρτης 8-4. Χάρτης μεταβολών ορίων οικισμού Καρδίτσας (Πηγή : Δήμος Καρδίτσας (Ι), 2018)

- ΣΤ1** : Δημιουργία ποιοτικής και βιώσιμης απασχόλησης για ανέργους, νέους, γυναίκες και μέλη ευπαθών ομάδων πληθυσμού
- ΣΤ2** : Ενδυνάμωση επιχειρηματικότητας σε τομείς προτεραιότητας
- ΣΤ3** : Αύξηση προστιθέμενης αξίας προϊόντων και υπηρεσιών
- ΣΤ4** : Βελτίωση ελκυστικότητας αστικού ιστού, προβολή συγκριτικών πλεονεκτημάτων και ανάδειξη της ιδιαίτερης πολιτιστικής και περιβαλλοντικής ταυτότητας της πόλης
- ΣΤ5** : Ενίσχυση εξωστρέφειας, ενσωμάτωση καινοτομίας, ανάπτυξη συνεργατικών σχημάτων, δικτύσεων και αλυσίδων αξίας προϊόντων
- ΣΤ6** : Ανάπτυξη και βελτίωση βασικών υπηρεσιών προς τον τοπικό πληθυσμό
- ΣΤ7** : Αποδοτική χρήση τοπικών πόρων και δράσεις προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή
- ΣΤ8** : Ενέργειες καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού

Για την επίτευξη των στόχων, θα συμβάλλουν ένας ή περισσότεροι από τους τέσσερις (4) ειδικούς στόχους που προκύπτουν μέσα από τη συσχέτιση με τους ειδικούς στόχους του ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020, της Περιφερειακής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης (ΠΕΣΚΕ) Θεσσαλίας και της RIS3 και την ομαδοποίηση των έργων / παρεμβάσεων σε δράσεις, με βάση τις Επενδυτικές Προτεραιότητες και τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ).

Οι **ειδικοί στόχοι** περιγράφονται ως εξής :

- ΕΣ1** : Εφαρμογή δράσεων βιώσιμης αστικής κινητικότητας με ήπιες κυκλοφοριακές παρεμβάσεις φιλικές προς πεζούς, ποδηλάτες και ΑμεΑ.
- ΕΣ2** : Ανάκτηση και περιβαλλοντική αναβάθμιση δημόσιων χώρων – Τεχνολογίες φιλικές προς το περιβάλλον
- ΕΣ3** : Αναβάθμιση κοινωνικών υποδομών και ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής
- ΕΣ4** : Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας ΜΜΕ, της αυτοαπασχόλησης και ανάπτυξη της κοινωνικής & συνεργατικής επιχειρηματικότητας (Δήμος Καρδίτσας (I), 2019)

«Μετά από τη διατύπωση του οράματος και τον προσδιορισμό των στόχων της Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης, προτείνεται ως τίτλος της Στρατηγικής: **"Καρδίτσα, πόλη να ζεις"**.

Ο τίτλος αυτός εκφράζει τη συμπύκνωση των στόχων της Στρατηγικής ΒΑΑ στην ισχυρή βούληση της Δημοτικής Αρχής να καταστεί η πόλη της Καρδίτσας με την ενεργή συμμετοχή των πολιτών ένας αστικός χώρος κέντρο κοινωνικής συνεργατικότητας, συνοχής και επιχειρηματικότητας και ταυτόχρονα ένας χώρος εφαρμογής βιώσιμων πολιτικών προσβασιμότητας και αναβάθμισης του δημόσιου χώρου, **«Μια Πόλη που να αξίζει να ζει κανείς».**» (Δήμος Καρδίτσας (II), 2019)

Το τελικό υπό έγκριση, Σχέδιο Χρηματοδότησης Στρατηγικής Β.Α.Α. του Δήμου Καρδίτσας, συσχετισμένο με το ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020, αναλύεται στον παρακάτω πίνακα :

Πίνακας 8-5. Τελικός υπό έγκριση πίνακας των έργων και δράσεων της Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης του Δήμου Καρδίτσας (Πηγή : Δήμος Καρδίτσας (II), 2019)

a/a	Δράσεις Β.Α.Α. Καρδίτσας	a/a	Έργα Β.Α.Α. Καρδίτσας	Ταμείο	Α.Π.	Θ.Σ.	Ε.Π.	Κ.Π.	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΑΝΑ Α.Π./Ε.Π.	ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΩΡΙΜΑΝΣΗΣ ΔΡΑΣΕΩΝ
1	Δράσεις μετριασμού των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής	1	Μετατροπή της οδού Χαρίτου σε οδό ήπιας κυκλοφορίας	ΕΤΠΑ	3	4	4ε	013	760.000,00	760.000,00	7ος / 2019
2	Δράσεις Διευκόλυνσης χρήσης ποδηλάτου	2	Διαμόρφωση Ποδηλατόδρομου στην οδό Ηρώων Πολυτεχνείου	ΕΤΠΑ	3	6	6ε	090	750.000,00	1.150.000,00	5ος / 2019
		3	Αναβάθμιση συστήματος διαχείρισης και επέκταση χρήσης κοινόχρηστων ποδηλάτων	ΕΤΠΑ	3	6	6ε	090	200.000,00		6ος / 2019
		4	Επέκταση του δικτύου των ποδηλατοδρόμων με έργα χαμηλού κόστους	ΕΤΠΑ	3	6	6ε	090	200.000,00		5ος / 2019
3	Περιβαλλοντική αναβάθμιση και ανάδειξη κοινόχρηστων χώρων και βελτίωση προσβασιμότητας	5	Περιβαλλοντική αναβάθμιση Περιβάλλοντος χώρου νέου Δημαρχείου και αισθητική σύνδεση με άλσος Παισιλύπου	ΕΤΠΑ	3	6	6ε	023	500.000,00	2.690.000,00	7ος / 2019
		6	Περιβαλλοντική Αναβάθμιση και Ενοποίηση δημόσιου χώρου στο Δημοτικό Στάδιο Καρδίτσας	ΕΤΠΑ	3	6	6ε	023	900.000,00		7ος / 2019

		7	Διαμόρφωση και περιβαλλοντική ανάδειξη κοινόχρηστων χώρων στις γειτονιές της Καρδίτσας	ΕΤΠΑ	3	6	6ε	023	1.140.000,00		7ος / 2019
		8	Παρεμβάσεις βελτίωσης προσβασιμότητας και ασφάλειας στα σχολικά συγκροτήματα	ΕΤΠΑ	3	6	6ε	023	150.000,00		8ος / 2019
4	Δράση Εξοικονόμησης Ενέργειας	9	Ενεργειακή και αισθητική αναβάθμιση δικτύου δημοτικού φωτισμού στην Καρδίτσα (λόγω υφιστάμενης υπογειοποίησης)	ΕΤΠΑ	3	4	4ε	013	300.000,00	300.000,00	7ος / 2019
5	Δράσεις δημιουργίας και αναβάθμισης κοινωνικών υποδομών	10	Κατασκευή κτιρίου και προμήθεια εξοπλισμού για πολυχώρο κοινωνικής αλληλεγγύης (κοινωνικό παντοπωλείο & δομή υποστηριζόμενων διαμερισμάτων)	ΕΤΠΑ	2B	9	9a	055	900.000,00	1.200.000,00	8ος/2019
		11	Παρεμβάσεις βελτίωσης προσβασιμότητας για ΑμεΑ	ΕΤΠΑ	2B	9	9a	055	300.000,00		8ος/2019
6	Στήριξη λειτουργίας κοινωνικών δομών	12	Εκσυγχρονισμός εξοπλισμού Δημοτικών Παιδικών Βιβλιοθηκών στην περιοχή παρέμβασης	ΕΤΠΑ	2B	9	9b	055	50.000,00	50.000,00	6ος / 2019

7	Υποστήριξη και ενδυνάμωση ευπαθών πληθυσμιακών ομάδων στην περιοχή παρέμβασης	13	Δαπάνες λειτουργίας Θεοδωρίδειου Κέντρου "Ορίζοντες"	EKT	2A	9	9iii	111	395.000,00	500.000,00	9ος /2021
		14	Δαπάνες λειτουργίας παιδικών βιβλιοθηκών για ευπαθείς κοινωνικές ομάδες	EKT	2A	9	9iii	111	105.000,00		3ος/2019
8	Στήριξη δομής φιλοξενίας αστέγων	15	Δαπάνες λειτουργίας υποστηριζόμενων διαμερισμάτων για αστέγους	EKT	2A	9	9ii	110	250.000,00	250.000,00	3ος /2019
9	Ενίσχυση επιχειρήσεων εντός της περιοχής παρέμβασης	16	Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας ΜΜΕ κατά προτεραιότητα στους επιλεγμένους τομείς της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης (υφιστάμενες και υπό σύσταση ΜΜΕ)	ΕΤΠΑ	1	3	3a		1.000.000,00	1.000.000,00	9ος /2019
10	Πρώθηση της απασχόλησης της επιχειρηματικότητας και της Κοινωνικής Οικονομίας	17	Προμήθεια εξοπλισμού & Λειτουργία "Δομής υποστήριξης της δικτύωσης, συμβουλευτικής και της επιχειρηματικής εκκίνησης ανέργων και μελών ευπαθών κοινωνικών ομάδων"	EKT	2A	8	8iii	104	300.000,00	300.000,00	9ος /2019

11	Ενίσχυση της Κοινωνικής Οικονομίας	18	Δημιουργία κοινωνικών επιχειρήσεων και επαγγελματική ενσωμάτωση στην κοινωνική & αλληλέγγυο οικονομία	ΕΚΤ	2Α	9	9v	113	100.000,00	100.000,00	9ος /2019
12	Στήριξη της απασχόλησης εντός της περιοχής παρέμβασης	19	Δημιουργία αυτοαπασχόλησης / start ups επιχειρήσεων κατά προτεραιότητα στους επιλεγμένους τομείς της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης από άνεργους νέους και γυναίκες	ΕΚΤ	2Α	8	8iii	104	100.000,00	100.000,00	10ος /2019

ΥΠΟΣΥΝΟΛΟ ΕΤΠΑ ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	7.150.000,00
ΥΠΟΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤ ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1.250.000,00
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΒΑΑ	8.400.000,00

Όπου :

Α.Π. : άξονας προτεραιότητας, συμβάλλει / εξυπηρετεί τη στρατηγική του ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ μέσω στοχευμένων και συνδυασμένων δράσεων

Θ.Σ. : θεματικοί στόχοι, στους οποίους εξειδικεύεται η Στρατηγική του ΠΕΠ Θεσσαλίας

Ε.Π. : επενδυτική προτεραιότητα, ανά θεματικό στόχο του ΠΕΠ Θεσσαλίας

Κ.Π. : κατηγορία παρέμβασης που αντιστοιχεί στο περιεχόμενο του άξονα προτεραιότητας του ΠΕΠ

Η εν λόγω υπό έγκριση Στρατηγική, συνολικού τελικού προϋπολογισμού 8.400.000 €, συγχρηματοδοτείται από το Ε.Τ.Π.Α. (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης) στο πλαίσιο των Αξόνων Προτεραιότητας 1, 2B και 3, καθώς και από το Ε.Κ.Τ. (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) στο πλαίσιο του Άξονα Προτεραιότητας 2A του Π.Ε.Π. Θεσσαλίας 2014-2020.

Η Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης της αστικής περιοχής της Καρδίτσας, περιλαμβάνει τεκμηριωμένα, ένα ευρύ πλαίσιο παρεμβάσεων και χρηματοδοτικών πηγών, με κοινή συνισταμένη την μακροχρόνια βελτίωση των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών συνθηκών της περιοχής παρέμβασης, καλύπτοντας σε ικανοποιητικό βαθμό τις 3 από τις 5 προκλήσεις του άρθρου 7 του Κανονισμού (ΕΕ) 1301/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (ΕΤΠΑ) και ειδικότερα, τα οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά.

8.2.2. Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης Δήμου Τρικκαίων

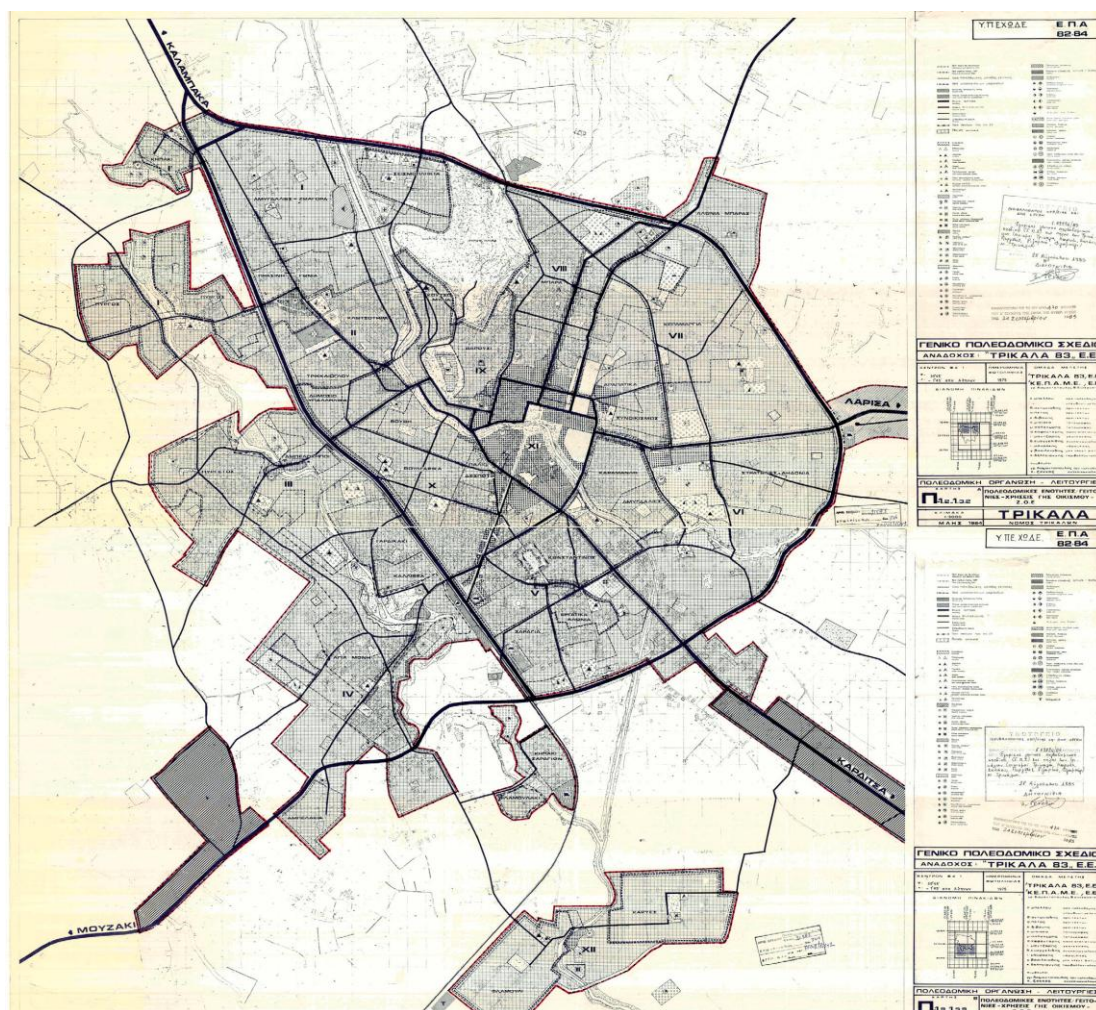
Το τελικό κείμενο της πρότασης της Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης του Δήμου Τρικκαίων, με τίτλο «Τρίκαλα : μία ανοικτή πόλη - πρότυπο στις Όχθες του Ληθαίου», συνοδεύεται από ένα ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης συνολικού προϋπολογισμού 9.890.000,00 €.

Αποτελεί μία σημαντική ευκαιρία για την πόλη των Τρικάλων, καθώς το ύψος των διαθέσιμων πόρων δίνει τη δυνατότητα για ένα ενιαίο σχέδιο έργων και δράσεων, που μπορούν να καθορίσουν την εικόνα της για τα επόμενα χρόνια. Το σχέδιο αυτό βασίζεται σε ένα όραμα για τα Τρίκαλα της επόμενης δεκαετίας. Για μια πόλη έξυπνη, ανθεκτική, αυτάρκη, ευέλικτη και πάνω από όλα βιώσιμη, για μια πόλη ελκυστική τόσο για τους κατοίκους όσο και τους επισκέπτες, που ευνοεί τη δημιουργία, την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα.

Η στρατηγική του Δήμου Τρικκαίων εστιάζει στο ποτάμι της πόλης, το πιο ισχυρό φυσικό χαρακτηριστικό της πόλης και την πιο σημαντική πηγή φυσικού πλούτου. Ο Ληθαίος ποταμός, καθίσταται το βασικό όχημα για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη του Δήμου, και αυτό συνοψίζεται και στο **όραμα** της στρατηγικής «*Τρίκαλα: Μια Πόλη Πρότυπο στις Όχθες του Ληθαίου*».

Ως **περιοχή παρέμβασης** της Στρατηγικής ΒΑΑ του Δήμου Τρικαίων ορίστηκε ολόκληρη η **πόλη των Τρικάλων**, σαν μια ενιαία λειτουργική ενότητα (αστική περιοχή), που πληροί όλες τις αναγκαίες προϋποθέσεις, βάσει όλων των χαρακτηριστικών της (μέγεθος, έκταση, πληθυσμιακή συγκέντρωση και πυκνότητα, πολεοδομική συγκρότηση και λειτουργία, κ.α.).

Στο πλαίσιο αυτό, το ποτάμι της πόλης προβάλλεται και λειτουργεί ως καρδιά της πόλης και ενοποιητικό στοιχείο μεταξύ όχι μόνο των γειτονιών της, αλλά και της ευρύτερης περιοχής. Ως πνεύμονας πρασίνου, αποτελεί ταυτόχρονα τον μεγαλύτερο δημόσιο χώρο της πόλης.

Χάρτης 8-6. Χάρτης του ΥΠΕΧΩΔΕ, του οικισμού των Τρικάλων, με τις πολεοδομικές ενότητες/γειτονιές – χρήσεις γης οικισμού – ΖΟΕ (Πηγή : Δήμος Τρικαίων (I), 2018)

Τρεις είναι οι βασικοί **Άξονες Προτεραιότητας** (Α.Π.) που συγκροτούν τη στρατηγική ΒΑΑ του Δήμου Τρικαίων και οι οποίοι εξυπηρετούνται από **Ειδικούς Στόχους** (Ε.Σ.) που εκπληρώνουν τη στρατηγική αυτή.

1^{ος} Α.Π. «Αναζωογόνηση του αστικού περιβάλλοντος με γνώμονα την προστασία και προβολή του φυσικού και πολιτιστικού πλούτου», ο οποίος εξυπηρετείται από τους παρακάτω τρεις Ε.Σ.:

- **1^{ος} Ε.Σ.:** Αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος και ανάδειξη χαρακτηριστικών τοπώσεων της πόλης των Τρικάλων.
- **2^{ος} Ε.Σ.:** Ενσωμάτωση του ποδηλάτου στον αστικό χώρο.
- **3^{ος} Ε.Σ.:** Δημιουργία μιας νέας αστικής ταυτότητας ανάδειξης της δημόσιας πολιτιστικής κληρονομιάς.

2^{ος} Α.Π. «Ενίσχυση της απασχόλησης και της καινοτόμου και κοινωνικής επιχειρηματικότητας», ο οποίος εξυπηρετείται από τους παρακάτω τρεις Ε.Σ.:

- **4^{ος} Ε.Σ.:** Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.
- **5^{ος} Ε.Σ.:** Ενίσχυση της ίδρυσης και της λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων.

3^{ος} Α.Π. «Προάσπιση μιας δίκαιης και ανοιχτής κοινωνίας που προστατεύει τα ευάλωτες κοινωνικές ομάδες», ο οποίος εξυπηρετείται από τους παρακάτω τρεις Ε.Σ.:

- **6^{ος} Ε.Σ.:** Αντιμετώπιση της φτώχειας και των διακρίσεων – ένταξη ευάλωτων κοινωνικών ομάδων – αναβάθμιση κοινωνικών υποδομών.

Οι παραπάνω Άξονες Προτεραιότητας και οι Ειδικόί Στόχοι, καταλήγουν σε συγκεκριμένα έργα που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Δράσης της Στρατηγικής Β.Α.Α.. Τα έργα αυτά συνδέονται και με τους Θεματικούς Στόχους και τις Επενδυτικές Προτεραιότητες του Επιχειρησιακού Προγράμματος της Περιφέρειας Θεσσαλίας 2014–2020, καθώς και των εγκεκριμένων πλαισίων περιφερειακού σχεδιασμού.

Αναφορικά με τις δράσεις αστικών αναπλάσεων επιδιώχθηκε μία συνολική αναδιαμόρφωση, ανάπλαση και περιβαλλοντική αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος της πόλης, που περιλαμβάνει την παρόχθια ζώνη του Ληθαίου ποταμού, την κεντρική πλατεία (Ηρώων Πολυτεχνείου), την πλατεία Εθνικής Αντίστασης και ένα ευρύ δίκτυο δρόμων, ποδηλατοδρόμων και πεζοδρομίων.

Ως προς τις δράσεις κοινωνικού και οικονομικού χαρακτήρα, αυτές αφορούν στην κοινωνική μέριμνα και στην άρση του κοινωνικού αποκλεισμού για τις πιο ευάλωτες μονάδες του πληθυσμού, όπως είναι οι άστεγοι, τα πιο φτωχά στρώματα καθώς και οι μετανάστες, στην μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων, της ανεργίας, στην ενίσχυση της τοπικής οικονομικής ανάπτυξης μέσω της στήριξης και αναδιάρθρωσης του παραγωγικού ιστού και του επιχειρηματικού κόσμου, καθώς και

στην προώθηση της καινοτόμου και κοινωνικής επιχειρηματικότητας. (Δήμος Τρικκαίων (I), 2018)

Στο τελικό σχέδιο δράσης της στρατηγικής ΒΑΑ περιλαμβάνονται δεκαπέντε (15) συνολικά έργα, από τα οποία τα επτά (7) αφορούν σε δράσεις αστικών αναπλάσεων με χρηματοδότηση από το ΕΤΠΑ, συνολικού προϋπολογισμού 8.765.000,00 €, ενώ τα υπόλοιπα οκτώ (8), σε δράσεις κοινωνικού και οικονομικού χαρακτήρα, συνολικού προϋπολογισμού 1.125.000,00 €. Το σύνολο των δεκατριών αυτών δράσεων του σχεδίου που εξυπηρετούν τη Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης του Δήμου Τρικκαίων, συμπεριλαμβάνονται και στο πενταετές Στρατηγικό – Επιχειρησιακό Σχεδιασμό του Δήμος για την περίοδο 2014 – 2019.

Πίνακας 8-6. Πίνακας των υπό έγκριση έργων του ΣΒΑΑ του Δήμου Τρικκαίων (Πηγή : Δήμος Τρικκαίων (II), 2019)

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΡΓΩΝ ΣΒΑΑ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΗΜΟΥ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ								
ΤΡΙΚΑΛΑ- Μια Ανοιχτή Πόλη-Πρότυπο στις Όχθες του Ληθαίου								
Α/Α Πράξης	Α.Π. ΣΒΑΑ	Ειδικός Στόχος ΣΒΑΑ	Τίτλος Πράξης	Πηγή Χρηματοδότησης	Άξονας Προτεραιότητας ΠΕΠ	Θεματικός Στόχος ΠΕΠ	Επενδυτική Προτεραιότητα ΠΕΠ	Προϋπολογισμός (€)
1	1	1	Ανάπλαση Κεντρικής Πλατείας & Πλατείας Εθνικής Αντίστασης. Ενοποίηση με παράχθια ζώνη.	ΕΤΠΑ	03	06	6ε	1,300,000.00 €
2	1	1	Ανάπλαση Παράχθιας Ζώνης Ληθαίου Ποταμού κατά μήκος της κοίτης εντός του σχεδίου πόλης	ΕΤΠΑ	03	06	6ε	2,750,000.00 €
3	1	1	Περιβαλλοντική & αισθητική αναβάθμιση νότιας εισόδου πόλης (Ε.Ο. Τρικάλων-Καρδίτσας)	ΕΤΠΑ	03	06	6ε	1,500,000.00 €
4	1	1	Επέκταση, αναβάθμιση πεζοδρομίων & δημιουργία κυκλικών κόμβων	ΕΤΠΑ	03	06	6ε	1,200,000.00 €
5	1	1	Ανάπλαση Δημοτικού Skate Park στο Χώρο του Στρατοπέδου Παπαστάθης & δημιουργία πάρκου εναλλακτικών δραστηριοτήτων	ΕΤΠΑ	03	06	6ε	290,000.00 €
6	1	2	Δημιουργία εκτεταμένου δικτύου ποδηλατοδρόμων	ΕΤΠΑ	03	06	6ε	725,000.00 €
7	2	4	Ενίσχυση των ΠΜΕ και ΜΜΕ εντός της περιοχής υλοποίησης της ΣΒΑΑ	ΕΤΠΑ	01	03	3α	1,000,000.00 €
8	2	4	Στήριξη της απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης και της αυτοαπασχόλησης εντός της περιοχής εφαρμογής της ΣΒΑΑ του Δ. Τρικκαίων	ΕΚΤ	2α	08	8iii	145,000.00 €
9	2	4	Αναδιοργάνωση των επιχειρήσεων εντός της περιοχής εφαρμογής της ΣΒΑΑ του Δ. Τρικκαίων	ΕΚΤ	2α	08	8ν	135,000.00 €
10	2	5	Ενίσχυση της Κοινωνικής & Αλληλέγγυας Οικονομίας	ΕΚΤ	2α	09	9ν	160,000.00 €
11	3	6	Λειτουργία Κοινωνικού Εστιατορίου	ΕΚΤ	2α	09	9iv	220,000.00 €
12	3	6	Λειτουργία Ανοικτού Κέντρου Ημέρας Αστέγων	ΕΚΤ	2α	09	9ii	300,000.00 €
13	3	6	Λειτουργία Κέντρου Ένταξης Μεταναστών, ως Παράρτημα στο Κέντρο Κοινότητας του Δήμου Τρικκαίων.	ΕΚΤ	2α	09	9ii	132,400.00 €
14	3	6	Τοπικό Σχέδιο Κοινωνικής Ένταξης Προσφύγων & Μεταναστών.	ΕΚΤ	2α	09	9ii	13,000.00 €
15	3	6	Δράσεις Ενημέρωσης, Ευαισθητοποίησης, Πρόληψης	ΕΚΤ	2α	09	9ii	19,600.00 €
Προϋπολογισμός Έργων ΕΤΠΑ:								8,765,000.00 €
Προϋπολογισμός Έργων ΕΚΤ:								1,125,000.00 €
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ:								9,890,000.00€

Η Στρατηγική Βιάσιμης Ανάπτυξης του Δήμου Τρικκαίων εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. 344/29-05-2018 (ΑΔΑ : 6ΜΓΖΩΗ9-97Κ) απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου και υποβλήθηκε στην Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος της Περιφέρειας Θεσσαλίας προς έγκριση. (Δήμος Τρικκαίων, 2018) Με την υπ' αριθμ. 298/23-045-2019 (ΑΔΑ : Ω1ΑΟΩΗ9-ΕΘΦ) απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, εγκρίθηκε οριστικά, μετά τη διόρθωσή της, βάσει των σχετικών παρατηρήσεων της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Ε.Π. Περιφέρειας Θεσσαλίας.

Για τα ΣΒΑΑ των Δήμων Καρδίτσας και Τρικκαίων, αναμένεται από την Ειδική Υπηρεσία Διαχειριστικής Αρχής Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιφέρειας Θεσσαλίας η απόφαση έγκρισής τους, με τα ενταγμένα έργα και δράσεις και τους τελικούς προϋπολογισμούς και στη συνέχεια η δημοσίευση των αντιστοίχων προσκλήσεων, για την εκτέλεση των αντιστοίχων έργων και δράσεων.

Κεφάλαιο 9.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Επισιτιστικής και Βασικής Υλικής Συνδρομής (Ε.Π. ΕΒΥΣ) του Ταμείου Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους (ΤΕΒΑ)

Με την έναρξη του Επιχειρησιακού Προγράμματος Επισιτιστικής και Βασικής Υλικής Συνδρομής (ΕΠ Ι) του Ταμείου Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους, κλήθηκαν όλες οι δομές και τα δίκτυα αλληλεγγύης να συμμετάσχουν με σκοπό τον πολλαπλασιασμό των ωφελειών του προγράμματος, μέσω της αξιοποίησης της εμπειρίας τους στον τομέα της αλληλεγγύης και της ενεργοποίησης της κοινωνίας.

Το Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους (ΤΕΒΑ) υποστηρίζει Εθνικά Συστήματα μέσω των οποίων :

- διανέμεται σε απόρους επισιτιστική βοήθεια, δηλαδή τρόφιμα,
- παρέχεται βοήθεια με άλλα υλικά αγαθά όπως είδη οικιακού καθαρισμού, προσωπικής υγιεινής, ρουχισμό, βρεφικά και παιδικά είδη
- υλοποιούνται δραστηριότητες που αποσκοπούν στην κοινωνική ενσωμάτωση των απόρων, όπως υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής στήριξης, ενδυνάμωσης και κοινωνικής ένταξης παιδιών σε ατομικό επίπεδο και σε επίπεδο οικογένειας (ή και σε μονήρη άτομα), διατροφικές συμβουλές (συμβουλές υγιεινής διατροφής), συμβουλές για υγιεινή διαβίωση, συμβουλές για τη διαχείριση του οικογενειακού προϋπολογισμού, νομική συνδρομή όπου υπάρχει ανάγκη και υπηρεσίες κοινωνικοποίησης παιδιών, κοινωνικά φροντιστήρια που παρέχουν διδακτική υποστήριξη και επαρκείς και κατάλληλους χώρους για μελέτη για τα παιδιά / ωφελούμενους, υλοποίηση πολιτιστικών και δημιουργικών δραστηριοτήτων απασχόλησης για παιδιά ωφελούμενους (π.χ. θεατρικές παραστάσεις αλλά και θεατρικά εργαστήρια για παιδιά), εκδρομές (εκπαιδευτικές και ψυχαγωγικές), παροχή χώρων για παιχνίδια, συναντήσεις και εκδηλώσεις για παιδιά που δεν έχουν σχετική πρόσβαση.

Στόχος του προγράμματος είναι η ελάφρυνση του κοινωνικού αποκλεισμού των απόρων, με την αντιμετώπιση του «χάσματος» της ακραίας φτώχειας, καθώς επίσης και της παιδικής φτώχειας.

Στην Ελλάδα το ΤΕΒΑ εξειδικεύεται μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος Επισιτιστικής και Βασικής Υλικής Συνδρομής (ΕΠ Ι). Υλοποιείται στο σύνολο της χώρας, ενώ εγκρίθηκε στις 15 Δεκεμβρίου 2014. Θα διαρκέσει από την 1η Ιανουαρίου 2014 έως και την 31η Δεκεμβρίου 2020.

Ο συνολικός προϋπολογισμός του «Επιχειρησιακού Προγράμματος Επισιτιστικής και Βασικής Υλικής Συνδρομής» (ΕΠ ΕΒΥΣ ΤΕΒΑ) ανέρχεται στο ποσό 330.555.921,00 € για την επιλέξιμη χρηματοδοτική περίοδο (2014-2020), για τη χρονική περίοδο 2015-2016, ανήλθε στο ποσό των 135.000.000,00 ευρώ σύμφωνα με το 1^ο άρθρο υπ' αριθμ. Δ23/οικ. 45101/3206 Υπουργικής Απόφασης των Υπουργείων Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΦΕΚ 2205/Β/2015), ενώ για την περίοδο 2018-2019 στο ποσό των 162.645.084,80 €, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. Δ26/οικ./54796/531 Υπουργική απόφαση των παραπάνω Υπουργείων (ΦΕΚ 4233/Β/2917)

Ωφελούμενοι από τις δράσεις του Επιχειρησιακού Προγράμματος Επισιτιστικής και Βασικής Υλικής Συνδρομής (ΕΒΥΣ) του ΤΕΒΑ, είναι άτομα και οικογένειες που διαβιούν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας.

Τα εισοδηματικά και περιουσιακά κριτήρια των υπό επιλογή ωφελουμένων, καθορίστηκαν με την υπ' αριθ. Δ23/οικ.19162/1277/05-05-2015 απόφαση της Αναπληρώτριας Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Ως έτος αναφοράς των κριτηρίων επιλογής των ωφελουμένων, ορίστηκε το οικονομικό έτος 2015 (φορολογικές δηλώσεις οικονομικού έτους 2015 - χρήση 2014). (thessaliatv.gr, 2015), (Διαχειριστική Αρχή,2015)

9.1. Ε.Π. ΕΒΥΣ Περιφέρειας Θεσσαλίας

Όσον αφορά τη Περιφέρεια Θεσσαλίας, με την υπ' αριθμ. 6/30-06-2015 απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου (ΑΔΑ : ΩΒΛ77ΛΡ-ΩΑΦ), εγκρίθηκε η συμμετοχή της Περιφέρειας στις «Κοινωνικές Συμπράξεις των φορέων για τη σύσταση Τοπικού Δικτύου στα πλαίσια του Προγράμματος Επισιτιστικής και Βασικής Υλικής Συνδρομής από το Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας για τους Απόρους (ΤΕΒΑ/FEAD) ανά Περιφερειακή Ενότητα»

Στη συνέχεια, με την υπ. αριθμ. Δ23/οικ.23761/1507/27-05-2015 απόφαση του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, με θέμα "Προσδιορισμός Κοινωνικών Συμπράξεων για την υλοποίηση των παρεμβάσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ι «Επισιτιστικής και Βασικής Υλικής Συνδρομής για το Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας για τους Απόρους (ΤΕΒΑ/FEAD)» (ΦΕΚ 1064/Β/5-6-2015), ορίστηκαν οι Κοινωνικές Συμπράξεις, για την υλοποίηση των παρεμβάσεων. Σύμφωνα με την απόφαση, για την Περιφέρεια Θεσσαλίας, ορίστηκαν Κοινωνικές Συμπράξεις με τις τέσσερις Π.Ε. Καρδίτσας,

Λάρισας, Μαγνησίας και Τρικάλων, με επικεφαλής εταίρο/δικαιούχο για κάθε Π.Ε., τους Δήμους Καρδίτσας, Λαρισαίων, Βόλου και Τρικκαίων.

Πίνακας 9-1 Πίνακας κατανομής προϋπολογισμού 2015-2016, ανά κοινωνική σύμπραξη, ανά κατηγορία συνδρομής (Πηγή : Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, 2015)

ΚΩΔ.	ΣΥΜΠΡΑΞΗ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ	ΤΡΟΦΙΜΑ	ΒΥΣ	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ 2015 - 2016
23	Π.Ε. Καρδίτσας	Δήμος Καρδίτσας	1.888.519,21	307.910,74	141.199,07	141.199,07	2.478.828,09
24	Π.Ε. Λάρισας	Δήμος Λαρισαίων	1.981.384,47	323.051,82	148.142,33	148.142,33	2.600.720,95
25	Π.Ε. Μαγνησίας/ Σποράδων	Δήμος Βόλου	1.960.488,03	319.644,79	146.579,97	146.579,97	2.573.292,75
26	Π.Ε. Τρικάλων	Δήμος Τρικκαίων	1.265.094,39	206.265,39	42.038,86	147.135,98	1.660.534,61
	ΣΥΝΟΛΟ		7.095.486,10	1.156.872,7	477.960,23	583.057,35	9.313.376,40

Πίνακας 9-2. Πίνακας κατανομής προϋπολογισμού 2018-2019, ανά κοινωνική σύμπραξη, ανά κατηγορία συνδρομής (Πηγή : Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, 2017)

ΚΩΔ.	ΣΥΜΠΡΑΞΗ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ	ΤΡΟΦΙΜΑ	ΒΥΣ	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ 2018 - 2019
23	Π.Ε. Καρδίτσας	Δήμος Καρδίτσας	2.397.200,00	383.552,00	139.037,60	139.037,60	3.058.827,20
24	Π.Ε. Λάρισας	Δήμος Λαρισαίων	3.678.000,00	588.480,00	213.324,00	213.324,00	4.693.128,00
25	Π.Ε. Μαγνησίας/ Σποράδων	Δήμος Βόλου	2.773.200,00	443.712,00	160.845,60	160.845,60	3.538.603,20
26	Π.Ε. Τρικάλων	Δήμος Τρικκαίων	3.793.600,00	606.976,00	220.028,80	220.028,80	4.840.633,60
	ΣΥΝΟΛΟ		12.642.000,00	2.022.720,00	733.236,00	814.227,20	13.292.393,60

Πίνακας 9-3. Πίνακας ωφελουμένων, ανά κοινωνική σύμπραξη

ΚΩΔ.	ΣΥΜΠΡΑΞΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ	ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ
23	Π.Ε. Καρδίτσας	5.147	10.799
24	Π.Ε. Λάρισας	5.000	13.500
25	Π.Ε. Μαγνησίας/ Σποράδων	6.562	14.407
26	Π.Ε. Τρικάλων	5.035	12.194
	ΣΥΝΟΛΟ	21.744	50.900

Κεφάλαιο 10.

Συνοπτικός απολογισμός υλοποίησης του ΕΠ Θεσσαλίας 2007 – 2013

Η Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού (ΕΥΣ), της Εφαρμογής των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης, συστάθηκε με την ΚΥΑ 35256 (17/10/2001) και είχε το συντονισμό της εφαρμογής των Τομεακών και Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, καθώς και την εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας της διαχείρισης και της εφαρμογής του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (ΚΠΣ) και του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ), σύμφωνα με το άρθρο 2, παρ.1 του ν. 2860/2000, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 2 του ν.3614/2007 και το άρθρο 3 του ν.3840/2010). Ανέλαβε δε αρμοδιότητες της Εθνικής Αρχής Συντονισμού σύμφωνα με το άρθρο 5, παρ. 4 του ν. 3614/2007, ενώ ορίστηκε ως η διαχειριστική αρχή των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΠΕΠ), που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2007 - 2013. (Υπουργείο Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας & Τουρισμού (ΙΙ))

Από την ΕΥΣ, τον Μάρτιο του 2017, δημοσιεύθηκε η Τελική Έκθεση Υλοποίησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας-Ηπείρου 2007-2013», σύμφωνα με το άρθρο 67 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006 «περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και την κατάργηση του Καν. (ΕΚ) 1260/1999», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, και τις Κατευθυντήριες γραμμές για το κλείσιμο της περιόδου 2007-2013, η οποία συντάχθηκε από τη Διαχειριστική Αρχή του Επιχειρησιακού Προγράμματος (ΕΠ).

Το συγκεκριμένο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα έχει πεδίο εφαρμογής τη Χωρική Ενότητα Θεσσαλίας, Στερεάς Ελλάδας και Ηπείρου. Η Χωρική αυτή Ενότητα, καλύπτει τρεις διοικητικές Περιφέρειες της χώρας.

Ο συνολικός προϋπολογισμός μετά και τις αναθεωρήσεις, ανέρχεται στο ποσό των 1.105.000.000 Ευρώ, ενώ η χρηματοδότησή του προέρχεται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), με ποσοστό συγχρηματοδότησης 100%.

«Το **αναπτυξιακό όραμα** για τη Χωρική Ενότητα Θεσσαλίας Στερεάς Ελλάδας Ηπείρου για την περίοδο 2007-2013 συνίσταται στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, της ελκυστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας με τη βελτίωση της χωρικής και κοινωνικής συνοχής και την υιοθέτηση αειφορικών μεθόδων ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων και διαχείρισης του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος. Το όραμα αυτό εξυπηρετείται από τους εξής **στρατηγικούς στόχους** :

- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, της εξωστρέφειας, της ποιότητας και της καινοτομικής ικανότητας των επιχειρήσεων.
- Βελτίωση της προσπελασιμότητας μέσω της δημιουργίας και αναβάθμισης υποδομών και ενδο-περιφερειακών και δια-περιφερειακών μεταφορικών δικτύων.
- Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού.
- Αειφορική διαχείριση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων.
- Ενίσχυση της ενδοπεριφερειακής οικονομικής και κοινωνικής συνοχής
- Ενίσχυση της διαπεριφερειακής συνεργασίας
- Αξιοποίηση του τουρισμού και του πολιτισμού για τη βιώσιμη ανάπτυξη
- Προώθηση της ψηφιακής σύγκλισης» (Υπουργείο Οικονομίας & Ανάπτυξης, 2017)

Οι στόχοι αυτοί επιτυγχάνονται με τη δυναμική αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της χωρικής ενότητας σε ένα νέο περιβάλλον, όπου κύριο ρόλο διαδραματίζει η επένδυση στην γνώση, την ποιότητα, την καινοτομία και τα δίκτυα. Τα αστικά κέντρα αποτελούν πλέον τα δυναμικά σημεία, πάνω στα οποία θα στηριχθεί η συνολική προσπάθεια για ανάπτυξη.

Η στρατηγική του ΕΠ, εστιάζει στην ολοκλήρωση του μεταφορικού ιστού και τη λειτουργική διασύνδεση των μεταφορικών υποδομών, με σκοπό να συμβάλουν στη μείωση της ενδοπεριφερειακής ανισότητας, την ενθάρρυνση της διαπεριφερειακής συνεργασίας και την ενδυνάμωση των περιφερειακών πόλων ανάπτυξης. Κοινή συνιστώσα αποτελεί και η έμφαση στην επένδυση, στη γνώση και την καινοτομία για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της χωρικής ενότητας.

Όσον αφορά την Περιφέρεια Θεσσαλίας, η στρατηγική εστιάζει στη διαμόρφωση ενός καινοτομικού περιβάλλοντος, που θα ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα και την επιχειρηματικότητα στην Περιφέρεια, με την ταυτόχρονη προώθηση συνεργασιών με τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και παραγωγικούς φορείς. Επίσης θα δώσει έμφαση στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών προϊόντων, τα οποία θα είναι ποιοτικά πιστοποιημένα και των υπηρεσιών με την

ενίσχυση συλλογικών μορφών δράσης των επιχειρήσεων. Ταυτόχρονα δίνεται έμφαση στη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη της Περιφέρειας με την οργάνωση της τουριστικής ανάπτυξης των θεσσαλικών περιοχών με γνώμονα τη διαφύλαξη του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος. Ειδικότερα, επιδιώκεται η προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος από τις τουριστικές δραστηριότητες, τη γεωργική ρύπανση, την υπεραλίευση, αλλά και η ορθολογική διαχείριση των υδάτων. (Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών, 2007)

10.1. Υλοποίηση του Προγράμματος ανά Άξονα Προτεραιότητας

Τα απολογιστικά στοιχεία υλοποίησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος ανά Άξονα Προτεραιότητας για την Περιφέρεια Θεσσαλίας, με βάση την ολοκλήρωση υλοποίησης έχουν ως εξής :

- **«Άξονας Προτεραιότητας 1: «Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας Θεσσαλίας»**

Στόχους του Άξονα Προτεραιότητας 1 αποτελούν η υλοποίηση έργων μεταφορικών υποδομών διαπεριφερειακής και τοπικής κλίμακας, η βελτίωση και διεύρυνση ορισμένων υπηρεσιών προσπελασιμότητας και η ένταξη υποδομών προσπελασιμότητας σε διεθνή δίκτυα, διεθνείς συνεργασίες και προσαρμογή σε σχετικές ευρωπαϊκές πολιτικές. Σε επίπεδο αναπτυξιακής στρατηγικής της Θεσσαλίας, η απόκτηση σύγχρονων μεταφορικών υποδομών σε όλα τα επίπεδα κρίνεται απαραίτητη για την περαιτέρω βελτίωση της προσπελασιμότητας και της ελκυστικότητας της περιοχής. Υλοποιήθηκαν και συμμετείχαν στο κλείσιμο του Προγράμματος, **τριάντα πέντε (35) πράξεις** και οι συγχρηματοδοτούμενες δαπάνες ανήλθαν σε **169.280.554€** (ποσοστό 105% της συγχρηματοδοτούμενης δημόσιας δαπάνης του Άξονα).

- **Άξονας Προτεραιότητας 4: «Αειφόρος Ανάπτυξη και ποιότητα ζωής Θεσσαλίας»**

Ο Άξονας αυτός Προτεραιότητας, έχει ως στόχο, την προστασία, τη βελτίωση και τη βιώσιμη αξιοποίηση του φυσικού και δομημένου αστικού περιβάλλοντος καθώς και τη βιώσιμη αξιοποίηση των φυσικών πόρων. Επίσης στοχεύει στη βιώσιμη ανάπτυξη του πολιτισμού και τη σύνδεσή του με τις τουριστικές διαδρομές και την οικονομία, όπως και στην ανάπτυξη των κοινωνικών υποδομών με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών, στη βελτίωση της απασχόλησης και στη βελτίωση και ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων. Τέλος ο συγκεκριμένος άξονας στοχεύει στη βελτίωση της χωρικής συνοχής και της ισόρροπης ανάπτυξης της Περιφέρειας μέσω της ενίσχυσης της ποιότητας ζωής ειδικών μειονεκτικών

περιοχών, αλλά και στη βιώσιμη αστική ανάπτυξη, καθώς και στη βιώσιμη ανάπτυξη ειδικών περιοχών. Υλοποιήθηκαν και συμμετείχαν στο κλείσιμο του Προγράμματος, **διακόσιες είκοσι επτά (227) πράξεις** και οι συγχρηματοδοτούμενες δαπάνες ανήλθαν σε **181.862.589 €** (ποσοστό 110% της συγχρηματοδοτούμενης δημόσιας δαπάνης του Άξονα).

- **Άξονας Προτεραιότητας 7:** «Ψηφιακή Σύγκλιση και Επιχειρηματικότητα Θεσσαλίας»

Ο Άξονας Προτεραιότητας 7, στοχεύει στην ενίσχυση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της Θεσσαλικής οικονομίας, της έρευνας της τεχνολογίας και της καινοτομίας, στην ενίσχυση της οικονομίας της γνώσης, στην ψηφιακή σύγκλιση, καθώς και στην ενίσχυση της εξωστρέφειας και της διεθνούς δικτύωσης και συνεργασίας στον τομέα των επενδύσεων, των επιχειρηματικών συνεργασιών και της έρευνας. Συνολικά υλοποιήθηκαν και συμμετείχαν στο κλείσιμο του Προγράμματος **χίλιες εξακόσιες τριάντα εννιά (1.639) πράξεις** και οι συγχρηματοδοτούμενες δαπάνες ανήλθαν σε **109.897.933 €** (ποσοστό 129% της συγχρηματοδοτούμενης δημόσιας δαπάνης του Άξονα).

- **Άξονας Προτεραιότητας 10:** «Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής Θεσσαλίας»

«Στον Άξονα περιλαμβάνονται δράσεις για την εφαρμογή, παρακολούθηση, αξιολόγηση και δημοσιοποίηση του Προγράμματος, στο μέρος που αφορά στη Θεσσαλία. Ειδικότερα, ο εν λόγω Άξονας Προτεραιότητας αφορά την Τεχνική Υποστήριξη της Εφαρμογής του Προγράμματος για τη συγκεκριμένη Περιφέρεια και καλύπτει, μεταξύ των άλλων, την εκπόνηση των αναγκαίων μελετών, την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών, την αξιολόγηση καθώς και την απαραίτητη ενημέρωση και δημοσιότητα. Το πρόγραμμα ολοκληρώθηκε το 2016, συμπεριλαμβάνοντας μεταξύ άλλων την εκπόνηση μιας σειράς επιχειρησιακών σχεδίων, ερευνών και μελετών για την υποστήριξη υλοποίησής του, καθώς και την προετοιμασία της Π.Π.2014-2020 και συσχετιζόμενων με το ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020 στρατηγικών σχεδίων (ενδεικτικά η αξιολόγηση – ΣΜΠΕ ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020, μελέτη του ΠΕΣΔΑ, Αντιμετώπισης της Φτώχειας, στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης κ.α.). Επίσης, χρηματοδοτήθηκαν δράσεις υποστήριξης της ενεργοποίησης και υλοποίησης του Προγράμματος, τομέων του, έργων του και Δικαιούχων, καθώς και λοιπές δραστηριότητες.» Συνολικά υλοποιήθηκαν και συμμετείχαν στο κλείσιμο του Προγράμματος **πενήντα τέσσερις (54) πράξεις** και οι συγχρηματοδοτούμενες δαπάνες ανήλθαν σε **4.629.194€** (ποσοστό 105% της συγχρηματοδοτούμενης δημόσιας δαπάνης του Άξονα).» (Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών, 2007)

Ο Περιφερειάρχης Θεσσαλίας σε απολογισμό που πραγματοποίησε στις 04/04/2019, των πεπραγμένων της Περιφερειακής Αρχής Θεσσαλίας, τόνισε πως όσον αφορά το ΠΕΠ Θεσσαλίας 2007-2013, το Πρόγραμμα αυτό ήταν

υγιές και πλήρες. Ολοκληρώθηκε στη Θεσσαλία, επιτυγχάνοντας τους στόχους που τέθηκαν αρχικά και τελείωσε έγκαιρα, χωρίς να μείνει ούτε ένα έργο ημιτελές, χωρίς να υπάρξουν δημοσιονομικές διορθώσεις, σχεδόν χωρίς υπερδεσμεύσεις, ούτε και παρεμβάσεις σε βάρος του εθνικού Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ). (trikalain, 2019)

Συμπεράσματα

Οι διαφορές που υπάρχουν στα επίπεδα ευημερίας των κατοίκων των περιφερειών της χώρας, μαρτυρούν την ανάγκη για ισόρροπη ανάπτυξη. Οι πολιτικές που ασκούνται από την εκάστοτε κυβέρνηση, θα πρέπει εκτός από την εθνική διάσταση να περιλαμβάνουν και την περιφερειακή διάσταση.

Η περιφερειακή όπως και η τοπική ανάπτυξη, αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες στις συνολικές προσπάθειες για εθνική ανάπτυξη. Οι περιφέρειες και οι τοπικές αρχές θα πρέπει να υποστηριχθούν περισσότερο από το κράτος, για να καταφέρουν να αμβλύνουν τις οικονομικές ανισότητες που επικρατούν έως σήμερα. (europeanprofilesS.A.)

Ο σχεδιασμός και προγραμματισμός της περιφερειακής και τοπικής ανάπτυξης, αν και χαρακτηρίζεται από σημαντικές αδυναμίες και αντιφάσεις, παραμένει σημαντικός και κρίσιμος παράγοντας για την ανάπτυξη της χώρας, ιδίως τα τελευταία χρόνια, όπου η κρίση που επικρατεί, είναι εξελισσόμενη και πολυδιάστατη. Ο χωρικός σχεδιασμός αποκτά ιδιαίτερη αξία, καθώς συνδέεται άμεσα με την βελτίωση της διαχείρισης και της αξιοποίησης των διαθέσιμων κονδυλίων. (Λάζογλου, 2012)

Για το λόγο αυτό η Περιφερειακή Στρατηγική της Περιφέρειας Θεσσαλίας, η οποία αποτελεί το κύριο επενδυτικό εργαλείο και είναι σε πλήρη ευθυγράμμιση με την αντίστοιχη Εθνική Στρατηγική, μέσω των 11 Θεματικών της Στόχων, ευελπιστεί να διασφαλίσει έως ένα βαθμό, την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου πλέγματος παρεμβάσεων, με σκοπό την ισχυρή και καινοτόμο οικονομία στην περιοχή, που έχει ως επίκεντρο τον άνθρωπο και το περιβάλλον, μέσα από την έξυπνη, τη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. (Περιφέρεια Θεσσαλίας III, 2014)

Η Θεσσαλία χρησιμοποιώντας όλα τα επενδυτικά εργαλεία που της προσφέρονται, στοχεύει στην ανάδειξή της σε πρώτο περιφερειακό πόλο ανάπτυξης, με την παράλληλη αξιοποίηση των συγκεντρωτικών πλεονεκτημάτων της, που σχετίζονται με τους αναπτυξιακούς της πόρους, τη γεωγραφική της θέση, τα αστικά κέντρα, τις βιομηχανικές υποδομές, την ακαδημαϊκή και ερευνητική υποδομή που διαθέτει, καθώς και το αξιόλογο ανθρώπινο δυναμικό της. (Περιφέρεια Θεσσαλίας (XII))

Ο Περιφερειάρχης Θεσσαλίας κος Κων/νος Αγοραστός, έχοντας υπ' όψιν του όλα τα παραπάνω, στις 22 Αυγούστου του 2018, σε συνέντευξη τύπου, ανέφερε ότι : «οι σύγχρονες υποδομές και οι επενδύσεις που ολοκληρώθηκαν τα τελευταία χρόνια,

σε συνδυασμό με τα υπό εξέλιξη έργα, δημιουργούν ένα σταθερό «οικοσύστημα» ανάπτυξης στην Περιφέρεια της Θεσσαλίας, ενώ προετοιμάζουν το έδαφος για την παραγωγική επανάσταση που προσδοκά σήμερα η χώρα. Για την Περιφέρειά μας, ανοίγεται ένα μεγάλο παράθυρο ευκαιρίας μετά το 2019 όταν το εν εξελίξει ΕΣΠΑ θα εισέρχεται στην τελική ευθεία και θα ξεκινά το καινούργιο. Με βάση το -κατά κοινή ομολογία- πρωτόγνωρο έργο που έγινε την τελευταία δετία κι έχοντας μια σειρά νέων ώριμων πλέον έργων, θεωρούμε ότι μαζί με όλους τους Θεσσαλούς μπορούμε να ανταποκριθούμε σ' αυτή τη μεγάλη πρόκληση». (Θεσσαλικές Επιλογές, 2018)

Βιβλιογραφία

- ΑΝΑΠΤΥΞΗ.gov.gr, ιστοσελίδα, <<http://anaptyxi.gov.gr/el-gr/>>, [πρόσβαση 22/11/2018, 20/04/2019]
- Δήμος Βόλου, (2017), Επιχειρησιακός Σχεδιασμός Δήμου Βόλου για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (ΒΑΑ), <<https://slideplayer.gr/slide/11653724/>>, [πρόσβαση 08/03/2019], σελ. 9, 11, 18, 19, 130, 131, 132
- Δήμος Καρδίτσας (I), (2018), απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου με αριθμό 220/24-05-2018, (ΑΔΑ : 664ΡΩΕΗ-Ξ52), «Υποβολή πρότασης Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (Β.Α.Α.) του Δήμου Καρδίτσας, στο πλαίσιο του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Θεσσαλίας 2014-2020», Καρδίτσα, σελ 3,5,6
- Δήμος Καρδίτσας (II), (2019), απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου με αριθμό 220/22-04-2019, (ΑΔΑ : 7ΝΖ9ΩΕΗ-Λ86), «Έγκριση επικαιροποιημένης Στρατηγικής Βιώσιμης Ανάπτυξης (Β.Α.Α.) του Δήμου Καρδίτσας “Καρδίτσα, πόλη να ζεις” στο πλαίσιο του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Θεσσαλίας 2014-2020», Καρδίτσα, σελ. 128, 130 έως 134
- Δήμος Λαρισαίων, (2016), ιστοσελίδα, παρουσίαση με θέμα «Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) Δήμος Λαρισαίων, <<https://slideplayer.gr/slide/11653724/>>, [πρόσβαση 07/03/2019]
- Δήμος Λαρισαίων (I), (2017), απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου με αριθμό 665/03-10-2017, (ΑΔΑ : 7ΚΣΥΩΛΞ-2ΑΝ), «Έγκριση επικαιροποιημένης Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) του Δήμου Λαρισαίων «Η Πόλη στο Προσκήνιο» στο πλαίσιο των ΟΧΕ του ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ 2014-2020», Λάρισα, σελ. 12, 72, 73, 74, 75
- Δήμος Λαρισαίων (II), (2017), ιστοσελίδα, <<http://www.larissa-dimos.gr/el/o-dimos/sxedio-viosimis-astikis-anaptyksis-dimou-larisaion>>, [πρόσβαση 07/03/2019]
- Δήμος Τρικκαίων (I), (2018), απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου με αριθμό 344/29-05-2018, (ΑΔΑ : 6ΜΓΖΩΗ9-97Κ), «Συζήτηση και λήψη απόφασης περί έγκρισης και υποβολής της Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΣΒΑΑ) του Δήμου Τρικκαίων στο πλαίσιο του ΠΕΠ Θεσσαλίας 14-2020», Τρίκαλα, σελ 3, 4, 10, 11, 13
- Δήμος Τρικκαίων (II), (2019), απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου με αριθμό 2984/23-04-2019, (ΑΔΑ : Ω1ΑΟΩΗ9-ΕΘΦ), «Συζήτηση και λήψη απόφασης περί έγκρισης έγκρισης του οριστικού κειμένου (τεύχους) της Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (Σ.Β.Α.Α.) του Δήμου Τρικκαίων «ΤΡΙΚΑΛΑ: ΜΙΑ ΑΝΟΙΚΤΗ ΠΟΛΗ – ΠΡΟΤΥΠΟ ΣΤΙΣ ΟΧΘΕΣ ΤΟΥ ΛΗΘΑΙΟΥ», όπως αυτό έχει τελικά αναμορφωθεί κατόπιν της πρόσφατης επικαιροποίησής του, βάσει των σχετικών παρατηρήσεων της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Ε.Π. Περιφέρειας Θεσσαλίας», Τρίκαλα, σελ. 103
- Διαχειριστική Αρχή του Ε.Π. Επισιτιστικής ή/και Βασικής Υλικής Συνδρομής ΤΕΒΑ, (2015), Οδηγός Εφαρμογής του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ι Επισιτιστικής ή και Βασικής Υλικής Συνδρομής (Ε.Β.Υ.Σ.) του ΤΕΒΑ, Αθήνα, σελ. 3, 5, 6

- ΕΕΤΑΑ Α.Ε., (2015), Ε.Σ.Π.Α. 2014-2020 και Τοπική Αυτοδιοίκηση, Αθήνα, σελ. 8
- ΕΛΣΤΑΤ ΓΠ-191/2014, (ΦΕΚ 698/Β'/2014), Απόφαση «Τροποποίηση της Απόφασης με αριθμό 11247/28.12.2012 (ΦΕΚ 3465/Β'/28.12.2012) και θέμα "Αποτελέσματα της Απογραφής Πληθυσμού-Κατοικιών 2011" που αφορούν στο Μόνιμο Πληθυσμό της Χώρας»
- ΕΛΣΤΑΤ, (2019), Ελλάς με αριθμούς, Αθήνα, σελ 11
- ΕΣΠΑ 2014-2020, (2009), ιστοσελίδα, Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς ΕΣΠΑ, <<https://www.espa.gr/el/Pages/DictionaryFS.aspx?item=148>>, [πρόσβαση 17/06/2018]
- ΕΣΠΑ 2014-2020 (I), ιστοσελίδα, (2015), Περιφερειακά ΕΠ, <<https://www.espa.gr/el/pages/staticRegionalOP.aspx>>, [πρόσβαση 07/03/2018]
- ΕΣΠΑ 2014-2020 (II), ιστοσελίδα, Η Πολιτική Συνοχής της ΕΕ, <<https://www.espa.gr/el/pages/staticCohesionPolicy.aspx>>, [πρόσβαση 14/06/2018]
- ΕΣΠΑ 2014-2020 (III), ιστοσελίδα, (2016), ΕΣΠΑ 2014-2020, <<https://www.espa.gr/el/Pages/staticESPA2014-2020.aspx>>, [πρόσβαση 14/06/2018]
- ΕΣΠΑ 2014-2020 (IV), ιστοσελίδα, (2015), Επιχειρησιακά Προγράμματα, <<https://www.espa.gr/el/Pages/staticOperationalProgrammes.aspx>>, [πρόσβαση 15/06/2018]
- ΕΥΕ ΕΚΤ, ιστοσελίδα, Η συμβολή του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου στην Ελλάδα, <[http://www.eye-ekt.gr/\(S\(cdr11bmb5vi4azmwb3ejqk55\)\)/eye/StaticPage.aspx?pagenb=51502](http://www.eye-ekt.gr/(S(cdr11bmb5vi4azmwb3ejqk55))/eye/StaticPage.aspx?pagenb=51502)>, [πρόσβαση 04/06/2019]
- europeanprofiles.S.A., ιστοσελίδα, Τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη, <http://www.europeanprofiles.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=72&Itemid=80&lang=el>, [πρόσβαση 26/06/2018]
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2014), Εκτελεστική Απόφαση της Επιτροπής της 18.12.2014, Βρυξέλλες, σελ. 2
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (I), Πολιτική συνοχής της ΕΕ 2014-2020, Προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<https://www.des.unipi.gr/wp-content/uploads/2014/04/%CE%97-%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%99%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97-%CE%A3%CE%A5%CE%9D%CE%9F%CE%A7%CE%97%CE%A3-2014-2020.pdf>>, σελ. 6, 8, 9
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (II), ιστοσελίδα, Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία, <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/funding-opportunities/funding-programmes/overview-funding-programmes/european-structural-and-investment-funds_el>, [πρόσβαση 14/06/2018]
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (III), ιστοσελίδα, Στρατηγική «Ευρώπη 2020», <https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_el>, [πρόσβαση 14/06/2018]

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (IV), (2014), Μία εισαγωγή στην πολιτική συνοχής της ΕΕ 2014-2020, https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/basic/basic_2014_el.pdf >, σελ. 2, [πρόσβαση 16/04/2019]

Θεσσαλικές Επιλογές, (2018), ιστοσελίδα, Κώστας Αγοραστός : Το 2019 θα είναι η χρονιά της Θεσσαλίας, <<http://thessalikesepiloges.gr/%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%89%CF%80%CE%B1/item/799%CE%BA%CF%89%CF%83%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%B1%CE%B3%CE%BF%CF%81%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%83%CF%84%CE%BF%2019%CE%B8%CE%B1%CE%B5%CE%AF%CE%BD%CE%B1%CE%B9%CE%B7%CF%87%CF%81%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CE%AC%CF%84%CE%B7%CF%82%CE%B8%CE%B5%CF%83%CF%83%CE%B1%CE%BB%CE%AF%CE%B1%CF%82>>, [πρόσβαση 22/04/2019]

INTERREG IV, ιστοσελίδα, Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία, <<https://interreg.gr/old/el/%CE%B5%CF%85%CF%81%CF%89%CF%80%CE%B1%CF%8A%CE%BA%CE%AE-%CE%B5%CE%B4%CE%B1%CF%86%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%B1.html>>, [πρόσβαση 17/06/2018]

Λάζογλου, Μ. (2012), Περιφερειακή ανάπτυξη και ανισότητες στην Ελλάδα : Η περίπτωση της Περιφέρειας Ηπείρου, μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Αθήνα, σελ. 11

Μούσης, Ν., (2015), Ευρωπαϊκή Ένωση: δίκαιο οικονομία, πολιτικές, *κεφάλαιο 12.3.1, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα*

N.2539/1997, (ΦΕΚ 244/A/1997), Συγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης, άρθρο 13

Πάλλης, Χ., (2017), Σημειώσεις μαθήματος Διαχείριση Εθνικών, Ευρωπαϊκών & Διεθνών Προγραμμάτων, Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα, σελ. 28, 29, 30, 31, 33, 34, <http://www.citybranding.gr/2012/11/blog-post_19.html>, [πρόσβαση 21/03/2018]

Παπαδασκαλόπουλος, Α., (2017), ΤΟΠΙΚΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ – ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ, Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης Παντείου Πανεπιστημίου, Αθήνα, σελ. 4, 20, 23

Περιφέρεια Θεσσαλίας (I), (2015), Σύνοψη Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Θεσσαλίας 2014-2020 για τους πολίτες, Λάρισα, σελ. 2, 3, 5

Περιφέρεια Θεσσαλίας (II), ιστοσελίδα, Σχέδιο Αξιολόγησης του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Θεσσαλίας 2014 -2020 (ΠΕΠ.Θ), <<http://www.thessalia-espa.gr/rep-thessalias/axiologiseis/sxediopep/180-2014-2020.html>>, [πρόσβαση 26/06/2018]

Περιφέρεια Θεσσαλίας (III), (2015), Παράρτημα I, Κυριότερα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Θεσσαλίας, Λάρισα, σελ 1-18

Περιφέρεια Θεσσαλίας (IV), (2014), Επιχειρησιακό Πρόγραμμα βάσει του Στόχου «Επενδύσεις για την ανάπτυξη και την απασχόληση», Λάρισα, σελ 1-10, 13-16

- Περιφέρεια Θεσσαλίας (V), (2015), 1^η Συνεδρίαση Επιτροπής Παρακολούθησης ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020, Βασικά στοιχεία του ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020, Αγριά σελ. 3-6
- Περιφέρεια Θεσσαλίας (VI), (2016), Πρόσκληση για την υποβολή προτάσεων Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ). Στο πλαίσιο του ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ 2014-2020, Λάρισα, σελ. 2
- Περιφέρεια Θεσσαλίας (VII), (2018), Πρόσκληση για την υποβολή προτάσεων Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ). Στο πλαίσιο του ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ 2014-2020, Λάρισα, σελ. 2
- Περιφέρεια Θεσσαλίας (VII), (2018), ιστοσελίδα, 16 εκατ. Ευρώ από το ΕΣΠΑ Θεσσαλία για Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις σε Τρίκαλα και Καρδίτσα, <<https://www.thessaly.gov.gr/main.aspx?catid=79&id=17405#.XLzfZDAzbIV>>, [πρόσβαση 18/04/2018]
- Περιφέρεια Θεσσαλίας (VIII), (2018), ιστοσελίδα, Εντάξεις, <<https://www.thessalia-espa.gr/rep-thessalias/aprooved.html>>, [πρόσβαση 20/04/2019]
- Περιφέρεια Θεσσαλίας (IX), (2016), ιστοσελίδα, Ετήσια Έκθεση 2015, <<https://www.thessalia-espa.gr/rep-thessalias/audits/148-audit-2015.html>>, [πρόσβαση 26/04/2019]
- Περιφέρεια Θεσσαλίας (X), (2017), ιστοσελίδα, Ετήσια Έκθεση 2016, <<https://www.thessalia-espa.gr/rep-thessalias/audits/327-audit-2016.html>>, [πρόσβαση 26/04/2019]
- Περιφέρεια Θεσσαλίας (XI), (2019), ιστοσελίδα, Ετήσια Έκθεση 2017, <<https://www.thessalia-espa.gr/rep-thessalias/audits/482-2017.html>>, [πρόσβαση 26/04/2019]
- Περιφέρεια Θεσσαλίας (XII), ιστοσελίδα, Προσκλήσεις, <<https://www.thessalia-espa.gr/rep-thessalias/proskliseis.html#>> [πρόσβαση 20/12/2018]
- Πετράκος. Γ., Ψυχάρης, Γ., (2004), Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα, σελ. 17
- Προγράμματα 1986-1999, ιστοσελίδα, <<http://www.hellaskps.gr/Details.asp?L1=3>>, [πρόσβαση 03/06/2019]
- ΤΕΙ Κεντρικής Μακεδονίας Σέρρες (I), Περιφερειακή Ανάπτυξη, Διάλεξη 3, Το Περιφερειακό Πρόβλημα, Θεσσαλονίκη, σελ. 6, 7, 14, 15, 16, 17, 18, 20
- ΤΕΙ Κεντρικής Μακεδονίας Σέρρες (II), Περιφερειακή Ανάπτυξη, Διάλεξη 8, Περιφερειακές Ανισότητες στην Ελλάδα, Β Μέρος, Σέρρες, σελ. 16, 27
- thessaliatv.gr, (2015), ιστοσελίδα, Οδηγός προϋποθέσεων και κριτηρίων για το πρόγραμμα αντιμετώπισης της φτώχειας, <<https://www.thessaliatv.gr/news/15431/odhgos-proprothesewn-kai-krithriwn-gia-to-programma-antimetwphshs-ths-ftwxeias/>>, [πρόσβαση 08/11/2018]
- trikalain, (2019), ιστοσελίδα, Πραγματοποιήθηκε ο απολογισμός των πεπραγμένων της Περιφέρειας Θεσσαλίας, <<https://trikalain.gr/pragmatopoiithike-o-apologismos-ton-repragmenon-tis-perifereias-thessalias/>>, [πρόσβαση 20/05/2019]

- Υπουργείο Οικονομίας & Ανάπτυξης, (2017), Τελική Έκθεση Υλοποίησης του Ε.Π. «Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας – Ηπείρου 2007-2013, Αθήνα, σελ. 3, 5, 7, 8, 65, 79, 97, 114
- Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης, Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, (2017), Απόφαση υπ' αριθμ. Δ26/οικ./54796/531/2017 (ΦΕΚ 4233/Β'/2017), «Κατανομή προϋπολογισμού για τη χρηματοδοτική περίοδο 2018-2019, στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος Επισιτιστικής και Βασικής Υλικής Συνδρομής, το οποίο χρηματοδοτείται από το Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας, προς τους Απόρους (ΤΕΒΑ)», Παράρτημα
- Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και κοινωνικής Αλληλεγγύης, (2015), Απόφαση υπ' αριθμ. Δ23/οικ./45101/3206/2015 (ΦΕΚ 2205/Β'/2015), «Κατανομή προϋπολογισμού για τη χρηματοδοτική περίοδο 2015–2016, στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος Επισιτιστικής και Βασικής Υλικής Συνδρομής, το οποίο χρηματοδοτείται από το Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους», Παράρτημα
- Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών, (2007), Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007 – 2013, Αθήνα, σελ. 67
- Υπουργείο Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας & Τουρισμού, (2015), Εγκύκλιος 81168/ΕΥΣΣΑ 1796/30-07-2015, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και παρακολούθηση των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων ως εργαλείων Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της προγραμματικής περιόδου 2014-2020», σελ. 2, 3, 11
- Υπουργείο Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας & Τουρισμού (II), ιστοσελίδα, Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού της Εφαρμογής Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, <http://www.ggea.gr/geniki_grammateia/ypiresies09.htm>, [πρόσβαση 19/05/2019]
- UNRIC, Περιφερειακό Κέντρο Πληροφόρησης των Ηνωμένων Εθνών, (2017), Οικονομική και Κοινωνική Ανάπτυξη, <https://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=20&Itemid=22>, [πρόσβαση 07/03/2018]